



ฉบับต้อนรับ
ประชาคมอาเซียน

วิทยุ
สราญรมย์



ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๗๑ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๙ ISSN ๑๕๑๓-๑๐๕ X

วารสารวิทยุสราญรมย์

ISSN ๑๕๑๓-๑๐๕ X

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๗๐ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๙

สารบัญ

หน้า

ถ้อยแถลง

๔

เข้าใจและใส่ใจเพื่อก้าวต่อไปของประชาคมอาเซียน

๖

ประเทศไทยกับประชาคมอาเซียน

๑๑

คุณรู้จักประชาคมอาเซียนดีแค่ไหน

๒๑

กว่าจะเป็น “อาเซียน” ภาพสะท้อนบทบาทไทยในภูมิภาค

๒๕

อาเซียนกับความร่วมมือเพื่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน

๓๒



บทสัมภาษณ์ ดร. พรชัย สุจิตต์ เรื่อง ทิมอร์-เลสเต
สุภาศิริ อมาตยกุล

๓๙

การประชุม “ผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่” ที่รัสเซีย
ดร. อุดลย์ กำไลทอง

๕๒

วันวาเลนไทน์ของจีนหรือเทศกาลซีซี (七夕節)

๖๘

น.ส. กชกร นพอดมพันธุ์

นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

การค้าและการเผยแพร่วัฒนธรรมบนเส้นทางสายไหม

๗๗

ดร. ชาญ จุลมนต์

อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงอัสตานา

ข้อริเริ่มเส้นทางสายไหมทางบกและทางทะเล
(One Belt, One Road) ของจีน

๑๑๑

กองเอเชียตะวันออก ๓ กรมเอเชียตะวันออก

นักการทูตไทยในเอธิโอเปีย ตอนที่ ๕ “วาดไกองว”

๑๑๘

พิมพ์ิรีย์ พีระมาน

รู้จักนักการทูตหนุ่มหน้าใหม่แห่งรั้วบัวแก้ว...วิรัช ศรีพงษ์
ชลธิ์ จันทร์รัชชกุล

๑๒๔

อาลา...อาลัย...ประภัสสร เสวิกุล

๑๓๒



ถ้อยแถลง

สวัสดีค่ะ ท่านผู้อ่านวารสารวิทยุสราญรมย์

สวัสดีปีใหม่และขอต้อนรับท่านผู้อ่านสู่วารสารวิทยุสราญรมย์ ฉบับที่ ๗๐ ฉบับต้อนรับประชาคมอาเซียนค่ะ วารสารฯ ฉบับนี้จึงมีความพิเศษตั้งแต่หน้าปกที่เป็นภาพวาดสีเส้นสวยงามของเยาวชนที่ชนะการประกวดภาพวาดเนื่องในวันอาเซียนประจำปี ๒๕๕๖ ภายใต้หัวข้อ “ประชาชนอาเซียนเพื่ออนาคตร่วมกัน”

ที่ผ่านมาหน่วยงานทุกภาคส่วนได้บูรณาการการทำงานร่วมกันเพื่อเตรียมความพร้อมที่จะเข้าสู่ประชาคมอาเซียนกันมามากพอสมควรแล้ว แต่เชื่อว่าหลายคนอาจยังไม่มั่นใจว่าประชาคมอาเซียนเป็นอย่างไรกันแน่ และจะนำพาอะไรมาสู่ประเทศและประชาชนคนไทยทั่วไปบ้าง วารสารวิทยุสราญรมย์ฉบับต้อนรับประชาคมอาเซียนจึงนำเสนอเรื่องราวหลากหลายมิติเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน เพื่อให้ท่านผู้อ่านทุกเพศ ทุกวัย ได้เรียนรู้และเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนมากขึ้น

นอกเหนือจากเรื่องราวของประชาคมอาเซียนแล้ว วารสารวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ยังพาท่านผู้อ่านไปรู้จักกับประเทศที่น่าสนใจ ๒ ประเทศด้วยกันคือ ตมอร์เลสเต และรัสเซีย ผ่านบทสัมภาษณ์ ดร. พรชัย สุจิตต์ และ ดร. อุดุลย์ กำไลทอง ซึ่งเป็นผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีประสบการณ์ในการใช้ชีวิตอยู่ที่ประเทศทั้งสองนี้โดยตรง

และเช่นเคยค่ะ วารสารวิทยุสราญรมย์เปิดโอกาสให้นักเขียนมือใหม่ทั้งในและนอกรั้วบัวแก้ว ได้ร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการถ่ายทอดความรู้สึก ประสบการณ์ และเรื่องราวที่น่าสนใจ โดยฉบับนี้เรามีทั้งอดีตข้าราชการและเอกอัครราชทูต ณ กรุงอัสตานา (ดร. ชาญ จุลมนต์) นักศึกษาฝึกงาน และลูกจ้างชั่วคราว มาเล่าเรื่องราวที่น่าสนใจเกี่ยวกับเส้นทางสายไหม เทศกาลแห่งความรักของจีน และประชาคมอาเซียน ซึ่งนับเป็นการเปิดพื้นที่ให้แก่คนหลากหลายรุ่น หลากหลายประสบการณ์ และหลากหลายมุมมอง เพื่อมาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันท่านผู้อ่าน

และสำหรับท่านผู้อ่านที่เป็นแฟนพันธุ์แท้ของคุณชวน นักการทูตไทยในเอริโอเปีย ก็อย่าพลาดเรื่องราวที่น่าตื่นเต้นของคุณชวนในตอนที่ ๕ นั้นะคะ ท่านจะได้ทราบว่าคุณพิมพ์ิรีย์ (ผู้เขียน ซึ่งเป็นบุตรสาวของคุณชวน) จะมีเรื่องสนุก ๆ อะไรของคุณพ่อมาเล่าให้พวกเราได้อ่านกันอีก นี่แหละค่ะ ชีวิตนักการทูตในอีกมิติหนึ่งที่หลายคนอาจคิดไม่ถึง และเชื่อว่ายังไม่มียานวณหรือละครโทรทัศน์ เรื่องไหนที่ถ่ายทอดชีวิตนักการทูตในแง่มุมนี้ออกมาให้คนทั่วไปได้รับทราบ

อย่าลืมพบกับสิ่งดี ๆ ที่ทีมงานวารสารวิทยุสราญรมย์มุ่งมั่นจะมอบให้กับท่านผู้อ่านในฉบับหน้านะคะ

สวัสดีค่ะ

ด้วยความปรารถนาดี



(ชลธิ์ จันทรรัชกุล)

บรรณาธิการ

เข้าใจและใส่ใจ เพื่อก้าวอย่างต่อเนื่อง ของประชาคมอาเซียน

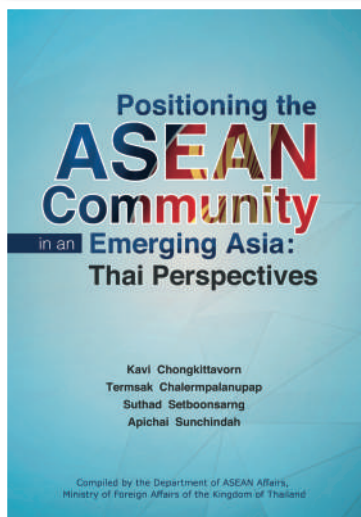


วันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ ได้รับการจารึกเป็นวันสำคัญในประวัติศาสตร์อาเซียนอีกวันหนึ่ง เมื่อประเทศสมาชิกอาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ได้ร่วมกันก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการในส่วนของประเทศไทย กระทรวงการต่างประเทศได้จัดกิจกรรมเพื่อเฉลิมฉลองโอกาสสำคัญนี้อย่างต่อเนื่องเริ่มตั้งแต่วันที่ ๒๒ ธันวาคม ๒๕๕๘ นายดอน ปรมดีรัตน์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ เป็นประธานงานเลี้ยงรับรองเพื่อเฉลิมฉลองการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ณ กระทรวงการต่างประเทศ และในเดือนมกราคม ๒๕๕๙ จะมีการจัดคอนเสิร์ต Hucky Eichelmann ที่กระทรวงการต่างประเทศ รวมทั้งการจัดงาน ASEAN Music Fest ในช่วงเย็นของวันที่ ๒๙ - ๓๑ มกราคม ๒๕๕๙ ณ สวนเบญจสิริ ซึ่งเป็นงานแสดงดนตรีที่เปิดให้ประชาชนที่สนใจเข้าชมฟรี



การรวมตัวเป็นประชาคมของอาเซียน ซึ่งหมายถึงการบูรณาการ กฎ ระเบียบ แนวปฏิบัติ และสร้างสภาพแวดล้อมด้านการเมือง เศรษฐกิจ และ สังคมให้มีจุดยืนร่วมกันนั้นเป็นกระบวนการต่อเนื่อง การเปิดประชาคมอาเซียน อย่างเป็นทางการเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ จึงมิใช่เป็นจุดสิ้นสุดของ กระบวนการดังกล่าว แต่เป็นจุดเริ่มต้นของก้าวต่อไปของอาเซียนโดยผู้นำ อาเซียนทั้ง ๑๐ ประเทศ ได้ตกลงกำหนดวิสัยทัศน์ร่วมกันในการสร้างประชาคม ที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง มีกฎกติกาที่ชัดเจน มีส่วนร่วมจาก ทุกภาคส่วน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลางโดยการบูรณาการในทุกมิติทั้งด้าน การเมือง – ความมั่นคง เศรษฐกิจ สังคม – วัฒนธรรมตลอดจนการเชื่อมโยง ระหว่างกัน (connectivity) ทั้งภายในและภายนอกภูมิภาค

ในช่วง ๒ – ๓ ปีที่ผ่านมากระทรวงการต่างประเทศและหน่วยงานต่าง ๆ ได้เร่งสร้างความตระหนักรู้และเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่ทุกภาคส่วน เพื่อเตรียมความพร้อมของประชาชนไทยทุกคนในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และจากผลการสำรวจวิจัย “**ความเข้าใจของคนไทยเกี่ยวกับประชาคม อาเซียน**” ในปี ๒๕๕๘ ที่กระทรวงการต่างประเทศได้ร่วมดำเนินการกับ ศูนย์วิจัยมหาวิทยาลัยกรุงเทพ (กรุงเทพโพลล์) ได้สะท้อนให้เห็นถึงภาพรวม ที่น่าชื่นใจของประเทศไทย ที่ร้อยละ ๘๔.๘๐ ของกลุ่มตัวอย่างจากทุกภูมิภาค ทั่วประเทศเห็นว่าไทยมีความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในระดับ ปานกลาง – มากที่สุด (ซึ่งสูงกว่าผลการสำรวจสองปีที่ผ่านมา คือ ในปี ๒๕๕๖



ร้อยละ ๖๑.๓๖ ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าไทย “มีความพร้อม” ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และในปี ๒๕๕๗ ร้อยละ ๗๙.๗๐ ของกลุ่มตัวอย่างเห็นว่าไทย “มีความพร้อม” ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน)

อย่างไรก็ดี ถึงตอนนี้ สิ่ง queทุกภาคส่วนและประชาชนทุกคนควรดำเนินการต่อไป คือ การใช้โอกาสจากประชาคมอาเซียนให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศ โดยก่อนที่เราจะสามารถใช้โอกาสจากการรวมตัวของประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น เราในฐานะพลเมืองไทยและพลเมืองอาเซียนควรมีความเข้าใจและใส่ใจค้นหาข้อมูลความรู้พื้นฐานที่ถูกต้องเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสามารถนำสิ่งที่เป็นประโยชน์มาขยายผลและต่อยอดต่อไปได้

ก่อนที่เราจะลงรายละเอียดในประเด็นต่าง ๆ ที่จะเป็นประโยชน์ต่อไทยนั้น น่าจะมาทำความเข้าใจกับประเด็นพื้นฐานที่หลายคนยังคงมีความเข้าใจคลาดเคลื่อนอยู่และต้องปรับความเข้าใจกันเสียใหม่ ได้แก่

๑. ประชาคมอาเซียน คือ AC ย่อมาจาก ASEAN Community ไม่ใช่ AEC ซึ่งย่อมาจาก ASEAN Economic Community ที่หมายถึง ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน สังเกตดูจากชื่อแล้ว จะเห็นได้ว่า AEC (ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน) เป็นองค์ประกอบหนึ่งของ AC (ประชาคมอาเซียน) เพราะประชาคมอาเซียน ประกอบด้วย ๓ เสาหลัก ได้แก่ (๑) ประชาคมการเมือง – ความมั่นคง (๒) ประชาคมเศรษฐกิจ และ (๓) ประชาคมสังคม – วัฒนธรรม

๒. อาเซียนเปิดเสรีแรงงานแล้ว ใคร ๆ ก็มาทำงานในไทยได้จริงหรือ หลายครั้งที่มีการพูดถึงเรื่องการเปิดเสรีแรงงานก็ดูเหมือนจะสร้างความกังวลให้กับคนไทยส่วนใหญ่ แท้จริงแล้ว หากเราทำความเข้าใจในรายละเอียดจะเห็นได้ว่า ไม่มีอะไรน่ากังวลอย่างที่คิด แต่มีข้อเท็จจริงที่ควรตระหนัก ๒ ประการ ได้แก่ ๑) อาเซียนไม่ได้เปิดเสรีแรงงานทุกประเภท แต่จำกัดเฉพาะแรงงานมีฝีมือ/มีทักษะเพียง ๗ สาขาวิชาชีพ และ ๑ กลุ่มวิชาชีพ ได้แก่ ทันตแพทย์ แพทย์ วิศวกร สถาปนิก นักบัญชี ช่างสำรวจ พยาบาล และกลุ่มวิชาชีพด้านการท่องเที่ยว และ ๒) ก่อนที่อาเซียนจะมีข้อตกลงยอมรับร่วมในการเปิดเสรีแรงงาน (Mutual Recognition Arrangement – MRA) ซึ่งระบุคุณสมบัติสำหรับแรงงานมีฝีมือ/มีทักษะดังกล่าว คนไทยหลายคนก็ได้ไปทำงานในประเทศสมาชิกอาเซียนอื่น ๆ อยู่แล้ว รวมทั้งคนจากประเทศสมาชิกอาเซียนอื่นก็ได้เดินทางไปทำงานในประเทศต่าง ๆ รวมทั้งประเทศไทยกันอยู่แล้ว อาทิ สถาปนิกหรือวิศวกรไทยที่ไปทำงานในสิงคโปร์ พยาบาลฟิลิปปินส์ที่ไปทำงานในบรูไนฯ นักธุรกิจมาเลเซียที่ไปทำงานในเมียนมาหรือลาว เป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่อาเซียนได้กำหนดให้ชัดเจนขึ้นมาคือ การอำนวยความสะดวกให้การเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือเหล่านี้เป็นระบบและง่ายขึ้นกว่าเดิม เพื่อให้ธุรกิจต่าง ๆ ในอาเซียนสามารถพัฒนาให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้นได้ด้วยแรงงานมีฝีมือ

จนสามารถแข่งขันกับนานาประเทศได้ นอกจากนี้ เมื่อศึกษาให้ลึกลงไปอีก จะเห็นได้ว่า ข้อกำหนดของคุณสมบัติต่าง ๆ นั้น มีการระบุอย่างชัดเจนว่า จะต้องสอดคล้องกับกฎระเบียบของประเทศที่รับแรงงานเหล่านี้เข้ามา อาทิ แรงงานฝีมือที่จะเข้ามาทำงานในไทยจะต้องใช้ภาษาไทยได้ เป็นต้น ดังนั้น ไม่ใช่ใครก็ตามที่ต้องการเข้ามาทำงานในไทยจะเข้ามาทำได้อย่างอิสระเสรี แต่ต้องผ่านกฎระเบียบของไทยก่อนนั่นเอง

จะเห็นได้ว่า นี่เป็นเพียงตัวอย่างของความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนเกี่ยวกับ ประชาคมอาเซียน ซึ่งหากคนไทยไม่รับหาความรู้เพิ่มเติม ก็อาจส่งผลกระทบต่อ การมีบทบาทนำของไทยในเวทีอาเซียน ขณะนี้อาเซียนกำลังมุ่งไปสู่ การรวมตัวที่แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเพื่อเพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถให้ภูมิภาคนี้ นาดึงดูดและน่าอยู่ อย่างน้อยที่สุด หน้าที่ของเราทุกคนคือ การทำความเข้าใจ ที่ถูกต้อง และเพิ่มความใส่ใจในการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับการดำเนินงานของ ไทยในเวทีอาเซียนและการดำเนินงานของอาเซียนโดยรวม เพื่อจะได้ใช้โอกาส จากความร่วมมือต่าง ๆ ของประชาคมอาเซียนได้อย่างเต็มที่ 🌐



ประเทศไทย กับประชาคมอาเซียน



๔๘ ปีอาเซียน

เมื่อ ๔๘ ปีที่แล้ว ดร. ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศ ได้ริเริ่มให้จัดการประชุมหารือแบบไม่เป็นทางการระหว่างอินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ที่บ้านพักของ จอมพล ป. พิบูลสงคราม แหลมแท่น จังหวัดชลบุรี ซึ่งผลการประชุมในครั้งนี้ได้นำไปสู่การลงนามโดยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศของทั้ง ๕ ประเทศในเอกสารที่เรียกว่า “ปฏิญญากรุงเทพฯ” เพื่อก่อตั้ง “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” หรือ “อาเซียน” ขึ้นเมื่อวันที่ ๘ สิงหาคม ๒๕๑๐ ณ วังสราญรมย์ ซึ่งเคยเป็นที่ทำการของกระทรวงการต่างประเทศในอดีต

การก่อตั้งอาเซียนในช่วงเวลาดังกล่าวเป็นผลมาจากสถานการณ์ทางการเมืองของภูมิภาคในขณะนั้น ซึ่งสงครามเย็นได้แผ่กระจายไปทั่วโลก โดยภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ก็เป็นเวทีขับเคลื่อนระหว่างมหาอำนาจสองขั้ว ได้แก่ กลุ่มประเทศโลกเสรีและกลุ่มประเทศคอมมิวนิสต์ ประเศเสรีนิยมในภูมิภาคจึงได้เล็งเห็นความจำเป็นที่จะต้องมีความร่วมมือระหว่างกันมากขึ้น ในขณะเดียวกันก็ต้องการประกาศตัวเป็นปฏิปักษ์ต่อประเทศหรือมหาอำนาจใด ๆ จึงตกลงที่จะจัดตั้งองค์การระดับภูมิภาคขึ้นมาเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างกัน

หลังการก่อตั้งเมื่อปี ๒๕๑๐ อาเซียนก็ได้มีวิวัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลง ความจำเป็นในการส่งเสริมความร่วมมือทางเศรษฐกิจก็เข้ามาแทนที่ และไทยได้มีบทบาทสำคัญอีกครั้งโดยเมื่อปี ๒๕๓๕ นายกรัฐมนตรีของไทยในขณะนั้น (นายอานันท์ ปันยารชุน) ได้เสนอให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (AFTA) ขึ้น ในช่วงเวลาต่อมาไทยยังได้เสนอข้อริเริ่มต่าง ๆ ในอาเซียนอีกมากมาย เช่น การจัดการประชุม ASEAN Regional Forum (ARF) ซึ่งกลายเป็นเวทีเดียวในภูมิภาคที่ประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ อาทิ สหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น อินเดีย เข้าร่วมหรือในประเด็นด้านความมั่นคง นอกจากนี้ ไทยได้มีส่วนร่วมในการสร้างกลไกสำคัญต่าง ๆ เช่น ASEAN+๓ (จีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้) การประชุม





สุดยอดเอเชียตะวันออก (East Asia Summit: EAS) ซึ่งให้ความสำคัญเรื่องความร่วมมือด้านการเงินหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ เมื่อปี ๒๕๔๐ การส่งเสริมความมั่นคงทางอาหารและพลังงาน และการเชื่อมโยงในภูมิภาค เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า ตลอดช่วงเวลาเกือบครึ่งศตวรรษที่ผ่านมา อาเซียนมี DNA ของไทยอยู่อย่างชัดเจน โดยเราเป็นทั้งผู้ปลุกปั้นให้อาเซียนเกิดขึ้น ทำให้เติบโต และมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ความสำเร็จเหล่านี้ได้เป็นพื้นฐานที่นำไปสู่การรวมตัวของอาเซียนให้แน่นแฟ้นมากยิ่งขึ้น โดยมีการจัดทำกฎบัตรอาเซียนในช่วงที่ไทยเป็นประธานอาเซียน เมื่อปี ๒๕๕๐ ทำให้อาเซียนมีสถานะทางกฎหมาย มีกฎกติกาในการทำงานร่วมกัน และเมื่อวันที่ ๓๑ ธันวาคม ๒๕๕๘ อาเซียนก็ได้ก้าวเข้าสู่การเป็นประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการ โดยไทยจะยังคงสานต่อความร่วมมือกับประเทศสมาชิกอีก ๙ ประเทศให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้นเพื่อประโยชน์ร่วมกันของประชาชนอาเซียนต่อไป

อาเซียนสำคัญอย่างไร

ความสำคัญของอาเซียนต่อไทยที่เห็นได้ชัดเจนที่สุด คือ ด้านเศรษฐกิจ เนื่องจากอาเซียนเป็นคู่ค้าอันดับ ๑ ของไทย โดยมีสัดส่วน ๑ ใน ๔ ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของไทยทั้งหมด อาเซียนยังเป็นทั้งแหล่งเงินทุนและเป้าหมายการลงทุนในต่างประเทศของไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศเพื่อนบ้านของเรา นอกจากนี้ในแต่ละปีมีจำนวนนักท่องเที่ยวจากประเทศสมาชิกอาเซียนมากถึงร้อยละ ๓๐ ของจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมดที่เดินทางมาไทย ปัจจุบัน รัฐบาลยังได้ให้ความสำคัญกับการส่งเสริมความร่วมมือในกรอบอาเซียนเพื่อการพัฒนาพื้นที่ตามแนวชายแดน และการยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชนด้วย

ในด้านการเมืองและความมั่นคง นับได้ว่าอาเซียนประสบผลสำเร็จที่สุดในการช่วยป้องกันไม่ให้เกิดการสู้รบหรือสงครามระหว่างกันในภูมิภาค มีบทบาทในการสร้างสันติภาพและความสงบสุขให้เกิดขึ้นในภูมิภาค โดยเฉพาะอย่างยิ่งการแก้ปัญหาความขัดแย้งในอินโดจีน ซึ่งทำให้ทั้ง ๑๐ ประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้รวมกันเป็นหนึ่งเดียวภายใต้อาเซียนได้ นอกจากนี้อาเซียนยังมีบทบาทสำคัญในกรณีปัญหาในทะเลจีนใต้ โดยพยายามโน้มน้าวประเทศที่เกี่ยวข้องให้ใช้การเจรจาโดยสันติวิธีเพื่อไม่ให้สถานการณ์เกิดความตึงเครียด ในช่วงหลายทศวรรษที่ผ่านมา อาเซียนจึงมีบทบาทเป็นที่ยอมรับมากขึ้นในเวทีระหว่างประเทศ ดังจะเห็นได้จากการที่ประเทศต่าง ๆ เข้ามามีปฏิสัมพันธ์กับอาเซียนมากขึ้น



นอกจากนี้ไทยสามารถใช้เวทีของอาเซียนเป็นช่องทางเพื่อแสดงบทบาทอย่างสร้างสรรค์ในการตอบสนองต่อสถานการณ์ความท้าทายทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก เช่น กรณีการแพร่ระบาดของเชื้ออีโบล่าเมื่อปี ๒๕๕๗ โดยไทยได้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียนบวกสาม และล่าสุดไทยได้ริเริ่มให้มีการใช้ระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) ในการประชุมรัฐมนตรีสาธารณสุขอาเซียนบวกสาม เรื่องการต่อต้านภัยคุกคามจากโรค MERS - CoV (Middle East Respiratory Syndrome Coronavirus) ในภูมิภาค ซึ่งประสบความสำเร็จด้วยดี



**ASEAN
COMMUNITY**
One Caring and Sharing Community

อะไรจะเกิดขึ้นหลังการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

หลายคนยังคงมีคำถามที่สะท้อนความกังวลในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตั้งแต่ช่วงปลายปี ๒๕๕๘ เช่น แรงงานต่างด้าวจะไหลทะลักเข้ามาในประเทศหรือไม่ เราจะเดินทางไปประเทศในอาเซียนได้โดยไม่ต้องใช้หนังสือเดินทางหรือขอวีซ่าแล้วใช่ไหม หรืออาเซียนจะเป็นเหมือนสหภาพยุโรปหรือไม่ หลายท่านอาจเรียกประชาคมอาเซียนแบบติดปากว่า “AEC” ซึ่งย่อมาจาก ASEAN Economic Community หรือประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน แต่อันที่จริงแล้ว การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนไม่ใช่การรวมตัวทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว แต่ยังมีมุ่งรวมตัวในมิติด้านการเมืองและความมั่นคง (ASEAN Political-Security Community) และการรวมตัวในมิติด้านสังคมและวัฒนธรรม (ASEAN Socio-Cultural Community) ด้วย



การรวมตัวในด้านการเมืองและความมั่นคงของอาเซียนจะเน้นการเสริมสร้างความร่วมมือในการจัดการกับประเด็นปัญหาด้านความมั่นคงให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น อาทิ ปัญหายาเสพติด ปัญหาการค้ามนุษย์ รวมทั้งมีเป้าหมายที่จะทำให้ประชาคมอาเซียนเป็นประชาคมที่มีประชาชนเป็นศูนย์กลาง มีกฎเกณฑ์บรรทัดฐาน และค่านิยมร่วมที่เป็นสากล เช่น หลักธรรมาภิบาล ประชาธิปไตย การต่อต้านคอร์รัปชัน และสิทธิมนุษยชน ซึ่งล้วนเป็นหลักการที่ให้ความสำคัญกับประชาชน

ในด้านเศรษฐกิจ ด้วยจำนวนประชากรมากกว่า ๖๐๐ ล้านคน อาเซียนจึงมีเป้าหมายที่จะทำให้ภูมิภาคนี้เป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวด้วยการ ๑) ยกเลิกภาษีศุลกากรระหว่างกัน ๒) เปิดโอกาสให้นักลงทุนจากต่างประเทศในอาเซียนสามารถถือหุ้นในบางธุรกิจภาคบริการได้มากขึ้น เช่น การท่องเที่ยว โทรคมนาคม โลจิสติกส์ ๓) อำนวยความสะดวกให้เกิดการเคลื่อนย้ายเงินทุนโดยเสรีขึ้น และ ๔) อำนวยความสะดวกให้เกิดการเคลื่อนย้ายแรงงานโดยเสรีใน ๘ สาขาวิชาชีพ ได้แก่ แพทย์ ทันตแพทย์ นักบัญชี พยาบาล วิศวกร นักสำรวจ สถาปนิก และสาขาการท่องเที่ยว แต่ต้องเป็นแรงงานมีทักษะเท่านั้น การรวมตัวป็นประชาคมอาเซียนในปลายปีนี้จึงไม่มีผลต่อสถานการณ์แรงงาน-



ต่างด้าวในไทยแต่อย่างใด นอกจากนี้ เรายังต้องใช้หนังสือเดินทางในการเดินทางไป-มาระหว่างกันตามปกติ โดยปัจจุบัน คนไทยที่ถือหนังสือเดินทางธรรมดาสามารถเดินทางไปประเทศต่าง ๆ ในอาเซียนได้โดยไม่ต้องขอรับการตรวจลงตราหรือขอวีซ่า โดยล่าสุด ไทยและเมียนมาได้ยกเว้นการตรวจลงตราสำหรับผู้ถือหนังสือเดินทางธรรมดาแก่ผู้เดินทางโดยเครื่องบิน โดยมีผลบังคับใช้ตั้งแต่เที่ยงคืนของวันที่ ๑๐ สิงหาคม ๒๕๕๘

ในด้านเศรษฐกิจ หลายคนอาจมีคำถามว่าเมื่อเกิด AEC แล้ว ทั้ง ๑๐ ประเทศในอาเซียนจะยกเลิกภาษีศุลกากรระหว่างกันใช่หรือไม่ ขออธิบายว่า ปัจจุบัน ประเทศสมาชิกอาเซียนเดิม ๖ ประเทศ (ประเทศสมาชิกผู้ร่วมก่อตั้ง ๕ ประเทศ และบรูไนฯ) ได้ยกเลิกอัตราภาษีศุลกากรสินค้าส่วนใหญ่เหลือร้อยละ ๐ แล้วตั้งแต่ปี ๒๕๕๓ และอยู่ระหว่างการมุ่งลดมาตรการกีดกันทางการค้าที่มีใช้ภาษี ขณะที่ประเทศสมาชิกอาเซียนที่เหลืออีก ๔ ประเทศ (เวียดนาม สปป.ลาว กัมพูชา และเมียนมา) จะพยายามยกเลิกอัตราภาษีศุลกากรภายในปี ๒๕๖๑ นี้

ในด้านสังคมและวัฒนธรรม อาเซียนมุ่งเน้นให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับภาษา สังคม และวัฒนธรรมระหว่างประชาชนของทั้ง ๑๐ ประเทศ การยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน โดยการส่งเสริมความร่วมมือในเรื่องการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ การศึกษา การจัดความยากจน สาธารณสุข สิทธิและความเท่าเทียมทางสังคม และสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ในเรื่องความเชื่อมโยงในภูมิภาค ไทยเป็นผู้ริเริ่มให้มีการจัดทำแผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันในอาเซียน ซึ่งครอบคลุมทั้งความเชื่อมโยงในด้านโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงกฎระเบียบให้สอดคล้องกัน และการไปมาหาสู่กันในระดับประชาชน ซึ่งไทยได้พยายามผลักดันให้เกิดความคืบหน้ามาโดยตลอด เนื่องจากที่ตั้งของไทยมีศักยภาพในการใช้ประโยชน์จากความเชื่อมโยงที่เพิ่มขึ้นในภูมิภาค ขณะเดียวกัน อาเซียนก็จำเป็นต้องระมัดระวังและป้องกันผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากความเชื่อมโยงที่เพิ่มขึ้น การส่งเสริมความร่วมมือด้านการบริหารจัดการชายแดนจึงเป็นสิ่งที่อาเซียนต้องให้ความสำคัญและเร่งดำเนินการ

โดยสรุปแล้ว การรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนได้ดำเนินการมาอย่างต่อเนื่องและจะดำเนินต่อไป ดังนั้น ประชาชนทั่วไปจึงอาจไม่รู้ลึกถึงการเปลี่ยนแปลงและไม่ต้องกังวลว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ในเช้าวันที่ ๑ มกราคม ๒๕๕๙ โดยในการประชุมสุดยอดครั้งที่แล้ว เมื่อช่วงปลายปี ๒๕๕๘ อาเซียนได้เห็นชอบกับวิสัยทัศน์ประชาคมอาเซียน และแผนงานประชาคมอาเซียนภายหลังปี ๒๕๕๘ โดยสิ่งที่ไทยผลักดัน คือ การให้ประชาชนทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในประชาคมอาเซียน และการทำให้อาเซียนเป็นประโยชน์และตอบสนองความต้องการของประชาชนให้มากขึ้น



เตรียมพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน

การปรับตัวเพื่อเปิดรับการเปลี่ยนแปลงจากโลกภายนอกเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ ไม่ว่าจะเป็นประชาคมอาเซียนหรือไม่ก็ตาม ถึงเราจะไม่ออกไปแสวงหา การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ก็จะไม่ล่าช้าเข้ามาอยู่ตลอดเวลา เพราะไทยเป็นส่วนหนึ่งของประชาคมโลก การเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการเมื่อปลายปี ๒๕๕๘ จึงเสมือนเป็นเสียงระฆังที่เตือนให้เราต้องเปิดหูเปิดตาให้กว้างยิ่งขึ้น และเตรียมตัวให้พร้อมที่จะปฏิสัมพันธ์กับสังคมและโลกภายนอกมากขึ้น ไม่ใช่เฉพาะกับอาเซียนเท่านั้น

การรวมตัวของประชาคมอาเซียนนั้นเป็นกระบวนการที่ไม่มีที่สิ้นสุด ดังนั้น เมื่อพูดถึงการเตรียมความพร้อม จึงไม่ได้หมายถึงการเตรียมความพร้อมสำหรับการเกิดประชาคมอาเซียนอย่างเป็นทางการเท่านั้น แต่เป็นการเตรียมความพร้อมสำหรับอนาคตที่เราจะต้องปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอยู่ตลอดเวลา ประชาคมอาเซียนก่อให้เกิดโอกาสสำหรับคนไทย ถ้าเราต้องการใช้ประโยชน์จากโอกาสดังกล่าวให้ได้อย่างเต็มที่ เราต้องเสริมสร้างองค์ความรู้และปรับมุมมองให้กว้างขึ้น อย่างไรก็ดี โอกาสต่าง ๆ มักจะมาพร้อมกับความท้าทาย เราจึงต้องปรับตัวเพื่อสร้างความพร้อมหรือภูมิคุ้มกันเพื่อให้สามารถรับมือกับความท้าทายเหล่านี้ได้ดี เช่น การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวของอาเซียนจะช่วยให้การเข้าถึงตลาด



และการทำธุรกิจในประเทศสมาชิกอาเซียนสะดวกยิ่งขึ้น ขณะเดียวกัน ผู้ประกอบการไทยก็ต้องเผชิญกับการแข่งขันที่เพิ่มขึ้นและเข้มข้นยิ่งขึ้น ผู้ประกอบการไทยจึงต้องเสริมสร้างความเข้มแข็งและเพิ่มพูนขีดความสามารถในการแข่งขันให้ตนเองอย่างต่อเนื่อง

ในส่วนของภาครัฐ นายกรัฐมนตรีได้มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการศูนย์อำนวยการเตรียมความพร้อมประเทศไทยในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งมีรองนายกรัฐมนตรีและรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศเป็นประธาน โดยคณะกรรมการศูนย์อำนวยการฯ มีหน้าที่ขับเคลื่อนและผลักดันการดำเนินงานที่สำคัญ จำเป็น และเร่งด่วนในทั้งสามเสา รวมทั้งการปรับปรุงกฎหมาย กฎระเบียบต่าง ๆ และการประชาสัมพันธ์ประโยชน์ โอกาส และความท้าทายต่าง ๆ ของประชาคมอาเซียน เพื่อให้การทำงานของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดเกิดบูรณาการ มีประสิทธิภาพ และเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ในส่วนของกระทรวงการต่างประเทศ ซึ่งนอกจากจะมีบทบาทหลักในการประสานงานและขับเคลื่อนการรวมตัวของประชาคมอาเซียนในภาพรวมแล้ว ยังให้ความสำคัญกับการเผยแพร่องค์ความรู้และข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนไปสู่สาธารณชนอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ และสื่อสังคมออนไลน์ รวมทั้งการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดงาน ASEAN Festival เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘ การจัดกิจกรรมอาเซียนสัญจรไปยังจังหวัดต่าง ๆ เป็นประจำทุกเดือน การจัดตั้งห้องสมุดอาเซียนในโรงเรียนต่าง ๆ ทั่วทุกภาคของไทย และการจัดงานวันอาเซียนหรือกิจกรรมในโอกาสครบรอบการก่อตั้งอาเซียนในช่วงเดือนสิงหาคมของทุกปี เพื่อส่งเสริมความตระหนักเกี่ยวกับพัฒนาการและความสำคัญของอาเซียนที่มีต่อประเทศและประชาชนชาวไทย



คุณรู้จัก ประชาคมอาเซียน ดีแค่ไหน

เมื่อไม่นานมานี้กระแส Mega-Trend เป็นประเด็นที่พูดถึงกันมาก โดยสื่อสังคมออนไลน์ (Social Media) ทำให้คำนี้เป็นที่รู้จักมากขึ้น ทั้ง ๆ ที่คำนี้ถูกบัญญัติโดย John Naisbitt กูรูด้านการทำนายอนาคตของสังคมโลก เมื่อนานมาแล้ว Mega-Trend คือ กระแสการเปลี่ยนแปลงระดับมหภาคที่จะเกิดขึ้นในโลกอนาคต โดยอาศัยนักคิด นักธุรกิจเป็นผู้ชี้ทิศทางถึงความเปลี่ยนแปลงครั้งยิ่งใหญ่ที่จะเกิดขึ้น เรื่องที่จะหยิบยกมาคุยกันในครั้งนี้ก็คือ ความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจจะดับโลกซึ่งแต่เดิมถูกผูกขาดอยู่ทาง

ฝั่งอเมริกาและยุโรปจะย้ายฐานที่มั่น
มาอยู่ทางฝั่งเอเชีย และสิ่งที่ประจักษ์
คือ “จีน” ก้าวขึ้นมาในฐานะของ
อภิมหาอำนาจด้านเศรษฐกิจในปัจจุบัน
โดยไม่ต้องอาศัยคำอธิบายใด ๆ เพราะ
สังคมออนไลน์ช่วยขยายความให้เป็น
ที่เรียบร้อยแล้ว

Mega-Trend ยังรวมไปถึงแนวโน้มที่ว่ากลุ่มสังคมใดสามารถรวมตัว
เป็นกลุ่มก้อนที่พึ่งพาอาศัยกัน ทำธุรกิจร่วมกัน ก้าวข้ามอคติทางชาติพันธุ์
สังคมนั้นจะกลายเป็นสังคมที่แข็งแกร่ง เศรษฐกิจจะมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
หากสังคมนั้นมีความคล้ายคลึงกันทั้งทางด้านวัฒนธรรม การใช้ชีวิต
ความเป็นอยู่ สิ่งแวดล้อม รวมถึงทรัพยากรธรรมชาติที่มีความใกล้เคียงกัน
จนสามารถรวมทุกอย่างได้ลงตัว ค้าขายกับชาติที่อยู่ในโซนอื่น ๆ ได้ นั่นคือ
ความเข้มแข็งที่สุดยอด เปรียบเช่นกลุ่ม Euro Zone สกุลเงินยูโรกลายเป็น
หอกข้างแคร่ให้กับสกุลเงินดอลลาร์ในยุคนั้น กล่าวอีกนัยหนึ่งเงินดอลลาร์จะ
ถูกเมิน แต่กาลเวลาเลยผ่านไป สิ่งใดในโลกล้วนอนิจจัง ชั่วโม่งนี้ยุโรปกับอเมริกา

เข้าสู่ยุคเศรษฐกิจสันคลอน แต่ฝั่งเอเชียวันนี้ กลุ่มประเทศในแถบเอเชีย ตะวันออกเฉียงใต้ ๑๐ ประเทศรวมตัวกัน สอดรับกับการทำนายอย่างมี หลักเกณฑ์ของนักคิด นักธุรกิจทั้ง ๒ ประเด็น นั่นคือ ฐานเศรษฐกิจโลก จะย้ายมาอยู่ฝั่งเอเชีย และจะเกิดการรวมกลุ่มกันได้อย่างลงตัว เข้าทำนอง “รวมกันเราอยู่ แยกหมู่เราตาย” ที่รู้จักกันในนาม ASEAN ซึ่งฝรั่งต่าง จ้องมองตาปริบ ๆ ถึงความรู้โรจน์ที่จะเกิดขึ้นในภายภาคหน้าท่ามกลางกระแส เศรษฐกิจโลกที่ผันผวน จนไม่อาจแน่ใจได้ว่าจะลงตัวได้เมื่อใด

เมื่อก่อน ASEAN อยู่นอกสายตาของฝั่งยุโรปและอเมริกา หรืออาจ เป็นเพียงคู่ค้ากันในทำนองที่ต้องพึ่งพำัยักษ์ใหญ่อย่างสหรัฐอเมริกา และ ประเทศมหาอำนาจอื่น ๆ แต่มาถึงวันนี้ ASEAN กลายเป็นแรงกระเพื่อม ครั้งยิ่งใหญ่ที่ทำให้ทุกสายตาดำต้องจับจ้อง ประเทศเมียนมาที่ปิดประเทศ มาตลอดก็ยังเกิดการเปลี่ยนแปลงด้วยการเลือกตั้งครั้งใหญ่ที่ผ่านมา ซึ่งสร้างปรากฏการณ์ความต้องการประชาธิปไตยอย่างเต็มตื่นของคนในชาติ อีกทั้งเพื่อนบ้านอีก ๙ ประเทศ ก็ได้รวมตัวกัน และพร้อมจะสร้างปรากฏการณ์ ด้านเศรษฐกิจโลก แผนที่ประเทศในกลุ่ม ASEAN จึงค่อย ๆ เด่นชัดขึ้นมา

ที่เป็นเช่นนี้เพราะ ASEAN ไม่ได้ย่ำอยู่กับที่ แต่ได้ก่อตั้งเสาหลักขึ้นมา ๓ เสาด้วยกัน โดยเสาแรก คือ ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC) ซึ่งมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อความคล่องตัว ด้านเศรษฐกิจภายใน ๑๐ ประเทศ ทั้งการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน และเงินทุนหมุนเวียนอย่างเสรี อันเป็นการรุกคืบธุรกิจฝั่งเอเชียที่เข้มแข็ง และการผนึกกำลังที่แข็งแกร่งที่สุด ซึ่งเรื่องนี้ได้มีการพูดคุยกันในกลุ่มสมาชิก มาตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๕๐ โดยการจัดทำพิมพ์เขียวประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) และเป็นรูปเป็นร่างดำเนินการได้อย่างเป็นรูปธรรมในปี พ.ศ. ๒๕๕๘ ส่วนอีก ๒ เสาหลักก็คือ ประชาคมสังคมและวัฒนธรรม อาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community) และประชาคมการเมือง



และความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political and Security Community) เพื่อเติมเต็มความร่วมมือให้ ASEAN เป็นประชาคมที่เข้มแข็งอย่างรอบด้าน และมีประชาชนเป็นศูนย์กลาง

การสร้างแบรนด์ที่ดีต้องวาดกรอบให้ชัดเจน ให้เป็นกระแสสังคม ให้คนส่วนใหญ่มองเห็นและรู้จักได้อย่างรวดเร็ว รวงข้าวสีทอง ๑๐ รวง ถูกลมัดรวมกัน บอกให้โลกรู้ว่า “พวกเราทั้งสิบมาจากประเทศเกษตรกรรม” เราจะอยู่ร่วมกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน และมีมิตรภาพที่ดีต่อกัน พันทองกลม สีแดงที่ล้อมรอบไปด้วยเส้นสีขาวและสีน้ำเงินหมายถึงการรวมกันอย่างมีเอกภาพ และตัวอักษร “ASEAN” สีน้ำเงินวางอยู่ภายใต้รวงข้าวนั้นสะท้อนถึงเป้าหมายที่จะทำงานร่วมกันอย่างมั่นคง ภายใต้สันติภาพ เอกภาพ และความก้าวหน้าของประเทศสมาชิก ภายใต้คำขวัญของอาเซียน คือ “One Vision, One Identity, One Community” “หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม” วันนี้เราทั้ง ๑๐ ประเทศ ได้จับมือกัน และพร้อมที่จะก้าวเดินไปด้วยกันแล้ว 🌐

กว่าจะเป็น

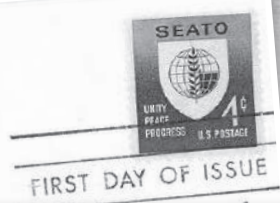
“อาเซียน”

ภาพสะท้อน
บทบาทไทยในภูมิภาค



ประเทศไทยมีบทบาทในการเสริมสร้างความร่วมมือระดับภูมิภาคมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการก่อตั้งอาเซียนในปี ๒๕๑๐ เท่านั้น แต่ความพยายามของไทยเริ่มขึ้นก่อนหน้านั้น ตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่ ๒ ซึ่ง ดร.ปรีดี พนมยงค์ ได้จัดตั้ง “สันนิบาตเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” (Southeast Asia League) ขึ้น โดยไทยร่วมมือกับขบวนการเรียกร้องเอกราชจากหลายประเทศในภูมิภาค แต่สันนิบาตดังกล่าวได้ยุติบทบาทลงหลังจากก่อตั้งได้ไม่นาน เนื่องจากบริบททางการเมืองระหว่างประเทศไม่เอื้ออำนวย อันเป็นผลมาจากสงครามเย็น ซึ่งมีความขัดแย้งด้านอุดมการณ์ระหว่างประเทศที่สนับสนุนอุดมการณ์เสรีนิยมประชาธิปไตยกับประเทศที่ยึดมั่นในอุดมการณ์สังคมนิยมคอมมิวนิสต์

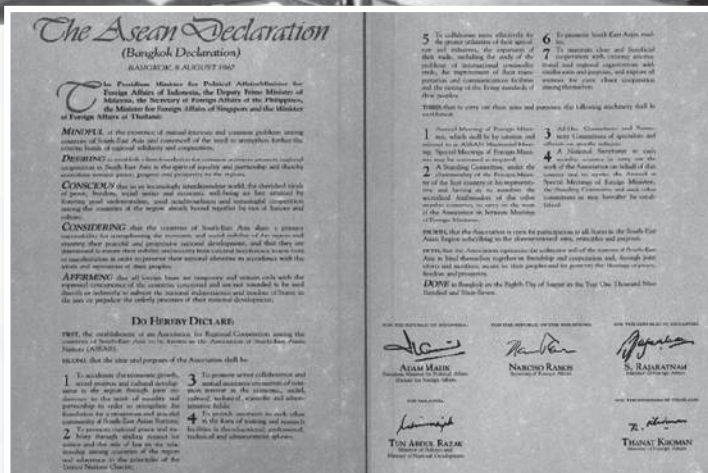
ในปี ๒๔๘๗ สหรัฐอเมริกาได้ผลักดันให้มีการจัดตั้ง “องค์การสนธิสัญญาเอเชียตะวันออกเฉียงใต้” (Southeast Asia Treaty Organization หรือ SEATO) ซึ่งมีไทย ฟิลิปปินส์ สหราชอาณาจักร ฝรั่งเศส ปากีสถาน ออสเตรเลีย



นิวซีแลนด์ และสหรัฐอเมริกา เป็นสมาชิก โดยมีสำนักงานใหญ่ที่กรุงเทพฯ แต่องค์การดังกล่าวยังไม่มีบทบาทอะไรนัก เนื่องจากมีประเทศในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นสมาชิกเพียงสองประเทศเท่านั้น อีกทั้งยังไม่ได้รับความร่วมมือจากประเทศอื่นในภูมิภาคที่มีแนวทางต่อต้านตะวันตก หรือยึดนโยบายเป็นกลาง

ต่อมาในปี ๒๕๐๔ ได้มีความพยายามจัดตั้งกรอบความร่วมมือที่มีชาติสมาชิกเฉพาะจากประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในนามของ “สมาคมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ สมาคมอาสา” (Association of South East Asia – ASA) โดยมี ไทย ฟิลิปปินส์ และมาเลเซียเป็นสมาชิก แต่ก็ต้องยุติบทบาทลงในที่สุด เนื่องจากเกิดความตึงเครียดทางการเมืองระหว่างประเทศในภูมิภาคขึ้น โดยเฉพาะการอ้างกรรมสิทธิ์เหนือดินแดนซาบาห์และซาราวักระหว่างมาเลเซียกับฟิลิปปินส์

ความร่วมมือในระดับภูมิภาคประสบความสำเร็จในปี ๒๕๑๐ เมื่อมีการจัดตั้ง “สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรือ อาเซียน” (Association of Southeast Asian Nations – ASEAN) โดย ๕ ประเทศ



ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย โดย ดร. ถนัด คอมันตร์ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการต่างประเทศในขณะนั้น ได้มีบทบาทสำคัญในการเดินทางไปไกล่เกลี่ยความขัดแย้งระหว่างประเทศเพื่อนบ้าน และได้เชิญให้รัฐมนตรีต่างประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้อีก ๔ ประเทศ มาหารือร่วมกันที่แหลมแท่น จ. ชลบุรี และนำมาสู่การลงนามใน “ปฏิญญากรุงเทพ” (Bangkok Declaration) เพื่อก่อตั้งอาเซียนขึ้นจนเป็นผลสำเร็จ

หลังจากนั้น ไทยได้มีบทบาทสำคัญในอาเซียนมาอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในช่วงที่เวียดนามส่งทหารเข้ายึดครองกัมพูชาตั้งแต่ปลายปี ๒๕๒๑ ไทยเป็นแกนนำในการผลักดันให้อาเซียนมีจุดยืนร่วมกันที่จะคัดค้านและประณามการกระทำดังกล่าว อีกทั้งยังร่วมมือกับมหาอำนาจอย่างสหรัฐฯ และจีน

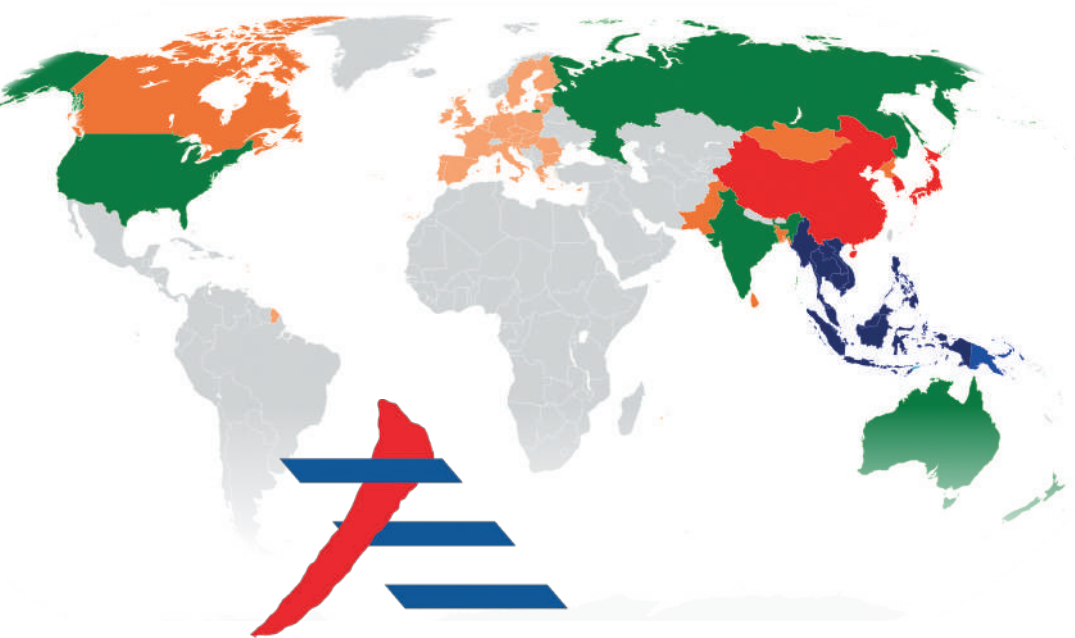
กว่าจะเป็น “อาเซียน” ภาพสะท้อนบทบาทไทยในภูมิภาค : ๒๗

ในการดำเนินนโยบายต่อต้านการยึดครองกัมพูชาของเวียดนามด้วย ทำให้อาเซียนมีความเป็นปึกแผ่นและเป็นที่รู้จักมากขึ้นในประชาคมโลก ในฐานะองค์กรระดับภูมิภาคที่มีความแข็งแกร่งและมีจุดยืนร่วมกัน

อาเซียนมีพัฒนาการและเติบโตมาอย่างต่อเนื่อง โดยเมื่อวันที่ ๗ มกราคม ๒๕๒๗ บรูไนได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนเพียงหนึ่งสัปดาห์ หลังเป็นเอกราช ต่อมา ในปี ๒๕๓๑ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้หันมาใช้นโยบาย “เปลี่ยนสนามรบเป็นตลาดการค้า” หลังเวียดนามมีท่าทีว่าจะถอนทหารออกจากกัมพูชา ส่งผลให้ความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศเพื่อนบ้านในอินโดจีนพัฒนาไปในทิศทางที่ดีขึ้น จนในที่สุดได้เกิดความปรองดองกัน โดยเวียดนามได้เข้าเป็นสมาชิกอาเซียนในปี ๒๕๓๘ ตามด้วยลาวและพม่าในปี ๒๕๔๐ และกัมพูชาในปี ๒๕๔๒

หลังสงครามเย็นสงบลงพร้อมกับการถอนทหารเวียดนามออกจากกัมพูชา รัฐบาลไทยโดยนายอานันท์ ปันยารชุน นายกรัฐมนตรีในขณะนั้น ได้มีบทบาทสำคัญทางด้านเศรษฐกิจ โดยริเริ่มให้จัดตั้ง “เขตการค้าเสรีอาเซียน” (ASEAN Free Trade Area หรือ AFTA) ขึ้นในปี ๒๕๓๕ เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของอาเซียน โดยเน้นการเป็นตลาดเดียว และดึงดูดการลงทุนจากต่างชาติ ซึ่ง AFTA ถือเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญในการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนในปัจจุบัน





Asia-Europe Meeting

เมื่อสงครามเย็นสิ้นสุดลงในช่วงต้นทศวรรษ ๒๕๓๐ ได้เกิดความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอนของสถานการณ์ด้านความมั่นคงในภูมิภาคอย่างต่อเนื่อง อาเซียนจึงหารือกันที่จะตั้งกรอบความร่วมมือด้านความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก โดยไทยได้เป็นเจ้าภาพจัด “การประชุมอาเซียนว่าด้วยความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย - แปซิฟิก” (ASEAN Regional Forum หรือ ARF) ขึ้นเป็นครั้งแรกที่กรุงเทพฯ ในปี ๒๕๓๗ ซึ่งนอกจากสมาชิกอาเซียนแล้ว ยังมีรัฐมนตรีต่างประเทศจากหลายประเทศ โดยเฉพาะมหาอำนาจอย่างสหรัฐอเมริกา จีน ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย อินเดีย เข้าร่วมประชุมด้วย นอกจากนี้ ในปี ๒๕๓๙ ไทยยังได้รับความไว้วางใจให้เป็นเจ้าภาพจัดการประชุมผู้นำเอเชีย-ยุโรป (Asia Europe Meeting หรือ ASEM) ขึ้นเป็นครั้งแรกอีกด้วย

ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของอาเซียนที่จะพัฒนาความร่วมมือขึ้นเป็นประชาคมอาเซียน ประเทศไทยซึ่งรับหน้าที่เป็นประธานอาเซียนในช่วงปี ๒๕๕๑ - ๒๕๕๒ ได้มีบทบาทสำคัญในหลายมิติ เช่น การกระตุ้นให้ “กฎบัตรอาเซียน” (ASEAN Charter) มีผลบังคับใช้ในช่วงดังกล่าว การจัดทำ “แผนการจัดตั้งประชาคมอาเซียน พ.ศ. ๒๕๕๒ - ๒๕๕๘” จนสำเร็จ อีกทั้งยังมีการจัดตั้ง “คณะกรรมการการระหว่างรัฐบาลอาเซียนว่าด้วยสิทธิมนุษยชน” (ASEAN Intergovernmental Commission on Human Rights) อย่างเป็นทางการในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ ๑๕ ที่ชะอำ - หัวหิน อีกด้วย นอกจากนี้ ไทยยังเป็นผู้ผลักดัน “แผนแม่บทว่าด้วยความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในอาเซียน” (Master Plan for ASEAN Connectivity) ที่ประกาศในการประชุมสุดยอดอาเซียนที่กรุงฮานอยในปี ๒๕๕๓ โดยในช่วงเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อดังกล่าว ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ ได้รับความไว้วางใจจากประเทศสมาชิกให้ดำรงตำแหน่งเลขาธิการอาเซียน ซึ่งทำให้ไทยมีบทบาทเป็นที่ยอมรับทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก

ประเทศไทยในฐานะประเทศผู้ประสานงานอาเซียน - จีนในช่วงปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๘ ได้มีบทบาทสำคัญในการบรรเทาความตึงเครียดที่เกิดขึ้นในประเด็นข้อพิพาทดินแดนในทะเลจีนใต้ระหว่างจีนกับหลายชาติในอาเซียน ได้แก่ เวียดนาม ฟิลิปปินส์ มาเลเซีย และบรูไน โดยสามารถโน้มน้าวให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกลับมาเจรจาหารือกันเพื่อจัดทำ “แนวทางปฏิบัติใน





ทะเลจีนใต้” (Code of Conduct in the South China Sea) เพื่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์อย่างสร้างสรรค์ระหว่างกันในประเด็นพิพาทนี้ อันจะนำไปสู่การแก้ปัญหาโดยสันติวิธีในที่สุด

จะเห็นได้ว่า ไทยถือเป็นประเทศแกนนำของอาเซียนที่มีบทบาทสำคัญในด้านต่าง ๆ อยู่เสมอ ทั้งในมิติของความร่วมมือและการแก้ไขข้อขัดแย้ง บทบาทของไทยจึงโดดเด่นตั้งแต่ขั้นการก่อตั้งอาเซียน จนถึงการพัฒนาอาเซียนให้เข้มแข็งและก้าวเดินไปข้างหน้าอย่างมั่นคง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การเสริมสร้างความเชื่อมโยงในภูมิภาค (Regional Connectivity) ทั้งในด้านกายภาพและความเชื่อมโยงระหว่างประชาชน ซึ่งไทยหวังว่าทั้งหมดนี้ จะทำให้อาเซียนก้าวไปสู่การเป็นองค์กรที่มี “ประชาชนเป็นศูนย์กลาง” อย่างบริบูรณ์ 🌐



อาเซียน กับความร่วมมือ เพื่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน

อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทางระบบนิเวศและมีทรัพยากรธรรมชาติอุดมสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก แต่ก็ต้องเผชิญกับปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมด้วยในขณะเดียวกัน เนื่องจากการเพิ่มขึ้นของประชากรและการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงที่ผ่านมา ส่งผลให้ทรัพยากรธรรมชาติ และระบบนิเวศในหลายพื้นที่เสื่อมโทรมลง ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมจึงเป็นอีกมิติหนึ่งของความร่วมมือในอาเซียน ซึ่งสะท้อนถึงบทบาทที่สร้างสรรค์ของอาเซียนในการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน





การประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อมอย่างไม่เป็นทางการ
ครั้งที่ 15 ณ สาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว เมื่อปี 2557
ที่มา : vietnamnews.vn

กลไกความร่วมมือ

อาเซียนตระหนักถึงปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคเป็นอย่างดี จึงได้เร่งพัฒนาความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมอย่างต่อเนื่อง นับตั้งแต่การริเริ่ม “โครงการสิ่งแวดล้อมอนุภูมิภาคอาเซียนระยะที่ ๑” (ASEAN Sub-Regional Environment Programme หรือ ASEP I) ขึ้น เมื่อปี ๒๕๒๐ ภายใต้การสนับสนุนจาก “โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ” (United Nations Environment Programme หรือ UNEP) เพื่อศึกษาถึงมุมมองและช่องว่างของโครงการด้านสิ่งแวดล้อมที่แต่ละประเทศอาเซียนกำลังดำเนินการอยู่ในขณะนั้น

อาเซียนกับความร่วมมือเพื่อสิ่งแวดล้อม และการพัฒนาที่ยั่งยืน : ๓๓

ในปีถัดมา อาเซียนได้ตั้ง “กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน (ASEAN Expert Group on the Environment หรือ AEGE) ขึ้น เพื่อดูแลความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อม ศึกษาปัญหา ตลอดจนให้คำแนะนำต่ออาเซียน ในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม โดยมีการจัดประชุมครั้งแรกขึ้นเมื่อเดือนธันวาคม ๒๕๒๑ ณ กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย กลุ่มผู้เชี่ยวชาญดังกล่าวได้ยกระดับขึ้นเป็น “คณะเจ้าหน้าที่อาวุโสด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน” (ASEAN Senior Officials on the Environment หรือ ASOEN) ในปี ๒๕๓๒ และได้ดำเนินงานต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน ถือเป็นกลไกที่มีบทบาทอย่างมากในการศึกษาปัญหาสิ่งแวดล้อม การกลั่นกรองพิจารณาความร่วมมือต่าง ๆ ตลอดจนการให้คำแนะนำเชิงนโยบายต่อที่ประชุมรัฐมนตรีด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียน

กลไกความร่วมมือระดับสูงสุดในด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียนในปัจจุบัน คือ “การประชุมรัฐมนตรีอาเซียนด้านสิ่งแวดล้อม” (ASEAN Ministerial Meeting on the Environment - AMME) ซึ่งจัดขึ้นครั้งแรกเมื่อปี ๒๕๒๔ และมีกำหนดจัดประชุมอย่างเป็นทางการอย่างน้อยทุก ๆ ๓ ปี แต่ด้วยความตระหนักถึงปัญหาสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปและทวีความรุนแรงขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงมีการจัดการประชุมอย่างไม่เป็นทางการขึ้นด้วยเกือบทุกปี ตั้งแต่ปี ๒๕๓๗ เป็นต้นมา เพื่อร่วมกันกำหนดกรอบและแนวทางการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียน รวมทั้งร่วมติดตามความคืบหน้าของกลไกและความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียนด้วย





ยิ่งไปกว่านั้น เมื่อปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญอย่างปัญหามลพิษหมอกควันข้ามแดนทวีความรุนแรงขึ้นอย่างมากในช่วงปี ๒๕๔๐ - ๒๕๔๑ อาเซียนได้จัด “การประชุมรัฐมนตรีอาเซียนว่าด้วยปัญหาหมอกควัน” (ASEAN Ministerial Meeting on Haze - AMMH) ขึ้นในปี ๒๕๔๑ ที่สิงคโปร์ เพื่อหาทางบรรเทาปัญหาดังกล่าว โดยมีการจัดประชุมอย่างต่อเนื่อง และในปี ๒๕๔๕ อาเซียนยังได้บรรลุ “ความตกลงอาเซียนว่าด้วยมลพิษจากหมอกควันข้ามแดน” (ASEAN Agreement on Transboundary Haze Pollution - AATHP) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อป้องกันและลดมลพิษจากหมอกควันข้ามแดนอันเกิดจากไฟป่าเป็นสำคัญ

พัฒนาการของความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมอาเซียน

ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียนในช่วงเริ่มแรกเป็นไปเพื่อสร้างคุณค่าให้กับสิ่งแวดล้อมในฐานะที่เป็นทรัพยากรสำคัญของประเทศสมาชิกและของภูมิภาค แนวคิดการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจึงกลายเป็น

แนวทางสำคัญในการดำเนินความร่วมมือ ต่อมาเมื่อประเด็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมขยายวงกว้างขึ้น มีทั้งปัญหาสภาพภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง การขาดแคลนแหล่งทรัพยากรน้ำจืด หรือการอุบัติขึ้นของโรคระบาดต่าง ๆ ทำให้สภาวะแวดล้อมโดยรวมเสื่อมโทรมลง แนวทางความร่วมมือจึงเป็นไปในลักษณะของการเน้นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างรู้คุณค่า มีประสิทธิภาพ และเกิดประโยชน์สูงสุด

ต่อมา อาเซียนเริ่มบูรณาการให้เกิดความร่วมมือที่เป็นรูปธรรมมากขึ้น โดยสร้างความตระหนักรู้ว่าปัญหาสิ่งแวดล้อมไม่ใช่ปัญหาที่รัฐบาลของประเทศต่าง ๆ มีหน้าที่แก้ไขเท่านั้น แต่ต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชนทุกคนเป็นกำลังสำคัญด้วย โดยมีการกำหนดเขตพื้นที่ป้องกันและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมขึ้นมาอย่างชัดเจน ไม่ว่าจะเป็นในรูปแบบของอุทยานแห่งชาติหรือเครือข่ายอนุรักษ์ธรรมชาติ นอกจากนั้น ยังมีการวางแผนงานลดมลภาวะในด้านต่าง ๆ ทั้งมลภาวะทางอากาศ น้ำ หรือทะเล อย่างครอบคลุมอีกด้วย

การสร้างความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียนในช่วงต่อมา เน้นการสร้างการเข้มแข็งและความเป็นระบบให้กับกลไกต่าง ๆ มากขึ้น โดยได้มีการวางแผนยุทธศาสตร์ด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียนขึ้น และมีการบูรณาการสถาบันต่าง ๆ ภายใต้กลไกอาเซียน เพื่อให้ความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมประสบความสำเร็จ และยังสามารถนำไปสู่ความร่วมมือด้านอื่น ๆ ในภูมิภาคได้ด้วย



ประเด็นความร่วมมือที่สำคัญ

ในปัจจุบันประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมถูกจัดให้อยู่ในประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASEAN Socio-Cultural Community - ASCC) โดยแผนงานการจัดตั้งประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน (ASCC Blueprint) ได้ระบุประเด็นความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมไว้ ๑๑ ประเด็นด้วยกัน นอกจากนี้ เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น อาเซียนยังได้กำหนดประเทศผู้นำความร่วมมือ (Lead Country) ในแต่ละประเด็นไว้ด้วย ดังต่อไปนี้

ลำดับ	ประเด็นความร่วมมือ	ประเทศผู้นำความร่วมมือ (Lead Country)
1	ปัญหาสิ่งแวดล้อมระดับโลก	ไทย
2	มลพิษทางสิ่งแวดล้อมข้ามแดน	แต่ละประเทศ ดำเนินการตามกลไก ของความตกลงว่าด้วย มลพิษจากหมอกควัน ข้ามแดน (AATHP)
3	การศึกษาด้านสิ่งแวดล้อมและ การตระหนักรู้ของประชาชน	บรูไน
4	เทคโนโลยีที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และการผลิตที่สะอาดยิ่งขึ้น	อินโดนีเซีย
5	การจัดการและควบคุมสิ่งแวดล้อม ในเขตเมือง	กัมพูชา
6	การสังเกตและรายงานการพัฒนา ที่ยั่งยืน และการปรับปรุงฐานข้อมูล ให้สอดคล้องกัน	สำนักเลขาธิการ อาเซียน



ลำดับ	ประเด็นความร่วมมือ	ประเทศผู้นำความร่วมมือ (Lead Country)
7	สิ่งแวดล้อมทางทะเลและชายฝั่ง	ฟิลิปปินส์
8	การจัดการความหลากหลายทางชีวภาพ อย่างยั่งยืน	เมียนมา
9	ทรัพยากรน้ำจืด	มาเลเซีย
10	การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ	เวียดนาม
11	การบริโภคและการผลิตอย่างยั่งยืน	อินโดนีเซีย

ที่มา : <http://environment.asean.org/about-us-2/>

จะเห็นได้ว่า ประเด็นความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียนนั้นหลากหลายและครอบคลุมปัญหาสิ่งแวดล้อมที่สำคัญ ทั้งที่เกิดขึ้นแล้วและอาจมีแนวโน้มเกิดขึ้นได้ในอนาคต อีกทั้งยังมีประเทศผู้นำกลุ่มทำหน้าที่ดูแลและประสานการดำเนินงานต่าง ๆ ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้นด้วยความร่วมมือด้านสิ่งแวดล้อมของอาเซียนจึงไม่ได้มีเป้าหมายเพียงเพื่อการรักษาสภาพแวดล้อมแต่เพียงอย่างเดียว หากแต่มุ่งผลักดันประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมให้เป็นวาระสำคัญของแนวทางการพัฒนาของอาเซียนโดยรวม อันนำไปสู่ “เป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน” (Sustainable Development Goals) ในที่สุดนั่นเอง 🌍





อเมริกัน จากนั้นทำงานที่กองทุนประชากรแห่งสหประชาชาติ (UNFPA) ที่กรุงเทพฯ บังกลาเทศ และติมอร์-เลสเต รวมเป็นเวลา ๒๐ ปี ปัจจุบันเกษียณแล้ว แต่ยังคงทำงานโครงการต่าง ๆ ให้สหประชาชาติในฐานะที่ปรึกษา รวมทั้งเป็นที่ปรึกษาอิสระให้กับ UNFPA และหน่วยงานอื่น ๆ ด้วย

คำถามที่ ๒ ทำไมถึงได้ไปทำงานที่ประเทศติมอร์-เลสเต และอยู่ยาวนานเท่าใด

ผมได้ไปประจำตำแหน่งผู้แทน UNFPA ที่ประเทศติมอร์-เลสเต เมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ. ๒๕๕๒ จนถึงเดือนธันวาคม ปี พ.ศ. ๒๕๕๕ เป็นเวลาสามปีครึ่งที่ได้อยู่และทำงานในประเทศนี้

คำถามที่ ๓ ชื่อทางการของประเทศคืออะไร

ชื่อทางการของประเทศคือ สาธารณรัฐประชาธิปไตยติมอร์-เลสเต

คำถามที่ ๔ ขอทราบถึงความหมายของชื่อ “ติมอร์-เลสเต”

คำว่า “ติมอร์” เป็นชื่อเกาะที่ยืมมาจากภาษามลายู แปลว่า “ตะวันออก” ซึ่งเดิมใช้อธิบายถึงกลุ่มเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ทางด้านทิศตะวันออกของเกาะชวา ประเทศอินโดนีเซีย

ส่วนคำว่า “เลสเต” เป็นภาษาโปรตุเกส แปลว่า “ตะวันออก”

ถ้าเป็นภาษาท้องถิ่นคือภาษาเตตุม (Tetum) เมื่อกล่าวถึงชื่อประเทศคือ ลารอส (Lorosae)



คำถามที่ ๕ ประเทศติมอร์-เลสเตตั้งอยู่ที่ไหน และ การเดินทางจากประเทศไทยสามารถไปได้ได้อย่างไร

ประเทศติมอร์-เลสเต เป็นเกาะตั้งอยู่ทางทิศตะวันออกของประเทศอินโดนีเซีย มีเมืองหลวงชื่อ ดิลี (Dili) ซึ่งตั้งอยู่ห่างจากประเทศไทยใช้เวลาบินประมาณ ๖ ชั่วโมง มีสองเส้นทางบินให้เลือกคือ ต้องแวะค้างคืนและเปลี่ยนเครื่องบินที่เกาะบาหลี (Bali) ประเทศอินโดนีเซีย หรือใช้เส้นทางบินจากประเทศสิงคโปร์โดยค้างคืนและบินต่อไปติมอร์-เลสเต

นอกจากนี้ ประเทศติมอร์-เลสเตตั้งอยู่ห่างจากเมืองดาร์วิน (Darwin) ของประเทศออสเตรเลียไปทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือประมาณ ๖๕๐ กิโลเมตร

เวลาในประเทศติมอร์-เลสเตจะเร็วกว่าประเทศไทย ๒ ชั่วโมง



คำถามที่ ๖ ลักษณะภูมิประเทศ ภูมิอากาศ และประชากร เป็นอย่างไร

ประเทศติมอร์-เลสเตเป็นเกาะ มีภูเขาอยู่ทั่วประเทศ พื้นที่ประมาณ ๑๕,๐๐๐ ตารางกิโลเมตร มีภูเขาชื่อ ราเมลาลู (Ramelau) มีความสูง ๒,๙๖๔ เมตร เป็นภูเขาที่สูงที่สุดในประเทศ สำหรับรูปร่างของประเทศนั้น มีความยาวจากทิศตะวันออกถึงทิศตะวันตกประมาณ ๑๕๐ กิโลเมตร และความกว้างประมาณ ๒๐๐ กิโลเมตร ความยาวของตัวเกาะทำให้ดูเหมือนเป็นตัวจระเข้ ซึ่งก็มีตำนานของคนพื้นเมืองเชื่อกันว่า จระเข้เป็นผู้ให้กำเนิดเกาะติมอร์นี้

รอบ ๆ เกาะในทะเลติมอร์ทั้งทางทิศเหนือและทิศใต้ จะมีจระเข้ทั้งน้ำเค็มและน้ำกร่อยอาศัยอยู่ ในทุก ๆ ปีตอนที่ผมอยู่ในประเทศติมอร์-เลสเตก็จะมีข่าวว่าชาวบ้านถูกจระเข้กัดและเสียชีวิตไปหลายคน ชาวบ้านเขานับถือจระเข้ว่าเป็นสัตว์ศักดิ์สิทธิ์ และเขาจะไม่ทำร้ายหรือฆ่าจระเข้เด็ดขาด จึงทำให้มีประชากรจระเข้เป็นจำนวนมาก

ประเทศติมอร์-เลสเตมีสองฤดู คือ ฤดูฝนและฤดูแล้ง ฤดูฝนจะเริ่มตั้งแต่เดือนธันวาคมถึงเดือนเมษายน และฤดูแล้งเริ่มตั้งแต่เดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน อุณหภูมิบนพื้นที่ราบเฉลี่ยตลอดปีประมาณ ๓๐ - ๓๕ องศาเซลเซียส ก็เหมือนกับประเทศไทยบ้านของเราครับ ที่สูงบนภูเขาอากาศจะเย็นและหนาวตอนกลางคืน



จากสำมะโนประชากรปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ประเทศติมอร์-เลสเต มีประชากรประมาณ ๑.๑ ล้านคน ความหนาแน่นของประชากรคือ ๗๑.๕ คนต่อตารางกิโลเมตร

ประมาณร้อยละ ๙๗ ของประชากรนับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิกอีกร้อยละ ๒.๒ ของประชากรนับถือนิกายโปรเตสแตนต์ (Protestant) และที่เหลือไม่ถึงร้อยละ ๑ ก็นับถือศาสนาอิสลาม ศาสนาพุทธ และอื่น ๆ

คำถามที่ ๗ ขอรบการแบ่งเขตการปกครองภายใน

ประเทศติมอร์-เลสเตแบ่งออกเป็น ๑๓ อำเภอ หรือเทียบเท่าจังหวัดของประเทศไทย ที่น่าสนใจ คือ มีหนึ่งอำเภอชื่อ โอคูซี (Oecusse) ที่แยกออกไปตั้งโดดเดี่ยวอยู่นอกประเทศ โดยมีประเทศอินโดนีเซียอยู่ล้อมรอบ เหตุผลก็คือ โอคูซีเป็นสถานที่แห่งแรกที่ชาวโปรตุเกสได้แวะและนำศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิกเข้ามาที่เกาะติมอร์เมื่อหลายร้อยปีมาแล้ว ตอนที่ติมอร์-เลสเตได้รับเอกราชนั้น ประเทศอินโดนีเซียได้ยอมยกพื้นที่ในเขตอำเภอโอคูซีให้เป็นของประเทศติมอร์-เลสเต ตามความผูกพันทางประวัติศาสตร์ และความสัมพันธ์ระหว่างชาวติมอร์-เลสเตกับโปรตุเกส

ชาวติมอร์-เลสเตสามารถไปอำเภอโอคูซีได้โดยทางเรือหรือทางบก ซึ่งต้องผ่านเข้าประเทศอินโดนีเซียและต้องขอวีซ่าจากประเทศอินโดนีเซีย

คำถามที่ ๘ ประเทศติมอร์-เลสเต มีภาษา กลุ่มเผ่าพันธุ์ และ ระบบเงินตราอย่างไร

เนื่องจากติมอร์-เลสเต เป็นประเทศ
ที่อยู่ระหว่างเอเชียกับมหาสมุทรแปซิฟิก
จึงมีความหลากหลายทางด้านภาษา กล่าวคือ
มีกลุ่มชนที่พูดภาษาแตกต่างกันถึง ๑๗ กลุ่ม
โดยแบ่งออกเป็นสองกลุ่มใหญ่คือ กลุ่มออสโตร-
นีเซียน (Austronesian) และกลุ่มปาปวน
(Papuan)

โดยทั่วไป สองภาษาทางการหลักที่ใช้
สื่อกัน คือ ภาษาโปรตุเกส และภาษาเตตุม

นอกจากนี้ภาษาบาฮาซาของอินโดนีเซีย
ก็เป็นที่ยอมรับกันดีในประเทศติมอร์-เลสเต
เพราะเคยอยู่ใต้การปกครองของประเทศ
อินโดนีเซียมาถึง ๒๔ ปี ระหว่าง พ.ศ. ๒๕๑๘ –
พ.ศ. ๒๕๔๒

ส่วนภาษาอังกฤษ โดยทั่วไปไม่เป็นที่
รู้จักกัน โดยเฉพาะนอกเมืองหลวง

ประเทศติมอร์-เลสเต ใช้เงินตราเป็น
ดอลลาร์สหรัฐ เพราะยังไม่มีเงินสกุลของ
ตนเอง



คำถามที่ ๙ ขอทราบประวัติศาสตร์และ ความเป็นมาของประเทศ

เมื่อประมาณเกือบ ๕๐๐ ปีมาแล้ว มีการออกแสวงหาเครื่องเทศและ
ไม้หอมจันทร์โดยกลุ่มประเทศตะวันตก เช่น สเปน โปรตุเกส และฮอลันดา
(ประเทศเนเธอร์แลนด์ในปัจจุบัน) มีการแย่งครอบครองเกาะต่าง ๆ ระหว่าง
สามประเทศนี้ ในที่สุดในปี พ.ศ. ๒๔๐๒ เกาะติมอร์ที่มีเครื่องเทศและ
ไม้หอมจันทร์ก็ถูกแบ่งตามสนธิสัญญาลิสบอน (Lisbon Treaty) ที่โปรตุเกสได้
ฝั่งตะวันออก และฮอลันดา หรือชาวดัตช์ได้ฝั่งตะวันตกของเกาะติมอร์ไป
ครอบครอง เลยทำให้ภาษาโปรตุเกสเป็นที่รู้จักกันดีโดยเฉพาะในกลุ่มชนชั้นสูง
ที่มีการศึกษาในประเทศติมอร์-เลสเต



เป็นที่น่าสังเกตว่าในปัจจุบันชาวติมอร์-เลสเตรุ่นหลัง ๆ ไม่สามารถพูด-อ่านหรือเขียนภาษาโปรตุเกสได้เลย เรื่องนี้เห็นได้จากที่ทำงาน UNFPA ในประเทศนี้ พนักงานท้องถิ่นไม่มีใครที่สามารถพูด-อ่านหรือเขียนภาษาโปรตุเกสได้เลย

ในปี พ.ศ. ๒๕๑๗ มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในประเทศโปรตุเกสจากระบอบเผด็จการ มาเป็นระบอบประชาธิปไตยที่มีนโยบายยกเลิกระบบอาณานิคม ในเดือนสิงหาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ โปรตุเกสก็ได้ถอนตัวออกจากเกาะติมอร์ฝั่งตะวันออก ซึ่งทำให้กลุ่มชนชาวติมอร์ฝั่งตะวันออกตื่นตัวที่จะได้รับอิสรภาพ แต่โชคยังไม่เข้าข้างชาวติมอร์ตะวันออก เพราะในเดือนธันวาคมปีเดียวกัน อินโดนีเซียถือโอกาสยกกองทหารบุกติมอร์ฝั่งตะวันออก และใช้เวลาไม่ถึงปี ก็สามารถครอบครองติมอร์ฝั่งตะวันออกได้ และในเดือนกรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๑๙ อินโดนีเซียก็สามารถประกาศและผนวกติมอร์ตะวันออกเข้าเป็นจังหวัดที่ ๒๗ ของอินโดนีเซียได้สำเร็จ



หลังจากนั้นชาวติมอร์-เลสเต ได้รวบรวมกำลังพลของตนต่อสู้กับอินโดนีเซียอย่างเต็มความสามารถเพราะต้องการกอบกู้เอกราชให้กลับคืนมาให้ได้ โดยได้ใช้เวลาในการสู้รบนานถึง ๒๔ ปี ซึ่งเมื่ออินโดนีเซียประกาศจะคืนอิสรภาพให้กับติมอร์-เลสเต ก็ต้องใช้เวลาอีกถึง ๒ ปีในการจัดการประเทศ นั่นคือเวลาที่สหประชาชาติได้ส่งทหาร ตำรวจ และเจ้าหน้าที่จากหลายประเทศ รวมทั้งประเทศไทย เข้าไปช่วยรักษาความสงบและพัฒนาประเทศให้

ในที่สุด วันที่ ๒๒ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๕ ประเทศติมอร์-เลสเต ก็สามารถฉลองเอกราชอย่างเป็นทางการได้เป็นผลสำเร็จ และในปีต่อมา วันที่ ๑ มกราคม ๒๕๔๖ ประเทศติมอร์-เลสเตได้เข้าเป็นสมาชิกประเทศที่ ๑๙๑ ของสหประชาชาติ

เป็นที่น่าภูมิใจที่ได้มีคนไทยได้ไปเข้าร่วมรักษาความสงบ และพัฒนาประเทศติมอร์-เลสเตตั้งแต่ปี พ.ศ. ๒๕๔๒ ถึง พ.ศ. ๒๕๔๕ ภายใต้การดูแลของสหประชาชาติ เช่น พลเอก บุญสร้าง เนียมประดิษฐ์ ตลอดจนตำรวจไทย ทั้งชายและหญิงรวม ๒๑๓ นาย

คำถามที่ ๑๐ ขอทราบลักษณะทางสังคมและวัฒนธรรม ของชาวติมอร์รีส์

การที่โปรตุเกสได้เข้ามาปกครองติมอร์-เลสเตเป็นเวลาถึงกว่าร้อยปี ได้ทิ้งร่องรอยทางอารยธรรมและศิลปวัฒนธรรมให้กับชาวติมอร์-เลสเตไว้จนถึงทุกวันนี้ เช่น ทางด้านความเป็นอยู่ อาหาร การแต่งกาย ดนตรี การเดินร่ำ และศาสนาคริสต์นิกายโรมันคาทอลิก เหมือนกับสเปนที่ทิ้งไว้กับประเทศฟิลิปปินส์

หญิงพื้นเมืองจะทอผ้าใช้กันเอง คำว่าผ้าในภาษาพื้นเมืองเตตุมคือ “ไตส” (Tais) ผ้าที่ทอเป็นผ้าฝ้ายใช้เป็นผ้าชิ้นและผืนยาวสำหรับผู้หญิง และจะสั้นหน่อย



สำหรับผู้ชาย ลวดลายผ้าจะมีลักษณะลายเรขาคณิตเหมือนผ้าขาวเขาสอง
ไทยเรา แต่จะมีความหนากว่า โดยเฉพาะผ้าที่ทอใช้เป็นผ้าห่มเนื่องจากหมู่บ้าน
อยู่บนที่สูงอากาศจะหนาวเย็น โดยเฉพาะในเวลากลางคืน ผ้าของแต่ละอำเภอ
จะมีลวดลายและสีที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเอง ผ้าชิ้นจากหลายอำเภอมิ
ลวดลายที่ได้รับอิทธิพลจากโปรตุเกส โดยเฉพาะผ้าลายเทวทูตเด็กคู่ที่มีปีก
เหาะได้ ซึ่งในประเทศอินโดนีเซียจะไม่มีผ้าลายแบบนี้ นอกจากนี้ ผ้าบาติก
(batik) ที่นิยมทำกันทั่วประเทศอินโดนีเซียจะไม่เห็นทำกันเลยในประเทศ
ติมอร์-เลสเต

คำถามที่ ๑๑ ขอให้สรุปถึงปัญหาคุณภาพชีวิต และอนาคตของติมอร์-เลสเต

งานที่ผมทำให้กับ UNFPA ในประเทศติมอร์-เลสเตนั้น ด้านหลัก ๆ คือ
การช่วยรัฐบาลให้ประชากรมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น โดยเฉพาะทางด้านอนามัย
และผลพวงของแม่และเด็ก ที่มีปริมาณความเสี่ยงของแม่ที่เสียชีวิตจาก
การคลอดลูกสูง เพราะขาดการดูแลที่ถูกต้องจากเจ้าหน้าที่อนามัย เพราะเขา
คลอดที่บ้านเองโดยหมอตำแย หรือบ้านอยู่ไกลจากสถานอนามัยหรือ
โรงพยาบาล และเส้นทางคมนาคมไม่สะดวก



อีกปัญหาเมื่อสามปีที่ผ่านมาแล้วตอนที่ผมยังอยู่ในประเทศติมอร์-เลสเต คือเกือบร้อยละ ๖๐ ของเด็กจะมีน้ำหนักตัวต่ำและตัวจะเตี้ยกว่าเกณฑ์ เมื่อเทียบกับอายุ ดังนั้นชาวติมอร์-เลสเตทั่วไปจะมีรูปร่างผอมและตัวเตี้ย สาเหตุส่วนหนึ่งมาจากความยากจน การขาดสารอาหารโปรตีน และการศึกษา ในชนบทชาวบ้านจะขาดสารอาหารที่ได้จากนม ไข่ และเนื้อสัตว์ ส่วนใหญ่ อาหารที่พวกเขารับประทานจะมาจากมันสำปะหลัง มันเทศ เผือก ผักและผลไม้ เช่น กล้วย มะละกอ สาเก และส้ม

ในประเทศติมอร์-เลสเต จะพบโรคไข้เลือดออกได้โดยทั่วไป โดยเฉพาะในหมู่คนต่างชาติ แต่ชาวบ้านจะรู้จักการป้องกันตัวเองโดยรับประทานดอกมะละกอจากต้นมะละกอเพศผู้ ซึ่งจะไม่ออกลูก ชาวบ้านเชื่อกันว่า ยางจากดอกมะละกอจะสามารถป้องกันไข้เลือดออกได้ ช่วงที่ผมอยู่ที่ติมอร์-เลสเต บ้านที่ผมอยู่ก็มีการปลูกมะละกอทั้งเพศผู้ที่มีแต่ดอก และ

เทศเมียที่ให้ผล ผมจึงนำดอกมะละกอมาปรุงผสมในอาหาร ซึ่งสามารถทำได้หลายอย่าง เช่น มาผสมในไข่เจียว และชุบแป้งทอดได้ ทั้งนี้ ดอกมะละกอจะมียางที่ขมมาก ก็คงเชื่อกันว่าขมเป็นยานั่นเอง

อีกเรื่องหนึ่งที่น่าสนใจคือ จากสัมมนาระชากรปี พ.ศ. ๒๕๕๓ ประเทศติมอร์-เลสเตมีอัตราการเติบโตของประชากรสูงถึงร้อยละ ๒.๔ เนื่องจากประชากรส่วนใหญ่ในประเทศติมอร์-เลสเต นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก ประชากรส่วนใหญ่จึงไม่มีการควบคุมขนาดของครอบครัว เพราะศาสนาเขาห้ามคุมกำเนิด ดังนั้น เมื่อหลายปีก่อน แต่ละครอบครัวจะมีลูกกันประมาณ ๖ คน แต่ปัจจุบันทราบว่าจำนวนบุตรในแต่ละครอบครัวได้เริ่มลดลงแล้ว เพราะการศึกษาและความพยายามของรัฐบาลรวมทั้ง UNFPA ที่รณรงค์ให้มารดามีสุขภาพที่ดีขึ้น และมีลูกให้น้อยลง อันจะช่วยแก้ปัญหาเรื่องความยากจนและเพิ่มคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้นได้

สำหรับเรื่องทรัพยากรธรรมชาตินั้น กล่าวได้ว่าติมอร์-เลสเตเป็นประเทศที่ร่ำรวยจากการมีน้ำมันและก๊าซธรรมชาติ ซึ่งรัฐบาลได้นำรายได้ไปจัดตั้งเป็นกองทุนน้ำมันแห่งชาติขึ้น โดยมีเงินฝากอยู่เป็นพันธบัตรของกระทรวงการคลังของสหรัฐอเมริกา และการลงทุนอื่น ๆ ที่มียอดสะสมในปี



พ.ศ. ๒๕๕๕ รวมมูลค่าทั้งหมด ๑๑.๘ พันล้านดอลลาร์สหรัฐ แต่รัฐบาลติมอร์-เลสเตออกกฎหมายว่าจะสามารถถอนออกมาใช้พัฒนาประเทศได้แค่ร้อยละ ๓ ต่อปีเท่านั้น

ประเด็นสุดท้ายที่ผมขอกล่าวถึงคือ ประเทศติมอร์-เลสเตยังขาดทรัพยากรมนุษย์ที่มีการศึกษา และขาดบุคลากรที่มีความรู้และความสามารถในการใช้ภาษาอังกฤษ โดยเฉพาะเมื่อภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของกลุ่มประเทศอาเซียนทั้งหลายและประเทศติมอร์-เลสเตมีความประสงค์ที่จะเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนด้วย จึงอาจกล่าวได้ว่าความพร้อมยังมีไม่เพียงพอในเรื่องของภาษาอังกฤษ

ขอบคุณครับ ในภาษาเตตุม คำว่าขอบคุณคือ obrigado ซึ่งมาจากภาษาโปรตุเกส 🌐

ภาพประกอบจากอินเทอร์เน็ต

สำหรับรายละเอียดเกี่ยวกับประเทศติมอร์-เลสเต สามารถหาอ่านได้จากหนังสือเรื่อง “แนะนำประเทศติมอร์-เลสเต” เขียนโดย ดร. พรชัย สัจจิตต์ พิมพ์โดย สำนักพิมพ์เมืองโบราณ (ISBN ๙๗๘-๖๑๖-๗๗๖๗-๓๔-๕) มีนาคม ๒๕๕๗





การประชุม “ผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่” ที่รัสเซีย

.....
ดร.อดุลย์ กำไลทอง

บทนำ โดย สุภาศิริ อมาตยกุล

เมื่อไม่นานมานี้ ดิฉันได้เชิญ ดร. อดุลย์ กำไลทอง ผู้เชี่ยวชาญเรื่องรัสเซียมาพูดคุยในรายการ “รู้รอบโลก” วารสารวิทยุสาทรรมย์ฉบับนี้ จึงขอเสนอบทสัมภาษณ์ของ ดร. อดุลย์ กำไลทอง เกี่ยวกับการประชุมผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ที่รัสเซีย ซึ่งมีขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๕๘ เป็นเรื่องราวที่น่าสนใจอย่างมาก และผู้อ่านจะได้ร่วมภาคภูมิใจในบทบาทของเยาวชนรุ่นใหม่ของไทยที่ได้รับเชิญจากรัฐบาลของประเทศรัสเซียให้เป็นตัวแทนไปร่วมประชุมดังกล่าวที่รัสเซีย จึงได้นำมาสรุปเป็นบทความนี้



ดร. อุดุลย์ กำไลทอง เป็นผู้เชี่ยวชาญทางด้านรัสเซีย มีความรู้ความสามารถในเรื่องของภาษา และการใช้ภาษารัสเซียเป็นอย่างมาก ดร. อุดุลย์ กำไลทอง สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาตรีที่คณะศิลปศาสตร์ สาขารัสเซียศึกษา จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และได้รับทุนจากรัฐบาลรัสเซียไปศึกษาต่อปริญญาโทและเอกจากภาควิชาการะบวนการการเมืองระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเซนต์ปีเตอร์สเบิร์ก ประเทศรัสเซีย ปัจจุบันดำรงตำแหน่งเป็นอาจารย์ประจำคณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตภูเก็ต ในขณะเดียวกันก็มีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือชุมชนตลอดจนการสร้างความรู้ความเข้าใจกันระหว่างประชาชนชาวไทยกับชาวรัสเซีย ดร. อุดุลย์ กำไลทอง ยังทำงานเป็นล่ามและวิทยากรให้กับหน่วยงานต่าง ๆ กล่าวได้ว่ามีบทบาทสำคัญมากในเรื่องของการทูตภาคประชาชน ซึ่งเป็นตัวอย่างที่ดี และเป็นกำลังใจให้กับเยาวชนรุ่นใหม่ด้วย

การประชุม “ผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่” ที่รัสเซีย : ๕๓

ต่อไปนี้เป็นบทสรุปจากการสัมภาษณ์ ดร. อดุลย์ กำไลทอง การประชุมเรื่อง “ผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่” ที่กรุงมอสโก ประเทศรัสเซีย

การประชุม “ผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่” ที่ประเทศรัสเซีย ที่ผมได้รับเชิญให้ไป
ร่วมนั้น มีขึ้นเมื่อเดือนพฤศจิกายนปีที่ผ่านมา (พ.ศ. ๒๕๕๘) แต่เป็นการประชุม
ที่รัสเซียจัดขึ้นหลายครั้งแล้ว มีบางช่วงที่หยุดไปเนื่องจากเหตุผลภายในของ
รัสเซียเอง

ก่อนการประชุมครั้งนี้ ผมได้รับการทาบทามจากผู้จัดงาน คือ องค์กร
ไรต์ชาตรูนิเชสตวา (Россотрудничество) ซึ่งเป็นหน่วยงานของรัสเซีย
ที่ขึ้นตรงต่อสำนักประธานาธิบดีรัสเซีย ที่ตั้งขึ้นเพื่อส่งเสริมบทบาทการทูต
ภาคประชาชนให้มากขึ้น เนื่องจากว่าในปัจจุบันนี้ รัสเซียเองค่อนข้างจะมีปัญหา
ในเรื่องของภาพลักษณ์ที่ออกมาในทางลบ จึงเป็นสิ่งที่รัสเซียต้องการแก้ไข
เพราะว่าคนส่วนใหญ่เข้าใจรัสเซียในแบบที่ไม่ใช่รัสเซียเป็น การจัดการประชุมนี้
ยังเป็นการฉลองครบรอบ ๙๐ ปี การทูตภาคประชาชนของรัสเซียอีกด้วย
กล่าวได้ว่ารัสเซียส่งเสริมงานการทูตในภาคประชาชนมาตั้งแต่สมัยที่ยังเป็น
สหภาพโซเวียตอยู่เลยทีเดียว

ในการประชุมครั้งนี้ฝ่ายรัสเซียเชิญตัวแทนเยาวชนรุ่นใหม่ประมาณ ๑๓๐ คนจากทั่วโลกจากทุกสาขาอาชีพ ผมเป็น ๑ ใน ๒ คนไทยที่ได้รับเลือกให้เป็นตัวแทนจากประเทศไทยไปประชุมครั้งนี้ ผมไปในฐานะผู้เชี่ยวชาญรัสเซีย ส่วนตัวแทนอีกคนหนึ่งเป็นนักข่าวจากสำนักข่าวสปริงส์นิวส์ เป็นผู้ที่ทำข่าวเกี่ยวกับรัสเซีย ทางรัฐบาลรัสเซียก็เลยเชิญไปด้วย ทั้งนี้ ทางการรัสเซียติดต่อโดยตรงมาที่ผมโดยทางอีเมล โดยสอบถามจากสถานเอกอัครราชทูตรัสเซียประจำประเทศไทยเพื่อขอให้แนะนำตัวแทนจากไทย ทางสถานทูตรัสเซียก็แนะนำผมและนักข่าวดังกล่าว ผมจึงรู้สึกภาคภูมิใจมากที่สถานทูตรัสเซียเห็นถึงบทบาทของผมในการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างคนไทยกับคนรัสเซีย โดยเฉพาะที่จังหวัดภูเก็ตซึ่งเป็นบ้านเกิดของผม



การประชุม “ผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่” ที่รัสเซีย : ๕๕



ผมได้รับความประทับใจจากการเข้าร่วมการประชุมนี้เป็นอย่างมาก นับตั้งแต่เริ่มเดินทางไปถึง ผู้จัดฝ่ายรัสเซียได้ให้พวกเราไปพักที่โรงแรมคอสมอส ในกรุงมอสโก ซึ่งโรงแรมนี้สร้างตั้งแต่สมัยสหภาพโซเวียต ทำให้มีความรู้สึกเหมือนไปอยู่ในโถงแมทซิ่นหรือเครื่องย้อนเวลา ผมได้พบตัวแทนจากประเทศต่าง ๆ ที่ไปร่วมประชุม มาจากทุกทวีปทั้งอเมริกา ยุโรป เอเชีย แอฟริกา ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ ผมได้พบผู้คนหลากหลายทั้งเรื่องของภาษา วัฒนธรรม ความรู้สึกนึกคิด เป็นต้น เหมือนอยู่ในที่ประชุมสหประชาชาติ การสื่อสารพูดคุยระหว่างกันส่วนใหญ่ใช้ภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศสและรัสเซียเป็นหลัก ทั้งนี้ ตัวแทนที่ได้รับคัดเลือกให้ไปเข้าร่วมประชุมนี้ ครึ่งหนึ่งจะเป็นผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับรัสเซีย พอควรแล้ว และอีกครึ่งหนึ่งเป็นผู้ที่ไม่รู้จักรัสเซียเลย เหมือนกับต้องการเปิดโอกาสให้คนที่ไม่รู้เกี่ยวกับรัสเซียได้ไปสัมผัสและเห็นของจริงว่ารัสเซียเป็นอย่างไร

การประชุมมีทั้งหมด ๓ วัน ทั้งการเข้าร่วมประชุม การแบ่งกลุ่ม และ กิจกรรมทางวัฒนธรรม (cultural program) เพื่อให้ผู้เข้าประชุมได้สัมผัสวิถีชีวิตของคนรัสเซียว่าอยู่กันอย่างไร เป็นต้น ในการประชุมวันแรก ก็มี

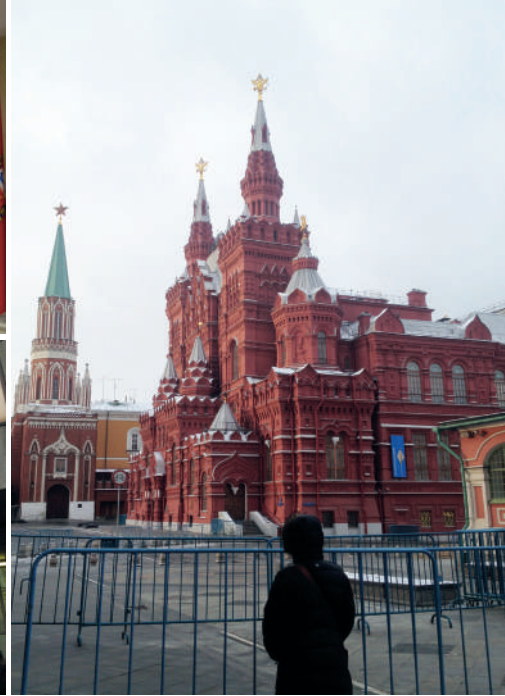
การแบ่งกลุ่มว่าตัวแทนแต่ละประเทศควรจะอยู่กลุ่มไหน ให้เป็นไปตาม profile หรือประวัติความเป็นมาของแต่ละคน ซึ่งฝ่ายผู้จัดของรัสเซียจะเป็นผู้แบ่งกลุ่ม ผู้เข้าร่วมประชุมให้ว่าแต่ละคนควรจะอยู่กลุ่มไหน สำหรับผมถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มการเมือง นอกจากจะอยู่ในกลุ่มที่ถูกจัดให้แล้ว ผมยังมีความสนิทสนมคุ้นเคยกับตัวแทนจากประเทศในกลุ่มอาเซียนด้วยกัน คือจากเวียดนาม ลาว กัมพูชา และอินโดนีเซีย เราจะมีความรู้สึกเหมือนเราพบญาติ ซึ่งผมมีข้อสังเกตว่าเวลาเราอยู่ที่เมืองไทย ความรู้สึกเป็นอาเซียนไม่ค่อยมี เหมือนรู้สึกว่ายู่ห่างไกลกัน ต่างคนต่างอยู่ แต่เมื่อใดก็ตามที่เราไปอยู่ที่ต่างประเทศ พบคนจากประเทศในอาเซียน ทำให้เรามีความรู้สึกว่าคนนี้เหมือนญาติของเรา เป็นคนที่ใกล้ชิดกับเรา รู้สึกสบายใจที่จะได้คุย มีความรู้สึกผูกพัน เขาก็รู้สึกเช่นเดียวกัน เพราะฉะนั้นตลอดการประชุมพวกอาเซียนจะเกาะกลุ่มไปกันตลอด เป็นสิ่งที่น่าประทับใจมาก ผมขอบอกตรงนี้ว่า อยากจะให้คนไทยได้รู้ว่าพวกเราในอาเซียนมีความใกล้ชิดกัน ซึ่งความรู้สึกนี้จะเป็นตัวช่วยสำคัญที่ทำให้ประชาคมอาเซียนที่กำลังเกิดอยู่ตอนนี้มันแน่นแฟ้นยิ่งขึ้น



ในการประชุมวันแรก มีการแบ่งกลุ่มกันในช่วงเช้า ว่าใครจะอยู่กลุ่มไหนกันบ้าง ส่วนช่วงบ่ายนั้น ฝ่ายผู้จัดพาผู้เข้าประชุมไปชมเมืองและสถานที่สำคัญ ๆ ของมอสโก ซึ่งเป็นการเดินทางด้วยรถบัสหลายคันไปด้วยกัน ทำให้ได้รู้จักและพูดคุยกัน นอกจากนี้ผู้เข้าร่วมประชุมก็มีอายุที่ใกล้เคียงกัน โดยเกณฑ์การคัดเลือกเยาวชนจากแต่ละประเทศครั้งนี้ ตัวแทนต้องมีอายุระหว่าง ๑๘ - ๓๕ ปี และต้องเป็นคนที่มีความสนใจในภาคสังคมค่อนข้างมาก กล่าวคือ เป็นคนที่ทำอะไรแล้วเกิดผลกระทบที่สังคมจับตามอง เพื่อนำไปต่อยอดกับประเทศของตนต่อไป

สำหรับการเยี่ยมชมกรุงมอสโกนั้น ทำให้ผมได้เรียนรู้และมีความเข้าใจในมอสโกและรัสเซียมากขึ้น แม้ว่าผมเคยมาศึกษาอยู่ที่รัสเซียหลายปีแต่ก็เป็นการได้รู้จักรัสเซียมากขึ้น เพราะรัสเซียมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาตอนที่ผมเริ่มเรียนที่รัสเซีย ผมยังไม่แน่ใจว่ามอสโกจะเป็นอย่างไร ปลอดภัยไหม แต่พอไปครั้งนี้รู้สึกว่รัสเซียเปิดรับชาวต่างชาติมากขึ้น เพื่อนจากหลาย ๆ ประเทศ ก็มีความประทับใจ เพราะเขาไม่เคยคิดว่ารัสเซียจะเป็นอย่างนี้

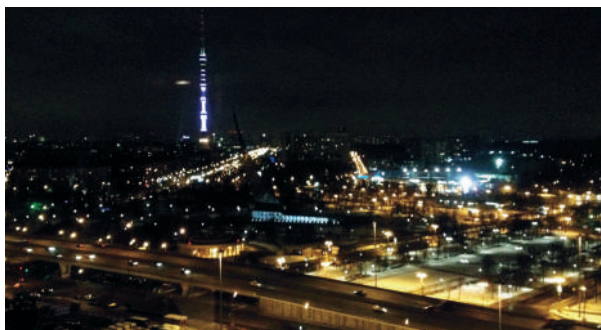




เขาบอกว่าเคยฟังมาตลอดว่ารัสเซียเป็นอย่างนี้ มอสโกเป็นอย่างนี้ แต่พอไปสัมผัสจริงแล้ว ไม่ได้เป็นเช่นนั้น หรือเป็นคนละอย่างกัน ดังนั้น กล่าวได้ว่าเป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จของการประชุมนี้นั่นเอง เพราะทำให้ผู้เข้าประชุมโดยเฉพาะที่ยังไม่เคยไปหรือรู้จักรัสเซียมากนัก มีทัศนคติในทางที่ดีต่อประเทศและคนรัสเซีย นอกจากนี้ ผู้เข้าประชุมจากประเทศต่าง ๆ ยังได้ทานอาหารพื้นเมืองของรัสเซียด้วย ในการไปเยี่ยมชมกรุงมอสโกก็จะมีเจ้าหน้าที่จากฝ่ายผู้จัดของรัสเซียร่วมเดินทางไปด้วย ซึ่งก็เป็นเยาวชนรุ่นเดียวกัน

เพื่อสร้างความสัมพันธ์และเครือข่ายที่เชื่อมต่อกันได้ในอนาคต มีการพูดคุยซักถามกันอย่างเต็มที่ เราได้รู้จักเขา และเขาได้รู้จักเรามากขึ้นเช่นกัน บางทีประเด็นไหนที่เขาไม่เข้าใจ เราก็ชี้แจงแลกเปลี่ยนข้อมูลกัน รวมทั้งเรื่องของประเทศไทยเราเอง ซึ่งบางคนยังไม่ทราบเลยว่าไทยตั้งอยู่ตรงไหนของโลก แม้แต่เราเองบางที่ยังไม่รู้จักประเทศที่มาจากแอฟริกาเท่าไรเหมือนกัน

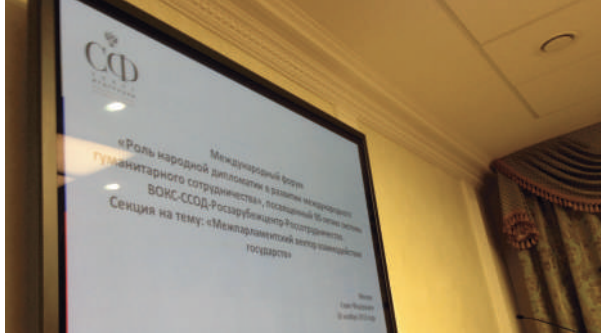
ในช่วงค่ำของวันแรก ทางรัสเซียพาพวกเราไปดูการแสดงบัลเลต์เรื่อง จีเซล (Gisel) ในพระราชวังเครมลิน ซึ่งถือว่าเป็นการแสดงที่ยิ่งใหญ่และอยู่ในพระราชวังประวัติศาสตร์ของมอสโกด้วย ทุกคนประทับใจกันอย่างมาก พี่นักข่าวของไทยที่ไปด้วยกันนั้น เมื่อชมบัลเลต์เสร็จ เขาก็บอกว่า ไม่คิดเลยว่าคนรัสเซียจะมีความซาบซึ้งในเรื่องของศิลปะและวัฒนธรรมขนาดนี้ คนที่มีความซาบซึ้งเรื่องศิลปวัฒนธรรมมากขนาดนี้ แสดงว่าต้องเป็นที่จิตใจเขาอ่อนโยน มีอารยธรรมในจิตใจ พี่นักข่าวยังบอกว่า ทำข่าวเกี่ยวกับรัสเซียมาตลอด แต่ภาพที่เขาได้รับจะเป็นอีกด้านหนึ่งซึ่งไม่เคยมีมุมมองในด้านนี้เท่าไรนัก เป็นสิ่งที่เขาอยากกลับมาประเทศรัสเซียอีก ผมบอกเขาว่า รัสเซียมีอะไรให้ไปค้นหาได้อีกมากครับ





ในการประชุมวันที่สอง เป็นการแยกกลุ่มไปประชุม และเนื่องจากว่างานนี้เป็นการฉลองครบรอบ ๕๐ ปี การทูตภาคประชาชน ดังนั้น ในช่วงเช้าจะเป็นการประชุมทั้งหมด กล่าวคือ ตัวแทนเยาวชนรุ่นใหม่ และตัวแทนรุ่นเก่าที่เป็นผู้ใหญ่ที่เคยเป็นเยาวชนเหมือนผมเมื่อสัก ๑๐ - ๒๐ ปีที่แล้ว ซึ่งเดินทางมาจากทั่วโลกเหมือนกัน งานนี้เป็นงานออกสื่อ ออกทีวี สถานที่ประชุมเป็นลานกว้าง ๆ มีเก้าอี้ นั่ง มีทั้งคนรุ่นใหม่และคนรุ่นเก่าจากทุกประเทศทั่วโลกไปนั่งรวมกัน แล้วก็มีการเปิดงานอย่างเป็นทางการ มีการกล่าวถึงความเป็นมาของโครงการ และการเป็นผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่ ฝ่ายผู้จัดกล่าวว่าโครงการนี้มีมานานแล้ว ตั้งแต่สมัยโซเวียตจนถึงปัจจุบัน แต่อาจจะมีเว้นช่วงไปบ้าง เนื่องจากเหตุการณ์การเมืองภายใน สิ่งสำคัญที่รัสเซียต้องการที่จะให้โครงการนี้อยู่ต่อก็คือ โครงการนี้เป็นโครงการที่ทำให้คนของรัสเซียและประเทศอื่น ๆ มีความเข้าใจซึ่งกันและกัน รัสเซียเห็นว่าเรื่องของการดำเนินนโยบายต่างประเทศโดยนักการทูตหรือนักการเมืองนั้น ไม่ค่อยมีผลกระทบมากนัก แต่ถ้าให้ประชาชนคนทั่วไปได้เข้ามาสัมผัสและกลับไปถ่ายทอดจะมีผลมากกว่า หลังจากนั้นจะมีการเชิญตัวแทนจากกลุ่มรุ่นผู้ใหญ่ขึ้นพูดหลายคน ต่อมา มีการพัก ๑๕ นาที ทางผู้จัดงานได้ขอให้ผมเป็นตัวแทนของเยาวชนจากประเทศต่าง ๆ ทั้งหมดขึ้นไปพูดต่อที่ประชุมเป็นภาษารัสเซีย พูดเรื่องบทบาทการทูตภาคประชาชนว่าในมุมมองของคนรุ่นใหม่นั้นเป็นอย่างไร และเมื่อกลับไปแล้วจะไปทำอะไรได้บ้าง เป็นต้น ผมรู้สึกตื่นเต้นมาก แต่ก็มีความภาคภูมิใจที่ผู้จัดเลือกให้เป็นผู้กล่าวในที่ประชุมในนามของเยาวชนรุ่นใหม่ที่ไปเข้าร่วมประชุม นับเป็นโอกาสของคนไทยและเป็นการภาคภูมิใจของคนไทยด้วย

การประชุม “ผู้นำเยาวชนรุ่นใหม่” ที่รัสเซีย : ๖๑



หลังจากพูดเสร็จแล้ว ผมถามผู้จัดว่า ทำไมถึงเลือกผม ทำไมไม่เลือกประเทศมหาอำนาจ เช่น จีน ญี่ปุ่น หรือประเทศอื่น ๆ ผมได้รับคำตอบว่า เพราะเราเท่าเทียมกันและที่สำคัญคือ หาได้น้อยคนที่จะเป็นคนไทยและพูดรัสเซียให้คนทั้งหมดฟังเป็นภาษารัสเซียได้ นอกจากนี้ ฝ่ายผู้จัดเชื่อว่าผมน่าจะสร้างแรงจูงใจให้ทุกคนที่ฟังได้

ผมกล่าวในที่ประชุมใหญ่ว่า การทูตภาคประชาชนเป็นสิ่งที่สำคัญมาก ในเกือบจะทุก ๆ ด้าน เนื่องจากว่าคนของแต่ละประเทศทั่วโลกรู้จักกัน มีการติดต่อสัมพันธ์กันมากกว่ากับนักการทูต ฟังข่าวสารทั่วไปเป็นหลัก จึงเป็นสิ่งสำคัญที่ต้องส่งเสริมสนับสนุน ผมยกตัวอย่างว่าสิ่งที่รัฐบาลรัสเซียทำมานี้ ถูกทางแล้ว เพราะว่าเขาได้สร้างการทูตภาคประชาชนมานาน ซึ่งผมก็เป็นตัวอย่างของนโยบายการทูตภาคประชาชนนี้เพราะเมื่อ ๑๐ ปีที่แล้ว รัฐบาลรัสเซียให้ทุนผมไปเรียนที่รัสเซีย หลังจากนั้นผมได้เอาความรู้และประสบการณ์จากรัสเซียกลับไปเมืองไทย ไปบอกให้คนไทยรู้เรื่องของรัสเซียมากขึ้น ผมขอยกตัวอย่างเหตุการณ์ที่ทุกคนประทับใจมากคือ เมื่อผมกลับมาเมืองไทยใหม่ ๆ

มีวิกฤติการณ์ไครเมีย – ยูเครน มีหลายสื่อที่ออกข่าวเกี่ยวกับรัสเซียกับยูเครน แต่เป็นการวิจารณ์ที่อาจจะไม่รู้จักความจริงทั้งหมดหรือว่าอาจจะแค่ด้านเดียว จนทีวีช่องหนึ่งเชิญผมไปพูดเรื่องของรัสเซียกับยูเครนในมุมมองจากรัสเซียบ้าง เนื่องจากว่าไม่มีมุมมองจากรัสเซียให้เห็นเลย ผมก็ได้ออกไปพูดในรายการของ TNN 24 ผมอธิบายความเป็นมาว่าเหตุผลมันเป็นอย่างไร ทำไมรัสเซียถึงต้องทำอย่างนั้น ผมไม่ได้ไปพูดว่าใครผิดใครถูกในเหตุการณ์นี้ เป็นต้น

เมื่อผมยกตัวอย่างนี้ให้ที่ประชุมฟัง ทุกคนก็ประทับใจว่านี่แหละคือสิ่งที่เขาทุ่มเทมาตลอด มันมีผลจริง ๆ นอกจากนี้ ผมก็ยกตัวอย่างในกรณีที่ผมเป็นล่ามในศาล หรือว่าเป็นล่ามให้นักท่องเที่ยวถูกขโมยกระเป๋า การเป็นล่ามแน่นอนว่าเราไม่ได้พบแต่คนรัสเซีย แต่พบเจ้าหน้าที่ศาล ยาม หรือแม้แต่คนที่เดินเข้ามาซึ่งหลายคนไม่เข้าใจคนรัสเซียเลย จะถามเสมอว่าทำไมคนรัสเซียเป็นอย่างนี้ เมื่อเราอธิบายให้ฟังแล้ว มุมมองของเขาเปลี่ยนไป ท้ายที่สุดพอผมพูดจบทุกคนก็ประทับใจ และผมเสนอให้โครงการนี้พัฒนาต่อไปเพื่อให้การทูตภาคประชาชนเข้มแข็ง และก็เชื่อว่ารัฐบาลรัสเซียต้องให้ทุนนักศึกษาต่างชาติไปเรียนต่อที่รัสเซียมากขึ้น หลังเสร็จสิ้นการพูด มีผู้เข้าประชุมมาแสดงความยินดีกับผมว่าพูดได้ดี เห็นภาพชัดเจน ยิ่งผู้แทนจากประเทศเล็ก ๆ ก็เข้ามาคุยแล้วบอกว่าดีใจที่ประเทศเล็ก ๆ อย่างพวกเราได้ออกไปพูดบ้างเพราะว่าส่วนใหญ่มีแต่ประเทศใหญ่ ๆ แค่ว่าพูดกัน ฟังแล้วก็น่ายินดีครับ

ในช่วงบ่ายผู้จัดงานก็แบ่งกลุ่มออกเป็น ๕ กลุ่ม คือ กลุ่มการเมือง กลุ่มวัฒนธรรม กลุ่มการศึกษาภาษารัสเซีย กลุ่มสื่อสารมวลชน และกลุ่มภาคประชาสังคม ผมอยู่กลุ่มการเมืองเพราะเขาเห็นว่าเราเรียนมาทางด้านรัฐศาสตร์และมีบทบาทที่เคยช่วยชี้แจงประเด็นต่าง ๆ เกี่ยวกับปัญหายูเครน การประชุมกลุ่มต่าง ๆ นี้ก็แยกย้ายกันไปในที่ต่าง ๆ กลุ่มการเมืองไปประชุมที่สภาสหพันธรัฐของรัสเซีย หรือเทียบเท่ากับที่ประชุมวุฒิสภาของบ้านเรา พวกเราเข้าไปเป็นผู้สังเกตการณ์การประชุมจริงของวุฒิสภา ซึ่งมีการหารือ

เกี่ยวกับบทบาทและความสัมพันธ์ของรัสเซียกับยุโรป ตอนท้ายของการประชุมยังเปิดโอกาสให้พวกเราได้ตั้งคำถามหากมีอะไรสงสัยด้วย มีหลายคนตั้งคำถาม แต่ส่วนใหญ่ก็เป็นกรณีของตุรกีกับรัสเซีย ซึ่งเป็นเหตุการณ์ที่กำลังเกิดในช่วงนั้นพอดี นับว่าเป็นโอกาสที่ดีเพราะเราได้เห็นวิธีการทำงานของวุฒิสภารัสเซียซึ่งค่อนข้างเปิดกว้าง ให้โอกาสทุกคนได้แสดงออก

ส่วนกลุ่มอื่น ๆ ผมไม่ได้ไปด้วย แต่ทราบว่าน่าสนใจเช่นกัน เช่น กลุ่มวัฒนธรรมไปประชุมที่สถาบันศิลปะสมัยใหม่ กลุ่มศึกษาภาษารัสเซียไปพิพิธภัณฑ์และห้องสมุดเพื่อการศึกษา กลุ่มสื่อสารมวลชนไปสำนักข่าวต่างประเทศ คือ สำนักข่าววีโอเอโนวอสตีซึ่งเป็นสำนักข่าวของรัฐบาลรัสเซียในกลุ่มนี้มีพนักข่าวจากเมืองไทยไปเข้าร่วมด้วย สำนักข่าวนี้ออกมาตั้งแต่สมัยสหภาพโซเวียต ผู้เข้าประชุมได้เรียนรู้การข่าวตั้งแต่สมัยนั้นมาจนถึงปัจจุบัน นอกจากนี้ยังเปิดเป็นเวทีให้ตัวแทนของกลุ่มนักข่าวได้แลกเปลี่ยนกัน ว่าบทบาทของสื่อในรัสเซียจะเป็นอย่างไรต่อไป ได้ทราบว่าตอนนี้รัสเซีย



พยายามที่จะให้ภาพของตัวเองเป็นของจริง ไม่ใช่ภาพที่คนอื่นมาใส่ให้ กลุ่มนักข่าวก็มีการแลกเปลี่ยนบัตรและช่องทางการติดต่อระหว่างกันเพราะต่อไปเวลาทำข่าวก็จะได้เป็นเครือข่าย และเป็นแหล่งข่าวปฐมภูมิ (primary source) ด้วย

สำหรับกลุ่มภาคประชาสังคมคล้าย ๆ เป็นองค์กรอิสระ NGO ไม่ใช่หน่วยงานของรัฐ ที่เป็นพวกนักสังคมสงเคราะห์ แต่กลุ่มนี้ผมไม่ทราบรายละเอียดมากนัก เพราะไม่ได้พูดคุยกับตัวแทนของกลุ่มดังกล่าว

เมื่อเสร็จสิ้นการประชุมวันที่สองนี้ ทุกคนประทับใจมาก หนึ่ง คือได้ความรู้ ประสบการณ์ สอง คือได้สร้างเครือข่าย (connection) ระหว่างกัน ทุกคนรู้สึว่าตัวเองมีคุณค่าเพราะทุกคนมีความเก่งและทำงานกันมามาก บางคนอายุน้อยกว่าผมอีกแต่ทำงานเกี่ยวกับเรื่องของการรวมตัวของกลุ่มเยาวชนในการทำกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความใกล้ชิดระหว่างประเทศตนเองกับต่างประเทศ มีเป็นสมาคมนักเรียนด้วย นับว่าเป็นสิ่งที่ดีมาก พอเสร็จสิ้นงานประชุมนี้ก็ได้มีการสร้างเครือข่ายกันเป็นกลุ่ม ๆ ในอินเทอร์เน็ต มีข่าวอะไรก็จะแชร์กัน รวมทั้งข่าวเกี่ยวกับเรื่องรัสเซียในประเทศตัวเอง ถือว่าเป็นการประชุมที่ประสบความสำเร็จมาก



ในการประชุมวันสุดท้าย ฝ่ายผู้จัดพาพวกเราไปชมพระราชวังเครมลิน ในส่วนที่เป็นโบสถ์และสถานที่ทางศาสนาของรัสเซีย เป็นโบสถ์ออร์โธดอกซ์ และผมยังมีโอกาสได้ไปดูมัสยิดของรัสเซียด้วย ซึ่งเป็นการเปิดมุมมองใหม่เลยว่ารัสเซียก็ไม่ได้ต่อต้านหรือปิดกั้นอิสลาม มัสยิดที่ผมไปชมนี้เพิ่งสร้างใหม่และใหญ่ที่สุดในยุโรป ประธานาธิบดีวลาดิมีร์ ปูตินเองก็เพิ่งไปทำพิธีเปิดเมื่อปีที่แล้ว ผมเห็นคนมุสลิมมาจากทั่วสารทิศที่ไปละหมาด ทำให้เห็นว่ารัสเซียไม่ได้เลวร้ายกับสังคมมุสลิมเหมือนในสื่อที่ออกไป



ส่วนช่วงบ่ายของวันนั้นเป็นช่วงอิสระที่แต่ละคนสามารถไปเดินเล่น ดูวิถีชีวิตของคนรัสเซียตามที่ต่าง ๆ ได้ ตอนกลางคืนเป็นงานเลี้ยงอำลา ให้ตัวแทนแต่ละประเทศแต่งชุดประจำชาติ ผมแต่งชุดราชปะแตน นุ่งโจงกระเบน ทุกคนไปทานข้าวร่วมกัน มีการร้องรำทำเพลงด้วย ซึ่งผมว่าการประชุมรูปแบบนี้จะเหมือนเป็นการละลายพฤติกรรม ทำให้ทุกคนเป็น เพื่อนกัน หลังจบงานก็มีการติดต่อและส่งรูป แชร่รูปกันไปมา เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีมาก ๆ นับว่ารัสเซียดำเนินนโยบายการทูตภาคประชาชน มาถูกทางแล้ว เพื่อให้คนอื่นเข้าใจรัสเซียในทางที่ถูกต้อง อันที่จริงแล้ว รัสเซีย เป็นชาติที่อาจจะดูแข็ง ๆ แต่เขาเป็นคนที่ใส่ใจต่อความรู้สึกของคนอื่นมาก

ในระยะหลังมานี้รัสเซียได้ให้ความสำคัญกับอาเซียนมากขึ้นด้วย สังเกต ได้ว่ารัสเซียพยายามที่จะเข้ามาใกล้ชิดอาเซียนเนื่องจากว่าอาเซียนค่อนข้างจะ วางตัวเป็นกลางในทุก ๆ เรื่อง สิ่งสำคัญคือ รัสเซียต้องการให้อาเซียนและ ประเทศอื่น ๆ เข้าใจเขาในทางที่ถูกต้องมากขึ้นด้วยครับ ไว้โอกาสหน้าผม จะมาเล่าเรื่องรัสเซียกับอาเซียนให้ทราบกันอีกนะครับ 🌐



วันวาเลนไทน์ของจีน หรือเทศกาลชี่ซี (七夕節)

น.ส. กชกร นพอุดมพันธุ์

นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์



หากพูดถึงเทศกาลแห่งความรักหรือวันแห่งความรักแล้ว หลาย ๆ คน คงจะนึกถึงวันที่ ๑๔ กุมภาพันธ์ หรือวันวาเลนไทน์ แต่น้อยคนนักจะทราบว่า นอกจากวันแห่งความรักสากลหรือวันวาเลนไทน์ที่คู่รักทั่วโลกใช้เป็นวันที่จะแสดงความรักต่อกันแล้ว ในหลาย ๆ ประเทศ ยังมีวันแห่งความรักของประเทศตนเองด้วย รวมทั้งประเทศในแถบเอเชียของเรา เช่น เทศกาลชี่ซี (七夕節) ของประเทศจีน เทศกาลทานาบาตะ (七夕) ของประเทศญี่ปุ่น เทศกาลชิลชอก (칠석) ของประเทศเกาหลี และเทศกาลเถ็ดทิก (Thất Tịch) ของประเทศเวียดนาม เป็นต้น

เนื่องในโอกาสครบรอบ ๔๐ ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย - จีน (พ.ศ. ๒๕๑๘ - ๒๕๕๘) ผู้เขียนจึงอยากจะขอเล่าให้ฟังถึงเทศกาลวันแห่งความรักของจีนที่ชื่อว่าเทศกาล ชีชี ดังนี้

ทุก ๆ ปี ในวันแรม ๗ ค่ำ เดือน ๗ ตามปฏิทินจันทรคติของจีน จะถูกกำหนดให้เป็นเทศกาลวันแห่งความรักของจีนหรือที่ชาวจีนรู้จักกันในนามของเทศกาลชีชี (七夕) ที่แปลว่าคืนเจ็ดค่ำ ซึ่งมีจุดเริ่มต้นมาจากนิทานพื้นบ้านของจีนเป็นตำนานความรักระหว่าง “เทพธิดาทอผ้าบนสวรรค์กับหนุ่มเลี้ยงวัวบนโลกมนุษย์”

ตามตำนานเล่าว่า นานมาแล้ว มีเทพธิดาทอผ้าชื่อว่า จื่อหนี่ (织女 แปลว่า สาวทอผ้า) เป็นหนึ่งในเจ็ดเทพธิดาที่เกิดความเบื่อหน่ายชีวิตสุขสบายบนสวรรค์ จึงแอบหนีลงมาเล่นน้ำในทะเลสาบแห่งหนึ่งบนโลกมนุษย์กับเทพธิดาอีก ๖ องค์ และได้มาพบรักกับหนุ่มเลี้ยงวัวคนหนึ่งชื่อว่า หนิวหลาง (牛郎 แปลว่า หนุ่มเลี้ยงวัว)

หนิวหลางเลี้ยงวัวไว้หนึ่งตัว ซึ่งวัวตัวนี้มีความสามารถพิเศษคือ สามารถพูดภาษามนุษย์ได้ วัวก็คงจะด้วยความกตัญญูรู้คุณหรือความเห็นอกเห็นใจ อยากให้หนิวหลางมีคู่ที่ดี จึงได้แนะนำให้หนิวหลางหาคู่ด้วยการทำที่ปักไหมเย็บเสื้อผ้าของเทพธิดาตอนที่ลงมาเล่นน้ำในทะเลสาบ จนทำให้หนิวหลางได้พบรักกับจื่อหนี่และตกลงแต่งงานกันจนมีลูกด้วยกัน ๒ คน

อย่างไรก็ตาม เมื่อเวลาล่วงเลยมาได้ ๗ ปี พระมารดาบนสวรรค์ของจื่อหนี่ทราบว่าคุณสาวของตนแอบลงไปโลกมนุษย์และแต่งงานกับมนุษย์ธรรมดา ก็โกรธมากและบังคับให้จื่อหนี่เลือกจะหวนกลับไปยังสวรรค์ตามเดิม หรือจะให้สามีและลูก ๆ ถูกฆ่า จื่อหนี่จึงจำใจต้องเลือกที่จะลาจากโลกมนุษย์ไป เมื่อหนิวหลางกลับมาพบว่าจื่อหนี่หายตัวไปก็เสียใจมาก ทันใดนั้น วัวของเขาก็บอกให้หนิวหลางฆ่าตนเสีย แล้วเอาหนังวัวคลุมร่าง เพื่อจะได้ไปตามหาจื่อหนี่บนสวรรค์



หนิวหลางฆ่าวัวของตนด้วยความกล้ากลืน
ฝืนใจ แล้วก็เอาหนังวัวมาคลุมร่างของเขาและ
ลูกทั้ง ๒ คน เหาะไปยังแดนสวรรค์เพื่อตามหา
จือหนี่ แต่ก็ถูกพระมารดาของจือหนี่ขัดขวาง
ด้วยความกลัวว่าหนุมเลียงวูจะตามจือหนี่
จนเจอ พระมารดาของจือหนี่ได้ใช้ปิ่นปักผม
ของนางขีดแบ่งท้องฟ้าจนกลายเป็นแม่น้ำสีเงิน
บนสวรรค์หรือที่มนุษย์โลกเรียกว่า “**ทางช้างเผือก**
(Milky Way)” เพื่อให้คู่รักทั้งสองต้องแยก
จากกันตลอดกาล

จือหนี่จึงได้แต่เฝ้าทอผ้าคอยอยู่จากอีก
ฟากหนึ่งของแม่น้ำอย่างโศกเศร้า ขณะที่หนิวหลาง
ต้องดูแลลูกทั้งสองของเขาตามลำพัง เรื่องราว
ความรักของทั้งคู่ได้ทำให้เหล่านกกาางเขน
เกิดความเมตตาและสงสาร จึงได้บินมารวมตัวกัน
นับพันตัวจนกลายเป็นสะพานนกกาางเขนข้าม
แม่น้ำสีเงินเพื่อให้ทั้งคู่สามารถข้ามมาพบกันได้
เรียกว่า “**เชี้ยวเฉียว**” (鹊桥 แปลว่า สะพาน-
นกกาางเขน)

เมื่อพระมารดาของจือหนี่เห็นถึงความรัก
ของทั้งสองในที่สุดก็ยอมให้นางฟ้าจือหนี่
หนิวหลางและลูก ๆ สามารถข้ามมาพบกันได้
ปีละครั้งในคืนแรม ๗ ค่ำ เดือน ๗ ของทุกปี

ตำนานความรักเรื่องนี้เป็นที่ประทับใจ
ของชาวจีนมาก จนชาวจีนยกย่องและนับถือให้
“**หนุมเลียงวูกับเทพีทอผ้า**” เป็นเทพเจ้าแห่ง



ความรักและถือเอาวันแรม ๗ ค่ำ เดือน ๗ ตามปฏิทินจันทรคติของจีน ซึ่งเป็นวันที่ทั้งสองได้กลับมาพบกันเป็นวันแห่งความรักของจีน ซึ่งเป็นประเพณีสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน รวมทั้งนักดาราศาสตร์ชาวจีนยังมีการกำหนดให้ดาวเวกา (Vega) ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันออกของทางช้างเผือกเป็นตัวแทนของเทพีทอผ้าและดาวอัลแทร์ (Altair) ซึ่งอยู่ทางฝั่งตะวันตกของทางช้างเผือกเป็นตัวแทนของหนุ่มเลี้ยงวัว โดยดาวทั้งสองถูกกันด้วยทางช้างเผือก (Milky Way) ซึ่งก็คือแม่น้ำสีเงินที่กั้นทั้งสองไว้นั่นเอง ทั้งนี้ ในคืนแรม ๗ ค่ำ เดือน ๗ ตามปฏิทินจันทรคติของจีนเป็นช่วงเวลาที่将会เห็นดาวทั้งสองดวงได้ชัดเจนที่สุดในรอบปี จึงดูเหมือนว่าดาวทั้งสองดวงได้ขยายใหญ่และขยับเข้าใกล้กันมากยิ่งขึ้น และในช่วงเวลานั้นก็จะเห็นดาวเดเนบ (Deneb) เคลื่อนเข้ามาแทรกกลางระหว่างดาวทั้งสองนี้ ทำให้ดูเหมือนเป็นสะพานนกกาางเขนให้นางฟ้าจื่อหนี่กับหนิวหลางข้ามมาพบกันได้อีกครั้งหนึ่ง

ในวันเทศกาลซีซี นอกจากจะมีการเลี้ยงฉลองของคู่รักแล้ว ชาวจีนจะสวดมนต์ขอพรจากเทพีทอผ้าและหนุ่มเลี้ยงวัวเพื่อเป็นสิริมงคลแก่ชีวิตของตน และขอให้โชคดีในความรัก หญิงสาวชาวจีนจะร่วมกันร้อยด้ายสอยเข็มตามประเพณีดั้งเดิม เตรียมผลไม้และเครื่องหอมเป็นเครื่องเซ่นไหว้แก่จื่อหนี่เทพีทอผ้า เพื่ออธิษฐานให้ทอผ้าเก่ง ๆ และขอให้พบกับสามีที่ดี ซึ่งแตกต่างจากวันวาเลนไทน์ของตะวันตกที่จะให้ความสำคัญกับการให้ของขวัญ เช่น การให้ช็อกโกแลต ดอกไม้และการจูมกอด เป็นต้น นอกจากนี้ในช่วงเวลากลางคืน ผู้คนจะออกมานั่งข้างนอกเพื่อรอดูดาวเทพีทอผ้าและหนุ่มเลี้ยงวัวได้กลับมาพบกันอีกครั้งและเชื่อว่าหากไปยืนอยู่ใต้ต้นองุ่นในคืนนั้น ก็อาจจะได้ยินสิ่งที่เทพีจื่อหนี่กับหนิวหลางสนทนากัน

วันวาเลนไทน์ของจีนหรือเทศกาลซีซี (七夕節) : ๗๑



ชาวจีนมักจะกล่าวว่ามันเป็นเรื่องยากที่จะหานกกาขงในวันเทศกาลซีซี เพราะนกกาขงทั้งหมดได้ไปรวมตัวเพื่อเป็นสะพานให้กับเทพีทอผ้ากับหนุ่มเลี้ยงวัวเข้ามาพบกัน สิ่งที่สามารพพิสูจน์ได้ก็คือ ขนบกบริเวณหัวของนกกาขงจะมีน้อยลงหลังจากวันเทศกาลซีซี นอกจากนี้ยังมีความเชื่อว่า ถ้าหากในคืนวันเทศกาลซีซีมีฝนตกลงมา ฝนนั้นคือน้ำตาของเทพีทอผ้ากับหนุ่มเลี้ยงวัว

มีความเป็นไปได้ว่า เทศกาลซีซีนี้อาจช่วยจุดประกายให้เกิดเทศกาลทานาบาตะของญี่ปุ่น เทศกาลซิลชอกของเกาหลี และเทศกาลเถิดทิศของเวียดนาม ซึ่งก็มีตำนานของสาวทอผ้ากับหนุ่มเลี้ยงวัวที่คล้ายกัน เพียงแต่ชื่อของเทพีทอผ้ากับหนุ่มเลี้ยงวัวจะแตกต่างกันไปตามภาษาของแต่ละประเทศนั้น ๆ

ถึงแม้ประเทศไทยจะไม่มีเทศกาลวันแห่งความรักของตนเองอย่างทีประเทศจีน ญี่ปุ่น เกาหลีและเวียดนามมีกัน แต่คนไทยหลาย ๆ คนอาจจะรู้จักเทศกาลวันแห่งความรักหรือตำนานความรักของเทพีทอผ้ากับหนุ่มเลี้ยงวัวของญี่ปุ่นผ่านนวนิยายของบ้านเราเรื่อง “คู่กรรม” ซึ่งผู้แต่งก็ได้หยิบยกเอาตำนานความรักในแบบฉบับเจ้าหญิงทอผ้ากับหนุ่มเลี้ยงวัวของญี่ปุ่นมากล่าวไว้

ในนิยายเรื่องนี้ด้วย โดยแทนตัวพระเอกก็คือโกโบริด้วยดาวหนุ่มเลี้ยงวัว และแทนตัวนางเอกซึ่งก็คืออังศุมาลินด้วยดาวเจ้าหญิงทอผ้า โดยดาวทั้งสองถูกค้นระหว่างกันด้วยทางช้างเผือก ซึ่งเป็นที่มาของเนื้อเพลงประกอบละครคู่กรรม ปี พ.ศ. ๒๕๔๗ ที่มีการกล่าวเปรียบเปรยว่า โกโบริจะไปรออังศุมาลินที่ทางช้างเผือกนั่นเอง

การฉลองเทศกาลซีซีในปัจจุบัน

ในปัจจุบันชาวจีนรุ่นใหม่ได้มีการปรับเปลี่ยนวิธีการเฉลิมฉลองวันวาเลนไทน์ของจีนให้มีความคล้ายคลึงกับของตะวันตกมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นการให้ของขวัญ เช่น ช็อคโกแลต ช็อกโกแลต เนคไท และนาฬิกาข้อมือ เป็นต้น การขอออกเดทเพื่อรับประทานอาหารค่ำ การไปดูภาพยนตร์ด้วยกันในตอนเย็น หรือแม้กระทั่งการจดทะเบียนสมรสหรือการจัดงานแต่งงานในวันนั้น

ปัจจุบัน เนื่องจากธรรมเนียมตะวันตกได้รับการผสมผสานเข้ากับเทศกาลซีซีมากขึ้น ฝ่ายชายจึงนิยมให้ของขวัญแก่ฝ่ายหญิงเป็นดอกไม้ ซึ่งมักเป็นดอกกุหลาบสีแดง ช็อกโกแลต เครื่องประดับ เสื้อผ้า และกระเป๋าแฟชั่น ในขณะที่ฝ่ายหญิงนิยมให้ของขวัญฝ่ายชายเป็นนาฬิกาข้อมือ เนคไท เสื้อเชิ้ต มิดโกน กระเป๋าสตางค์ และไฟแช็ค แต่ส่วนใหญ่แล้วมักจะหลีกเลี่ยงดอกกุหลาบสีเหลืองในทุกกรณี เพราะว่าการให้ดอกกุหลาบสีเหลืองแก่คนที่เรารักนั้นเป็นสัญลักษณ์ของการบอกเลิก





ข้อควรระวัง!! สำหรับการให้ของขวัญวันวาเลนไทน์ของจีน คู่รักทั้งหญิงและชายจะไม่ให้ร่มหรือรองเท้าแก่คู่รักของตน เพราะว่าในภาษาจีนเสียงของคำว่าร่ม (伞 = ซาน) ออกเสียงคล้ายกับคำว่าเลิกกัน (散 = ซาน) ส่วนรองเท้านั้น ชาวจีนเชื่อว่าการให้รองเท้าแก่คู่รักอาจจะเป็นการทำให้ความรักจากไปด้วย แต่ก็สามารถแก้เคล็ดได้ด้วยการให้คนรักที่ได้รับรองเท้าให้เงิน ๑ หยวนหรือประมาณ ๕ บาทคืนแก่ผู้ให้

เทศกาลซีซีในปี ค.ศ. ๒๐๑๕ ตรงกับวันที่ ๒๐ สิงหาคม ๒๕๕๘ และในปี ค.ศ. ๒๐๑๖ จะตรงกับวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๙ หากผู้อ่านท่านใดได้มีโอกาสเดินทางไปท่องเที่ยวที่ประเทศจีนช่วงเวลานั้นพอดี อาจจะได้สัมผัสบรรยากาศเทศกาลแห่งความรักของจีนซึ่งถือว่าเป็นเทศกาลที่โรแมนติกที่สุดของจีนเลยทีเดียว

ในโอกาสการเฉลิมฉลองครบรอบ ๔๐ ปี ความสัมพันธ์ทางการทูตไทย – จีน ซึ่งแสดงถึงความสัมพันธ์ที่ผูกพันใกล้ชิดติดประหนึ่งญาติมิตรระหว่างคนไทยกับคนจีน ผู้เขียนจึงขอเล่าถึงเกร็ดความรู้เล็ก ๆ เกี่ยวกับวิธีการบอกรักด้วยภาษาจีนที่น่าสนใจ นอกเหนือจากคำว่า “หว่อ อ้าย นี” ในภาษาจีน (หรือ “ฉันรักเธอ”) คือการบอกรักผ่านตัวเลข ซึ่งกำลังได้รับความนิยมในกลุ่มหนุ่มสาวชาวจีน โดยเป็นการดัดแปลงเล่นกับคำพ้องเสียงหรือเป็นการอ่านตัวเลขในภาษาจีนแบบแผลง ๆ นั่นเอง

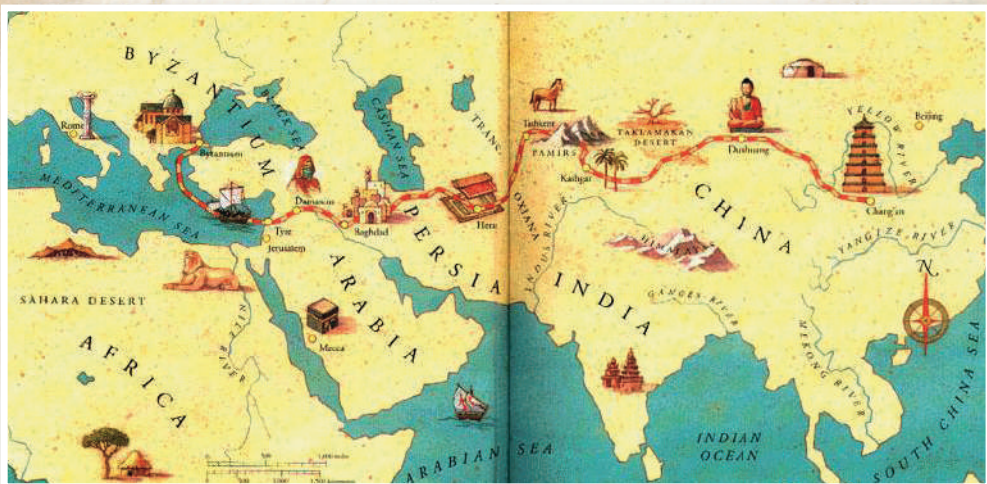
รหัสตัวเลข	คำอ่านออกเสียง แบบภาษาจีนกลาง	ตัวอักษรจีน	หลังอ่านออกเสียง แบบแผลงๆ	ความหมาย
๕๒๐	อู่-เอ๋อ-หลิง	我爱你.	หว่อ-อ้าย-หนี่	ฉันรักเธอ
๓๖๐	ซาน-ลี้ว-หลิง	想念你.	เสียง-เนียน-หนี่	คิดถึงเธอ
๗๘๐	ชี-ปา-หลิง	牵挂你.	เซียน-กั้ว-หนี่	เป็นห่วงเธอนะ
๒๑๓๑	เอ๋อ-อี-ซาน-อี	爱你想你.	อ้าย-หนี่-เสียง-หนี่	รักและคิดถึง
๒๓๐	เอ๋อ-ซาน-หลิง	爱上你.	อ้าย-ซ่าง-หนี่	ฉันตกหลุมรักเธอ
๐๔๕๕๑	หลิง-ซื่อ-อู่-อู่-อี	你是我唯一.	หนี่-ซื่อ-หว่อ- เหวย-อี	เธอคือหนึ่งเดียว ในใจของฉัน
๐๔๕๖	หลิง-ซื่อ-อู่-ลี้ว	你是我的.	หนี่-ซื่อ-หว่อ-เตอ	เธอเป็นของฉัน
๑๗๑๑	อี-ชี-อี-อี	一心一意.	อี-จิน-อี-อี	รักเดียวใจเดียว
๒๐๑๐๐๐๐	เอ๋อ-หลิง-อี-วาน	爱你一万年.	อ้าย-หนี่-อี- วาน-เหนียน	รักเธอเป็น หนึ่งหมื่นปี
๓๑๙๔๒๑	ซาน-อี-จี้ว-ซื่อ- -เอ๋อ-อี	想你就是爱你.	เสียง-หนี่-จี้ว-ซื่อ- อ้าย-หนี่	คิดถึงเธอก็เพราะ รักเธอ
๔๔๒๒๓๓๕	ซื่อ-ซื่อ-เอ๋อ-เอ๋อ- ซาน-ซาน-อู่	时时刻刻想想我.	ฉือ-ฉือ-เค้อ-เค้อ- เสียง-เสียง-หว่อ	คิดถึงเธอ ทุกเวลา
๕๒๐๑๓๑๔	อู่-เอ๋อ-หลิง-อี- ซาน-อี-ซื่อ	我爱你一生一世.	หว่อ-อ้าย-หนี่- อี-เชิง-อี-ซื่อ	ฉันรักเธอ ตลอดชั่วชีวิต

หนุ่มสาวชาวจีนยังนิยมใช้ตัวเลขแทนคำต่าง ๆ อีกด้วย เช่น “๓๙” (ซาน-จี้ว) ที่มีเสียงคล้ายคำภาษาอังกฤษว่า Thank you (ขอบคุณ) “๖๘๗” (ลี้ว-ปา-ชี) หรือ “๙๘๗” (จี้ว-ปา-ชี) คล้องเสียงกับคำภาษาจีนว่า 对不起 (ตุ๋ย-ปู้-ฉี) ที่แปลว่าฉันขอโทษ “๘๘” (ปา-ปา) คล้ายกับเสียงคำว่าบ้ายบาย “๕๕” (อู่-ปา) จากคำว่า 晚安 (หวาน-อัน) ที่แปลว่าราตรีสวัสดิ์ “๘๑๘๔” (ปา-อี-ปา-ซื่อ) จากคำภาษาอังกฤษว่า baby (เบบี้) “๙๑๘” (จี้ว-อี-ปา)

คล้ายเสียงกับคำว่า 加油吧!(เจีย-โหยว-ปา) ที่แปลว่า “สู้ ๆ นะ” และ “๕๕๕” ที่คนไทยใช้แทนเสียงหัวเราะ แต่ในภาษาจีนออกเสียงว่า อุ๋-อุ๋-อุ๋ ซึ่งคนจีนนิยมใช้แทนเสียงร้องไห้ 呜呜呜 (อุ-อุ-อุ)

ผู้อ่านท่านใดมีโอกาสดำลองคุยกับเพื่อนคนจีน ก็อย่าลืมลองนำโค้ดตัวเลขข้างต้นไปลองใช้ดู และเมื่อถึงวันวาเลนไทน์ก็อย่าลืมลองนำรหัสตัวเลขไปใช้บอกความรู้สึกกับคนรักหรือคนที่แอบชอบดูนะคะ อ้อ! แล้วอย่าลืมพูดว่า “ชิง-เหริน-เจีย-ไชว-เล่อ” (情人节快樂) ซึ่งมีความหมายว่า “สุขสันต์วันวาเลนไทน์” ด้วยนะคะ รับรองว่าสร้างความประทับใจให้อีกฝ่ายได้อย่างแน่นอน สำหรับบทความในครั้งนี้อยู่เขียนต้องขอบอกว่า “๘๘๘๖” (ปา-จีว-ปา-ลิว) ซึ่งพ้องเสียงกับคำว่า 后会有期 (โฮ่ว-ฮู่ย-โหยว-ชี) มีความหมายว่า แล้วพบกันใหม่ และ “๘๘” จนกว่าจะพบกันใหม่ในการเฉลิมฉลองครบรอบความสัมพันธ์ทางการทูตไทย – จีน ครึ่งหน้าค่ะ ☺





การค้าและการเผยแพร่วัฒนธรรม บนเส้นทางสายไหม

ดร. ชาญ จุลมนต์
อดีตเอกอัครราชทูต ณ กรุงอิสตันบูล

ความเป็นมาของเส้นทางสายไหม

เส้นทางสายไหมเป็นเส้นทางการค้าและการเผยแพร่วัฒนธรรมที่เชื่อมโยงระหว่างจีนผ่านเอเชียกลาง ไปสู่เอเชียใต้ ตะวันออกกลาง ยุโรป และแอฟริกาเหนือ โดยผ่านพ่อค้า ผู้แสวงบุญ นักบวช ทหาร ขนเร่ร่อน และผู้ที่อาศัยอยู่ในระหว่างเส้นทางนี้ เส้นทางสายไหมนี้นอกจากจะนำผ้าไหมจากจีนไปสู่สายตาชาวโลกแล้ว ยังเป็นเส้นทางที่เผยแพร่ประดิษฐกรรมอันยิ่งใหญ่ของจีน

อันประกอบด้วยการทำกระดาษ เซมิทิส ดินปืน และเทคโนโลยีการพิมพ์กระดาษ รวมทั้งการเผยแพร่วัฒนธรรมและปรัชญาจีนไปสู่สายตาชาวโลกด้วย ขณะเดียวกันก็เป็นเส้นทางนำสินค้าจากแดนต่าง ๆ การเผยแพร่ศาสนา นิกายต่าง ๆ รวมทั้งพุทธศาสนาเข้าสู่จีน ทำให้จีนมีความมั่งคั่ง และกลายเป็นศูนย์กลางการค้าและวัฒนธรรมของโลกตะวันออก

เส้นทางสายไหมมีความยาวประมาณ ๖,๔๓๗ กิโลเมตร (๔,๐๐๐ ไมล์) คำว่า เส้นทางสายไหมหรือ “Silk Road” เพิ่งถูกเรียกอย่างเป็นทางการในกลางศตวรรษที่ ๑๙ โดยนักสำรวจและนักภูมิศาสตร์ชาวเยอรมันชื่อ Baron Ferdinand von Richthofen (ค.ศ. ๑๘๓๓ - ๑๙๐๕) ผู้ซึ่งบัญญัติชื่อนี้ขึ้นมาจนเป็นที่ยอมรับและใช้กันอย่างแพร่หลายทั่วโลก



เส้นทางสายไหมก่อกำเนิดในช่วงต้นราชวงศ์ฮั่น (Han Dynasty) ของจีน ในรัชสมัยของจักรพรรดิอันอู่ตี้ ซึ่งมีพระชนม์ชีพอยู่ระหว่าง ๑๕๗ - ๘๗ ปีก่อนคริสตกาล พระองค์ได้รับการถวายพระนามว่า “กษัตริย์หวู่ตี้” (Wudi)





ซึ่งแปลว่า “กษัตริย์นักรบ” กษัตริย์ฮั่นผู้ที่มีนโยบายที่จะผลักดันชนเผ่าซงหนู (Xiongnu) ซึ่งเป็นชนเผ่าเร่ร่อนเลี้ยงสัตว์อยู่ในบริเวณทุ่งหญ้าสเตปป์ที่คอยยกกองทัพมาโจมตีชายแดนจีนทางตะวันตกอยู่เป็นประจำให้ถอยร่นกลับเข้าไปในดินแดนทะเลทรายและทุ่งหญ้าสเตปป์ในเอเชียกลาง และนำสันติสุขกลับมาสู่ดินแดนในบริเวณขอบตะวันตกของจีน ซึ่งในราว ๑๓๘ ปีก่อนคริสตกาล พระองค์ได้มอบหมายให้ จางเชียน (Zhang Qian) นำคณะราชทูตจำนวน ๑๐๐ คน ไปเจรจากับชนเผ่าเยวจื่อ (Yuezhi) ทางตะวันตกของจีน เพื่อขอการสนับสนุนในการช่วยโจมตีชนเผ่าซงหนู แต่เมื่อจางเชียนเดินทางออกจากชายแดนก็ถูกชนเผ่าซงหนูจับกุมตัว หัวหน้าเผ่าซงหนูพอทราบวัตถุประสงค์ของการเดินทางไปยังเขตตะวันตกในครั้งนี้แล้ว จึงให้กักตัวจางเชียนพร้อมด้วยคณะไว้และส่งตัวไปใช้แรงงานเป็นกฐี นอกจากนี้ยังจัดหาภรรยาให้จางเชียนด้วย เพื่อให้จางเชียนเลิกล้มความตั้งใจเสีย แต่ว่าจางเชียนไม่เคยล้มภาระหน้าที่ของตนและไม่เคยละทิ้งความพยายาม ระหว่างที่ถูกจับกุม เขาได้เรียนรู้ภาษาซงหนู และรู้จักสภาพภูมิศาสตร์ของซงหนู หลังจากที่ถูกเผ่าซงหนูกักตัวเป็นเวลา ๑๐ ปี จนฝ่ายซงหนูคลายความเข้มงวด จางเชียนเห็นได้จังหวะก็นำสมาชิกในคณะหลบหนี พวกเขาเดินทางผ่านเขตแดนของชอกเดีย

(Sogdiana) และแบคเตรีย (Bactria) ซึ่งเป็นดินแดนของทาจิกิสถาน อุซเบกิสถาน และอัฟกานิสถานในปัจจุบัน รวมถึงเมืองซามาร์คันด์ (Samarkand) ด้วย แต่เมื่อทราบว่าการค้าขายของเยวเจี๋ยไม่ตอบสนอง คือไม่ต้องการร่วมมือกับจีนในการสู้รบกับเผ่าชงหนู เนื่องจากเคยถูกชนเผ่าชงหนูขับไล่ออกจากภาคตะวันตกของจีน หรือมณฑลซินเจียงในปัจจุบันมาก่อน เมื่อไม่ได้รับการตอบสนอง ดังนั้น จางเชียนและคณะราชทูตจึงเดินทางกลับจีน โดยมีผู้ร่วมเดินทางเหลือกลับมาเพียง ๒ คน รวมเวลาการเดินทางทั้งสิ้น ๑๓ ปี เมื่อกลับมาถึงจีน จางเชียนก็ได้กราบทูลให้จักรพรรดิฮั่นอู่ตี้ทรงทราบเรื่องที่ผู้นำของเยวเจี๋ยไม่ให้ความร่วมมือตลอดถึงความมั่งคั่งของดินแดนต่าง ๆ ที่จางเชียน และคณะได้เดินทางผ่านเส้นทางที่คณะของจางเชียนใช้ในการเดินทางขาไปต่อมาเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางสายไหมเหนือ และเส้นทางขากลับเป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางสายไหมใต้

จางเชียน มีชีวิตอยู่ระหว่าง ๒๐๐ - ๑๑๔ ปีก่อนคริสตกาล (200 BC - 114 BC) ได้รับการยกย่องว่าเป็นบุคคลแรกของจีนในสมัยราชวงศ์ฮั่นที่ได้มีส่วนบุกเบิกเส้นทางสายไหมให้เกิดขึ้น จากรายงานของจางเชียนทำให้ต่อมาจักรพรรดิของจีนได้ส่งกำลังไปรุกไล่พวกชงหนูถึงดินแดนซินเจียง (Xinjiang) และทะเลทรายทาคลามากัน (Taklamakan) เพื่อเปิดเส้นทางการค้าของจีนสู่ตะวันตก พร้อมกับอพยพผู้คนให้ไปอยู่ตามชายแดนตะวันตก รวมทั้งการสร้างป้อมปราการป้องกันภัยจากพวกชงหนู ประกอบกับต่อมาได้เกิดการเสื่อมสลายของพวกชงหนูในต้นศตวรรษที่ ๑ ประมาณปี ค.ศ. ๙๕ ทำให้เส้นทางการค้าขาย





จากจีนสู่ตะวันตกมีความปลอดภัย และเริ่มต้นมีการค้าขายระหว่างจีนกับอาณาจักรต่าง ๆ ในทางตะวันตก เส้นทางสายไหมจึงเจริญรุ่งเรืองนับตั้งแต่นั้นมา

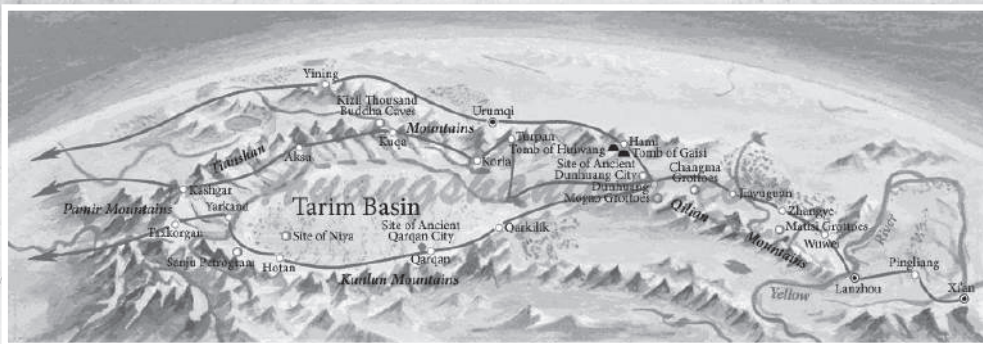
นักโบราณคดีสันนิษฐานว่าบรรพบุรุษของชนเผ่าเยว่จื่ออพยพมาจากบริเวณฝั่งตะวันออกของทะเลสาบแคสเปียนมาอยู่ที่บริเวณเมือง Loulan และเมือง Cherchen ในภาคตะวันตกของจีนเมื่อราว ๒,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล โดยพิจารณาจากหลักฐานของ “มัมมี่” (mummy) ที่ขุดค้นพบในเมือง Loulan ซึ่งมีอายุราว ๑,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล มีลักษณะผมสีแดง สันจมูกโด่ง และลำตัวยาวคล้ายกับชาวยุโรป ซึ่งมีลักษณะคล้ายกับชาวเยว่จื่อในอาณาจักรกุษาณะ ในเวลาต่อมาเมือง Loulan และเมือง Cherchen ซึ่งอยู่ในมณฑลซินเจียงของจีนในปัจจุบันก็เคยเป็นที่อยู่อาศัยของชาวเยว่จื่อมาก่อนก่อนที่จะอพยพหนีชนเผ่าซ่งหนูไปทางตะวันตก

ชนเผ่าเยว่จื่อประสบความพ่ายแพ้ต่อชนเผ่าซ่งหนูอย่างราบคาบในราว ๒๐๐ ปีก่อนคริสตกาลและได้อพยพไปทางตะวันตก และต้องเผชิญกับการรุกรานจากชนเผ่าอูซุน (Wusun) จึงอพยพมาตั้งหลักแหล่งในแบคเตรีย ซึ่งเป็นดินแดนส่วนใหญ่ของอัฟกานิสถานในปัจจุบันในราว ๑๒๐ ปีก่อนคริสตกาล ต่อมาในราวปี ค.ศ. ๓๐ พระเจ้าคุจูลา กัทพิเสส (Kujula Kadphises) ปฐมกษัตริย์ของราชอาณาจักรกุษาณะ (Kushan Empire) ได้รวบรวมชนเผ่าเยว่จื่อทั้ง ๕ สาย สถาปนาราชอาณาจักรกุษาณะขึ้น ต่อมา เมื่อถึงในรัชสมัยของพระเจ้ากนิษกะมหาราช (Kanishka the Great) ซึ่งเป็นกษัตริย์องค์ที่สี่ของราชอาณาจักรนี้ ได้ครองราชย์อยู่เป็นเวลา ๑๓ ปี ระหว่างปี ค.ศ. ๑๒๗ - ๑๔๐

ความเจริญรุ่งเรืองได้ถึงขีดสุด พระองค์มีชื่อเสียงจากความสำเร็จด้านการปกครอง ในฐานะผู้นำที่ยิ่งใหญ่ เป็นผู้กำหนดมหาศักราชขึ้นด้วย ที่สำคัญคือทรงเป็นองค์ราชูปถัมภ์ที่ยิ่งใหญ่ของพุทธศาสนาหมานิกาย ซึ่งเทียบได้กับพระเจ้าอโศกมหาราช มีราชธานีอยู่ที่เมืองปุรุชปุระ (Purusapura) ในแคว้นคันธาระ (Gandhara) ทางตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดียในขณะนั้น อาณาจักรกุษาณะในรัชสมัยของพระองค์ขยายอาณาเขตกว้างไกลครอบคลุมถึงดินแดนแคชเมียร์ อัฟกานิสถาน อุซเบกิสถาน รวมทั้งพื้นที่ทางตอนใต้ของคาซัคสถาน ทางตอนเหนือของปากีสถานและอินเดีย และเลยไปถึงเมืองต่าง ๆ ในมณฑลซินเจียงของจีนได้แก่ คาซการ์ (Kashgar) ยาร์กันต์ (Yarkand) และโคตาน (Khotan) ด้วย

ในสมัยของกษัตริย์กนิษกะได้เริ่มมีการสร้างพระพุทธรูปที่มีรูปเคารพแบบคน ซึ่งผสมผสานศิลปะแบบกรีกเข้ากับศิลปะแบบอินเดีย หรือพุทธศิลป์คันธาระ (Gandharan Buddhist sculptures) ขึ้นเป็นครั้งแรก นอกจากนี้พระองค์ได้ทรงสร้างวัดพุทธขึ้นมากมายรวมทั้งวิหารเจดีย์ต่าง ๆ และจากบันทึกของพระเสวียนจั้ง (Xuanzang) พระภิกษุสงฆ์ชาวจีน ซึ่งได้เดินทางมาจาริกแสวงบุญที่อินเดียตามเส้นทางสายไหมได้ และเมื่อมาถึงแคว้นคันธาระในปี ค.ศ. ๖๓๐ ได้เห็นกนิษกะมหาวิหารที่สร้างโดยพระเจ้ากนิษกะ แม้ว่าวิหารจะถูกรุทโรรมตามกาลเวลาแต่ก็มีศิลปะที่วิจิตรงดงามมาก ยากที่จะหาวิหารอื่นใดมาเปรียบได้ ในรัชสมัยของพระองค์ได้มีการติดต่อค้าขายกับจีนบนเส้นทางสายไหม และเริ่มมีการเผยแผ่พุทธศาสนาเข้าไปในจีน





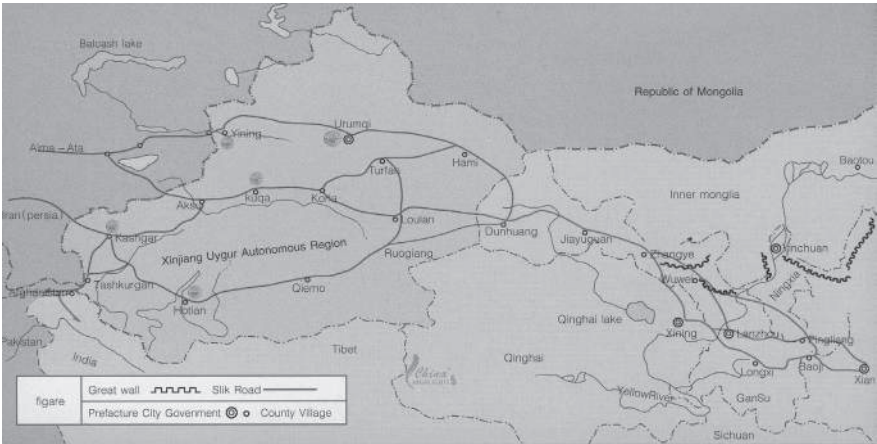
อาณาจักรกุษาณะได้ล่มสลายใน ปี ค.ศ. ๓๗๕ จากการเข้ายึดครองของ Sasanian Empire ซึ่งเป็นอาณาจักรสุดท้ายของอิหร่านก่อนยุคอิสลาม

แผนที่เส้นทางสายไหม

เส้นทางสายไหมที่แสดงบนแผนที่ทั่วไปจะมีจุดเริ่มต้นจากเมือง Xi' an ของจีน หรือสมัยก่อนเรียกว่า ฉางอาน (Chang' an) ซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงเก่าของจีน ปัจจุบันคือเมืองซีอาน เส้นทางผ่านเมือง Lanzhou ไปทางตะวันตกไปยังเมือง Dunhuang หรือเมืองตุนหวง ในมณฑลกลานซู ซึ่งเป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนาของจีนในช่วงศตวรรษที่ ๔ - ๑๐ และใกล้เคียง ๆ กับเมืองตุนหวง เส้นทางสายไหมแยกเป็น ๒ สาย คือเส้นทางทิศเหนือ และเส้นทางทิศใต้ และไปบรรจบกันที่เมืองคาซการ์ (Kashgar) ดังนี้

เส้นทางทิศเหนือผ่านเทือกเขา Tian Shan และส่วนเหนือของทะเลทราย Taklamakan และจากนั้นผ่านเมืองต่าง ๆ ไปทางตะวันตกได้แก่ Anxi, Hami, Turfan, Kucha, Aksu และ Kashgar เส้นทางทิศเหนือจะมีความยาวและไม่ต่อเนื่องเหมือนกับเส้นทางทิศใต้ แต่มีความยากลำบากน้อยกว่าและเริ่มมีการใช้เป็นเส้นทางการเดินทางตั้งแต่ศตวรรษที่ ๔ เป็นต้นมา

เส้นทางทิศใต้ผ่านเมืองต่าง ๆ ไปทางตะวันตกได้แก่ Dunhuang, Charkhlik, Cherchen ต่อเนื่องไปยังเมือง Niya, Keriya, Khotan, Yarkland และไปพบบรรจบกับเส้นทางทิศเหนือที่เมือง Kashgar ในอดีตนักบวชในพุทธศาสนาอาจเดินทางจากเมือง Yarkland ผ่านเทือกเขา Karakoram ผ่านเมือง Leh และ



Srinagar มาทางใต้ลงมายังอินเดียได้ เส้นทางทิศใต้มีความสำคัญและใช้สัญจรกันมากในช่วงระหว่างศตวรรษที่ ๒ - ๔

จากเมือง Kashgar มีเส้นทางหลายสายแยกไปหลายทิศ พวกพ่อค้าชาวณิชสามารถเดินทางผ่านที่ราบสูง Pamir ไปยังเมือง Samarkand และ Bokhara ทางตอนเหนือ ซึ่งอยู่ในอุซเบกิสถานในปัจจุบัน ในอีกเส้นทางหนึ่ง นักบวชในพุทธศาสนาอาจเดินทางผ่านเทือกเขา Hindu Kush ผ่าน Tashkurgan ทางตอนใต้ ลงมายังศูนย์กลางพุทธศาสนาที่ Gandhara และตักศิลา (Taxila) ในชมพูทวีป และอีกสายหนึ่งพ่อค้าชาวณิชอาจเดินทางผ่านที่ราบสูง Pamir ไปทางตะวันตกผ่านเมือง Balkh, Merv เพื่อตรงไปยังทะเลเมดิเตอร์เรเนียน โดยผ่านเมืองต่าง ๆ ได้แก่ Baghdad, Damascus, Antioch, Constantinople (Istanbul) ซึ่งเคยเป็นเมืองหลวงของจักรวรรดิโรมันระหว่างปี ค.ศ.๓๓๐ - ค.ศ.๓๙๕ และอาณาจักรไบเซนไทน์ระหว่างปี ค.ศ. ๓๙๕ - ค.ศ. ๑๒๐๔ และระหว่าง ค.ศ. ๑๒๖๑ - ค.ศ. ๑๔๕๓ และจักรวรรดิละตินระหว่างปี ค.ศ. ๑๒๐๔ - ค.ศ. ๑๒๖๑ และจักรวรรดิออตโตมันระหว่างปี ค.ศ. ๑๔๕๓ - ค.ศ. ๑๙๒๒ หรืออาจเดินทางต่อไปยังเมือง Trabzon ริมทะเลดำ



นอกจากนี้ ยังมีเส้นทางสายไหมอีกเส้นทางหนึ่งซึ่งไม่ค่อยรู้จักกันและมีความเก่าแก่มากกว่าเส้นทางสายไหมบกที่กล่าวมาข้างต้น คือเส้นทางสายไหมตะวันตกเฉียงใต้ เริ่มต้นจากมณฑลเสฉวนผ่านมณฑลยูนนานและแม่น้ำอิรวดีจนถึงจังหวัดหม่องกงในพม่า ผ่านแม่น้ำชินด์วินไปถึงมอพาร์ทางตะวันออกเฉียงเหนือของอินเดีย หลังจากนั้นเลียบแม่น้ำคงคาไปถึงภาคตะวันตกเฉียงเหนือของอินเดียและไปถึงที่ราบสูงของอิหร่าน ในปี ค.ศ. ๑๙๘๖ นักโบราณคดีได้พบซากอารยธรรมซานซิงตู่ที่เมืองกวางอัน มณฑลเสฉวน มีอายุมากกว่า ๓,๐๐๐ ปี ที่มีความเกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมเอเชียตะวันตกและกรีซ วัตถุโบราณที่ขุดค้นพบได้แก่ไม้เท้าทองขนาดความยาว ๑๔๒ เซนติเมตร รูปปั้นคนทองแดง หน้ากากทองแดง และต้นไม้วิเศษที่สูงประมาณ ๔ เมตร ซึ่งผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าวัตถุโบราณเหล่านี้อาจถูกนำมาใช้ในการแลกเปลี่ยนทางด้านวัฒนธรรมระหว่างตะวันตกและตะวันออก

การค้าบนเส้นทางสายไหม

ก่อนที่จะมีการสำรวจและการค้าบนเส้นทางสายไหม อาณาจักรจีนได้มีการค้ากับเมืองต่าง ๆ ในทะเลทรายในเอเชียกลางด้านตะวันตกของจีน สินค้าที่ค้าขายกันได้แก่ ผ้าไหมจากจีน หยกจากโคตัน (Khotan) และม้าจากรัฐอุซุน (Wusun) จีนในราชวงศ์ฮั่นพยายามผูกสัมพันธ์กับรัฐอุซุนเพื่อแสวงหาพันธมิตรและม้าศึกสำหรับการสู้รบกับชนเผ่าซงหนู (Xiongnu) มีเรื่องเล่าขานกันว่าจักรพรรดิเจียงดู (Jiangdu) ได้พระราชทานพระธิดาองค์หนึ่งนามว่า ซีจุน (Xijun) ให้เป็นสนมของผู้ปกครองรัฐอุซุนวัยซราเพื่อแลกเปลี่ยนกับม้าจำนวนพันตัว เจ้าหญิงองค์นี้ทรงโศกเศร้ามากและประพันธ์เป็นบทเพลงว่า :

My family sent me off to be married on the side of heaven.
They sent me a long way to a strange land, to the Kingdom
of Wusun.

A domed lodging is my dwelling place with walls of felt.

Meat is my food, with fermented milk as the sauce.

I live with constant thoughts of my home, my heart is full of
sorrow.

I wish I were a golden swan, returning to my home country.

เส้นไหม และผ้าไหมจากจีนมีส่วนสำคัญที่ทำให้มีการค้าระหว่างอาณาจักรโรมันกับจีนเนื่องจากชาวโรมันนิยมหลงใหลและมีราคาค่อนข้างแพง แม้ว่าเส้นทางระหว่างจีนและอาณาจักรโรมันจะมีระยะทางยาวไกล กองคาราวานจะต้องเดินทางรอนแรมท่ามกลางขุนเขาและทะเลทรายอย่างต่อเนื่อง ผ้าอันตรายนานัปการทั้งสภาพอากาศที่หนาวเย็นจัดในฤดูหนาวและร้อนแห้งในฤดูร้อน อันตรายจากสัตว์ป่าและโจรผู้ร้าย อย่างไรก็ตาม พ่อค้าพาณิชย์ก็พยายามหาทางติดต่อค้าขายระหว่างกันโดยมีการเปลี่ยนมือหลายช่วงก่อนที่ผ้าไหมจากจีนจะถึงปลายทางที่บริเวณทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ผ้าไหมจากจีนเริ่มส่งไปขายที่กรุงโรมในช่วงศตวรรษที่ ๒ ก่อนคริสตกาล และผ้าไหมนับว่าเป็นสินค้าประเภทแรกที่ส่งจากดินแดนตะวันออกไปขายยังดินแดนตะวันตก

จีนเป็นประเทศแรกที่เริ่มผลิตเส้นไหมและผ้าไหม บุคคลที่ได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้ประดิษฐ์เส้นไหมคือ Xi Ling พระสนมของจักรพรรดิเหลือง (Yellow Emperor) ซึ่งมีชีวิตอยู่ในราว ๒,๖๙๘ - ๒,๕๙๘ ปีก่อนคริสตกาล แม้ว่าหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ขุดค้นพบในจีนจะพิสูจน์ได้ว่า เส้นไหมมีการประดิษฐ์มาก่อนหน้านั้นโดยย้อนหลังไปถึง ๔,๐๐๐ - ๕,๐๐๐ ปีก่อนคริสตกาล

ในช่วงระหว่างศตวรรษที่ ๒ จนถึงศตวรรษที่ ๑๐ พ่อค้าชาวซอกเดีย (Sogdian) เป็นผู้ทำการค้าหลักในเส้นทางสายไหม เมืองหลวงของอาณาจักรซอกเดีย (Zogdiana) คือ มารากันตะ (Marakanda) ซึ่งต่อมาเปลี่ยนชื่อมาเป็น ซามาร์คันด์ (Samakand) และตั้งอยู่ในประเทศอุซเบกิสถานในปัจจุบัน ในอดีตชาวซอกเดียมีความเชี่ยวชาญในการสู้รบแต่เมื่อพระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชยกกองทัพมาปราบและยึดครองอาณาจักรซอกเดียในปี ๓๒๙ ก่อนคริสตกาล ได้ทำลายศักยภาพทางทหารของซอกเดียอย่างราบคาบ ชาวซอกเดียได้พัฒนาตนเองจนกลายเป็นพวกพ่อค้าที่เชี่ยวชาญ พ่อค้ารวมทั้งนักบวชชาวซอกเดียได้มีส่วนเผยแพร่วิทยาการต่าง ๆ ได้แก่ ศาสนามานีชี (Manicheism) ศาสนาโซโรอัสเตอร์ (Zoroastrianism) และพุทธศาสนาผ่านเส้นทางสายไหมไปยังจีน

จากบันทึกของพระเสวียนจั้ง (Xuanzang) พระสงฆ์ชาวจีนที่ได้เดินทางไปเยือนเมือง Marakanda ในศตวรรษที่ ๗ กล่าวไว้ว่า ในเมือง Marakanda มีผู้คนอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น พื้นที่ดินอุดมสมบูรณ์เหมาะกับการทำการเกษตร อากาศอบอุ่น และชาวซอกเดียมีความเชี่ยวชาญด้านการทำการเกษตรและการพาณิชย์ เรียนรู้การทำการค้ามาตั้งแต่เยาว์วัย ตั้งแต่ศตวรรษที่ ๔ ได้เริ่มมีการค้าสามฝ่ายระหว่าง จีน ชาวซอกเดียและอินเดียแล้ว และในศตวรรษที่ ๗



ในสมัยราชวงศ์ถังของจีน มีชาวซอกเดียจำนวนมากตั้งหลักแหล่งทำการค้าขายในจีน และในช่วงกลางศตวรรษที่ ๘ ชาวซอกเดียได้ทำการเกษตรในจีนด้วย และมีบางรายที่ได้รับยศตำแหน่งทางการจากจักรพรรดิของจีนในราชวงศ์ถัง และมีการจัดตั้งโรงงานทำกระดาษในเมือง Samarkand ในศตวรรษที่ ๘ ซึ่งได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีการทำกระดาษและการพิมพ์มาจากจีน ทำให้ต่อมาได้มีการถ่ายทอดเทคโนโลยีการทำกระดาษไปยังยุโรปอีกต่อหนึ่ง เมือง Marakanda หรือ Samarkand จึงนับเป็นศูนย์กลางทางการค้าระหว่างตะวันออกและตะวันตกในช่วงราชวงศ์ถังของจีน

ผู้ค้าของจีนก่อนศตวรรษที่ ๒ ได้แก่ ชาวเปอร์เซีย กรีก ซีเรีย อาร์เมเนีย อินเดีย แบกเตรีย และซอกเดีย แต่ตั้งแต่ศตวรรษที่ ๒ จนถึงยุคราชวงศ์ถัง ในศตวรรษที่ ๑๐ ผู้ค้าหลักกับจีนจะเป็นชาวซอกเดียเป็นส่วนใหญ่ ในชนิดของสินค้า สินค้าประเภทสัตว์และส่วนประกอบ เช่น ม้า สุนัข นก ปลา งาช้าง นอแรด และสินค้าประเภทอื่น ๆ ได้แก่ พรม แก้ว เพชรพลอย เครื่องหอม เครื่องเทศ เครื่องกระจก เหยียญตรา อาหาร พืชประเภทต่าง ๆ ผ้า เสื้อผ้า แพ้ชั้น หอยอยกัน แพร่เข้าสู่จีน ในขณะเดียวกัน เส้นไหม ผ้าไหม การเลี้ยงไหม และเทคนิคการทำกระดาษ การพิมพ์ การผลิตเครื่องเงิน เครื่องเคลือบดินเผา ดินปืน และเข็มทิศ เป็นต้น ก็แพร่กระจายไปสู่ที่ต่าง ๆ โดยผ่านเส้นทางสายไหม ซึ่งได้สร้างคุณูปการอันสำคัญต่ออารยธรรมของโลก



พัฒนาการของเส้นทางสายไหม

ความรุ่งเรืองของเส้นทางสายไหมขึ้นอยู่กับเสถียรภาพแห่งราชวงศ์จีนเป็นสำคัญ เมื่อสิ้นสุดราชวงศ์ฮั่นในราวปี ค.ศ. ๒๒๐ จีนก็เข้าสู่ยุคแห่งความปั่นป่วนทางสังคมและการเมืองยาวนานถึง ๓๖๐ ปี สามก๊ก (The Three Kingdoms) ก็เกิดขึ้นในช่วงนี้ แผ่นดินจีนเกิดความแตกแยกเป็นก๊กเป็นเหล่า แม้ว่าจะเข้าสู่ยุคราชวงศ์สุย (Sui Dynasty) ซึ่งสามารถรวบรวมแคว้นต่าง ๆ ไว้ได้ แต่ก็ยังเป็นระยะสั้นเพียง ๓๒ ปี หลังจากนั้นก็เสียบัลลังก์ให้แก่ราชวงศ์ถัง (Tang Dynasty) ในปี ค.ศ. ๖๑๘

ราชวงศ์ถังปกครองจีนเป็นเวลา ๓๐๐ ปี ระหว่างปี ค.ศ. ๖๑๘ – ค.ศ. ๙๐๗ เป็นยุคแห่งความมั่งคั่งและเกรียงไกรที่สุดของจีนยากที่จะหายุคใดในประวัติศาสตร์ของจีนหรือราชวงศ์ใด ๆ ของจีนมาเทียบได้ เส้นทางสายไหมจึงเป็นเส้นทางแห่งความเจริญมั่งคั่งสู่ราชอาณาจักรจีน พุทธศาสนาได้กลายเป็นศาสนาประจำชาติของจีนในยุคสมัยนี้ พร้อม ๆ กับการเผยแพร่พุทธศาสนาไปสู่เกาหลีและญี่ปุ่น การอพยพผู้คน การค้า การแลกเปลี่ยนศาสนาและวัฒนธรรม ทำให้จีนในยุคนี้เป็นศูนย์กลางวัฒนธรรมแห่งหนึ่งของโลก

เมื่อสิ้นสุดราชวงศ์ถัง จีนก็เข้าสู่กลียุคอีกครั้งหนึ่งจนถึงราชวงศ์ซ้อง ระหว่าง ค.ศ. ๙๖๐ - ๑๑๒๗ แผ่นดินจีนเกิดความไม่สงบต่อเนื่องไปอีก ๑๕๐ ปี จนเข้าสู่ยุคของเจงกิสข่าน (Genghis Khan) และการสถาปนาราชวงศ์หยวน (Yuan Dynasty) แห่งมองโกล ระหว่างปี



ค.ศ. ๑๒๗๑ - ๑๓๖๘ เป็นเวลาเกือบหนึ่งร้อยปีที่เส้นทางสายไหมกลับมามีบทบาทอีกครั้งหนึ่ง ก่อนที่โลกตะวันออกและตะวันตกจะถูกตัดขาดลงเพราะอิทธิพลของเติร์กแห่งอาณาจักรออตโตมัน (Ottoman Empire) การเดินทางโดยทางบกเริ่มไม่มีความปลอดภัย ประกอบกับการเดินเรือทางทะเลเริ่มเจริญก้าวหน้าขึ้น โดยเฉพาะการบุกเบิกการเดินทางทะเลของ เจิ้งเหอ (Zheng He's) จากจีนไปสู่ทวีปแอฟริกาในศตวรรษที่ ๑๕ และความสามารถในการเดินเรือของชาวโปรตุเกสและสเปนในศตวรรษที่ ๑๖ ทำให้การเดินทางติดต่อระหว่างโลกตะวันออกและตะวันตกหันมาใช้ทางทะเลแทน เส้นทางสายไหมบกจึงเริ่มหมดความสำคัญลง



ร่องรอยอารยธรรมบนเส้นทางสายไหม

ในเรื่องร่องรอยอารยธรรมบนเส้นทางสายไหมจะขอกล่าวเฉพาะบางเรื่อง ได้แก่ การเผยแพร่พุทธศาสนาบนเส้นทางสายไหมจากอินเดียสู่เอเชียกลางและจีน ศิลปะด้านการก่อสร้าง และวิถีการดำรงชีวิต

๑. การเผยแพร่พุทธศาสนาในเส้นทางสายไหม

ในด้านการเผยแพร่พุทธศาสนาบนเส้นทางสายไหมนั้น ในยุคที่เอเชียกลางถูกปกครองภายใต้อาณาจักรกุษาณะ แคว้นคันธาระที่ตั้งอยู่แถบประเทศ

อัฟกานิสถานและปากีสถาน และบามิยาน (Bamiyan) ที่ตั้งอยู่ในประเทศอัฟกานิสถานนั้นถือเป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนา พุทธศาสนาจากอินเดียเผยแพร่เข้ามาในอาณาจักรกุษาณะ กษัตริย์กนิษกะเป็นผู้ที่อุปถัมภ์พุทธศาสนาอย่างมาก และเป็นบุคคลสำคัญที่ได้เผยแพร่พุทธศาสนาจากอินเดียเหนือออกไปสู่พื้นที่อย่างเอเชียกลางและจีน มีการเริ่มก่อสร้างพระพุทธรูป วัดและเจดีย์มากมายทั้งในเอเชียกลางและจีนในสมัยของพระองค์และในยุคต่อมา

ที่บริเวณหน้าผาของเทือกเขา Hindu Kush ในเมือง Bamiyan ในแคว้น Hazarajat ห่างจากกรุงคาบูลไปทางตะวันตกเฉียงใต้ ๒๔๐ กิโลเมตร เคยเป็นที่ประดิษฐานของพระพุทธรูปแกะสลัก ๒ องค์ เป็นพระพุทธรูปยืนองค์ใหญ่ที่สุดในโลก สร้างในราว ๓๐๐ - ๔๐๐ ปี ก่อนคริสตกาล พระพุทธรูปองค์โตชื่อว่า “Sosol” มีความสูง ๑๘๗ ฟุตหรือประมาณ ๕๓ เมตร และองค์เล็ก ชื่อว่า “Shahmama” มีความสูง ๓๕ เมตร เมือง Bamiyan เคยถูกกองทัพของเจงกิสข่านทำลายลงอย่างราบคาบในปี ค.ศ. ๑๒๒๑ และต่อมาได้เกิดแผ่นดินไหวในบริเวณที่เป็นที่ตั้งของพระพุทธรูปทำให้องค์พระพุทธรูปในช่วงเช้าลงมาเกิดชำรุด และในเดือนมีนาคม ค.ศ. ๒๐๐๑ รัฐบาลของฝ่ายตาลีบัน ภายใต้การนำของนาย Mullah Mohammed Omar ได้มีคำสั่งให้ระเบิดทำลายพระพุทธรูปทั้งสององค์อย่างราบคาบ





ในทาจิกิสถานซึ่งอยู่ในเอเชียกลางมีพุทธสถานที่สำคัญ ได้แก่ Ajina - Tepa ตั้งอยู่ที่เมือง Kurgan - Tyube ซึ่งได้รับการบรรจุใน Tentative List ของ UNESCO ให้เป็นมรดกโลกในปี ค.ศ. ๑๙๙๙ ซึ่งสิ่งที่สำคัญที่สุดของพุทธสถานแห่งนี้คือ พระพุทธรูปปางไสยาสน์ อายุกว่า ๑,๖๐๐ ปี ที่ใหญ่ที่สุดในเอเชียกลาง ปัจจุบันประดิษฐานอยู่ที่ National Museum Of Antiquities ในกรุงดูชานเบ (Dushanbe) พระพุทธรูปปางไสยาสน์องค์นี้ถูกค้นพบเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๖๖ โดยนักโบราณคดีของสหภาพโซเวียตในขณะนั้น นอกจากพระพุทธรูปองค์นี้แล้ว รูปเคารพที่เล็กกว่าอื่น ๆ ได้รับการเคลื่อนย้ายไปไว้ที่พิพิธภัณฑ์ Hermitage เมืองเซนต์ปีเตอส์เบิร์กในรัสเซีย

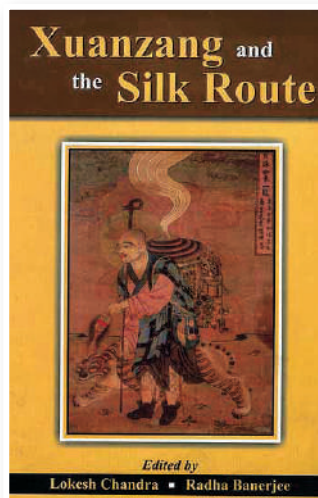
พุทธศาสนาในเอเชียกลางเริ่มถดถอยจากการแพร่ขยายของศาสนาอิสลามที่เข้ามายังเอเชียกลางในศตวรรษที่ ๘ ซึ่งนำไปสู่การทำลายองค์พระพุทธรูป พุทธสถานและสัญลักษณ์ทางพุทธศาสนาอื่น ๆ ในเอเชียกลาง และในที่สุดศาสนาอิสลามก็เข้าครอบคลุมทั่วเอเชียกลางทั้งหมด

พุทธศาสนาเริ่มเข้าไปถึงจีนในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ ๑ ก่อนคริสตกาล ได้ค่อยแพร่เข้าไปบนเส้นทางสายไหม ผู้ที่เริ่มฝึกปฏิบัติธรรมเป็น

ชาวต่างชาติจากเอเชียกลางที่อาศัยอยู่ในจีนในหมู่พวกพ่อค้า ราชทูต ผู้ลี้ภัย และผู้ที่ถูกทางการจีนจับมาเป็นเชลย ต่อมาชาวจีนก็เริ่มเลื่อมใสพุทธศาสนามีการสร้างวัดพุทธศาสนา พระพุทธรูป และแปลพระไตรปิฎกเป็นภาษาจีน และมีพระสงฆ์ชาวจีนหลายรูปที่เดินทางมาจาริกแสวงบุญที่อินเดียและนำพระไตรปิฎกไปแปลเป็นภาษาจีนเพื่อการศึกษาของชาวจีนที่เลื่อมใสศรัทธาในพุทธศาสนา พระสงฆ์ชาวจีนสององค์ที่มีชื่อเสียงที่สุดที่เดินทางมาถึงอินเดียคือ ฟาเซียน (Faxian) และ เสวียนจั้ง (Xuanzang)

พระฟาเซียน มีชีวิตอยู่ระหว่างปี ค.ศ. ๓๓๗ - ๔๒๒ ได้เดินทางจากจีนผ่านทะเลทรายและขุนเขาที่ปกคลุมด้วยน้ำแข็งมาถึงอินเดียทางตะวันตก และระหว่างทางได้จาริกแสวงบุญที่พุทธสถานในหลาย ๆ แห่ง ได้แก่ มณฑลซินเจียง ในปัจจุบันของจีน ปากีสถาน อินเดีย เนปาล บังกลาเทศ และศรีลังกา ในช่วงที่เดินทางมาถึงอินเดียเป็นยุคของกษัตริย์จันทรคุปต์ที่ ๒ (Chandragupta II) และได้ไปเยือนลุมพินีสถาน สถานที่ประสูติของพระพุทธเจ้าด้วย ช่วงเวลาของการไปจาริกแสวงบุญที่อินเดียระหว่างปี ค.ศ. ๓๙๙ - ๔๑๒ พระฟาเซียนได้รวบรวมเอกสารพระธรรมวินัยกลับไปยังจีนและทำการแปลเป็นภาษาจีนด้วย

พระเสวียนจั้ง (Xuanzang) หรือที่รู้จักในนิยายไซอิ๋วว่า พระถังซำจั๋ง มีชีวิตอยู่ระหว่างปี ค.ศ. ๖๐๒ - ๖๖๔ เป็นพระภิกษุที่บำเพ็ญศีลสมาธิ ปัญญามาตั้งแต่เยาว์วัย แต่มีสิ่งที่ค้างอยู่ในใจคือการเดินทางไปอัญเชิญพระไตรปิฎก ขมพูนีป เมื่อเติบโตใหญ่ขึ้นจึงได้เดินทางโดยเขียนบันทึกการเดินทางไว้ด้วย ซึ่งเขียนขึ้นใน ค.ศ. ๖๔๖ มีชื่อว่า “ต้าถังซีไหยวอจี” แปลว่า “จดหมายเหตุการเดินทางสู่ดินแดนตะวันตก” โดยเล่าถึงการเดินทางที่ไปพบกับสภาพ



ภูมิประเทศที่แตกต่างกันออกไป สภาพผู้คน วัฒนธรรมที่หลากหลายที่น่าสนใจ รวมไปถึงการทหาร การเมือง และการปกครอง

พระเสวียนจิ้งได้ศึกษาพระธรรมวินัยในอินเดียที่มหาวิทยาลัยนาลันทานานถึง ๑๗ ปี รวมระยะเวลาไป - กลับทั้งสิ้น ๑๙ ปี ส่งผลให้จดหมายเหตุชิ้นนี้ของท่านอุดมไปด้วยข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับดินแดนเอเชียกลางและเอเชียใต้เมื่อพันกว่าปีที่แล้วกว่า ๑๓๘ แคว้นแคว้น โดยในจำนวนนี้มีอยู่ ๑๑๐ แคว้นที่ท่านเดินทางไปเห็นด้วยตนเอง และอีก ๒๘ แคว้นเป็นบันทึกจากคำบอกเล่าของผู้อื่น นับเป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญยิ่ง พระเสวียนจิ้งมีชื่อเสียงในฐานะเป็นนักเทศน์ นักปฏิบัติธรรม ทรงความรู้ด้านพระธรรมวินัยในลำดับต้น ๆ ของอินเดีย เป็นรองอธิการบดีของมหาวิทยาลัยนาลันทาในอินเดีย เมื่อเดินทางกลับจีนได้นำพระไตรปิฎกฉบับภาษาสันสกฤตกลับมาด้วย เมื่อท่านเดินทางกลับถึงเมืองหลวงของจีน คือนครฉางอาน มีการต้อนรับจากชาวเมืองและทางการอย่างเอิกเกริก พระจักรพรรดิของราชวงศ์ถังในช่วงนั้นคือพระเจ้าถังไท่จง ซึ่งครองราชย์อยู่ระหว่างปี ค.ศ. ๖๒๗ - ๖๔๙ ทรงเป็นปราชญ์ผู้เลื่อมใสในพุทธศาสนา จึงทรงอุปถัมภ์การแปลพระไตรปิฎกจากภาษาสันสกฤตเป็นภาษาจีน พระเจ้าถังไท่จงได้ทรงขอให้พระเสวียนจิ้งเขียนบันทึกการเดินทางไปอินเดีย และในรัชกาลถัดมาคือ พระเจ้าถังเกาจงก็ทรงรับอุปถัมภ์งานแปลพระไตรปิฎกต่อ พระเสวียนจิ้งก็ดำเนินการแปลต่อไปจนมรณภาพในปี ค.ศ. ๖๖๔

ตันหวง (Dunhaung) เป็นเมืองโอเอซิสกลางทะเลทรายโกบี ตั้งอยู่ทางตะวันตกเฉียงเหนือของมณฑลกานซู (Ganzu) สาธารณรัฐประชาชนจีน



มีบทบาทที่สำคัญยิ่งในฐานะเป็นพุทธสถานที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของจีน และมีภาพ
สมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก

ระหว่างคริสต์ศตวรรษที่ ๕ ต้นหวงเป็นศูนย์กลางสำคัญบนเส้นทางสายไหม
เป็นทางผ่านและแวะพักของคาราวานพ่อค้าและเป็นศูนย์กลางการเผยแพร่
ศาสนาต่าง ๆ ได้แก่ ศาสนามานิไค (Manicheism) และ ศาสนาโซโรอัสเตอร์
(Zoroastrianism) จากชอกเดีย และศาสนาพุทธจากอินเดียเข้ามายังจีน ต้นหวง
จึงกลายเป็นศูนย์รวมเศรษฐกิจและวัฒนธรรมหลายชนชาติ โดยเฉพาะจีน
อินเดีย กรีก เปอร์เซีย และเอเชียกลาง และมีการสร้างวัดในถ้ำ การสร้าง
พระพุทธรูป และเก็บรวบรวมพระธรรมวินัยทั้งที่เป็นภาษาสันสกฤต และ
ภาษาจีน ไว้เป็นที่สักการบูชาพระพุทธรูป และศึกษาพระธรรมวินัย โดยปรากฏ
หลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่ล้ำค่ายิ่งภายในถ้ำแห่งนี้

ถ้ำโมเกา (Mogao Caves) หรือที่รู้จักกันว่า ถ้ำต้นหวง (Dunhuang Caves)
หรือเรียกกันอีกชื่อหนึ่งว่า “ถ้ำแห่งพระพุทธรูปพันองค์” (The Caves of the
Thousand Buddhas) เป็นสิ่งก่อสร้างมหัศจรรย์บนหน้าผาของเขามิงซา
(Mingza) ห่างจากเมืองต้นหวงไปทางทิศตะวันออกเฉียงใต้ราว ๒๕ กิโลเมตร
ผาหินถูกเจาะเป็นถ้ำจำนวนทั้งสิ้น ๔๙๒ ถ้ำ ภายในเป็นที่บรรจุพุทธประติมากรรม
และภาพเขียนพุทธประวัติต่าง ๆ บนผนังถ้ำอย่างมากมายที่สร้างสรรค์ขึ้น
ในช่วงเวลาเกือบ ๑,๐๐๐ ปี



ถ้าโมเกาใช้เวลาดำเนินการก่อสร้างนานเกือบ ๑ พันปี โดยถ้ำแห่งแรกสร้างขึ้นใน ค.ศ. ๓๖๖ เพื่อใช้เป็นสถานที่ฝึกวิปัสสนาและการสวดมนต์ พุทธประติมากรรมเป็นองค์ประกอบสำคัญของทุกถ้ำ ส่วนมากเป็นพระพุทธรูป และพระโพธิสัตว์อวโลกิเตศวร มีลักษณะแตกต่างกันตามยุคสมัยของการก่อสร้าง

เมื่อวันที่ ๒๕ มิถุนายน ค.ศ. ๑๙๐๐ นักบวชลัทธิเต๋าชื่อ Abbat Wang Yuanla ผู้แต่งตั้งตนเองเป็นผู้พิทักษ์ถ้ำเหล่านี้ ได้พบถ้ำที่ถูกปิดไว้ด้วยทราย และเมื่อรื้อทรายออกมาก็พบถ้ำขนาดเล็ก และต่อมาถ้ำนี้ได้รับการขนานนามว่า Library Cave หรือ ถ้ำหมายเลขที่ ๑๗ (Cave No.17) ตั้งอยู่ชิดติดกับ ถ้ำหมายเลขที่ ๑๖ ซึ่งสร้างโดยพระภิกษุชาวจีนชื่อ Hongbian ที่มรณภาพในปี ค.ศ. ๘๖๒ Library Cave นี้เป็นที่เก็บซ่อนพระคัมภีร์ทางศาสนา จดหมายเหตุ บันทึกประวัติศาสตร์เป็นภาษาต่าง ๆ ทั้งภาษาสันสกฤต อักษรโกศตัน ซอกเดีย Manichean, Nestorean, Jewish รวมทั้งลัทธิเต๋า และขงจื้อ โดยบันทึกไว้ในม้วนกระดาษประมาณ ๑,๑๐๐ ม้วน และตำราอีก ๑๕,๐๐๐ เล่ม นอกจากนี้ ยังมีภาพเขียนและโบราณวัตถุต่าง ๆ ที่มีอายุระหว่าง ๔๐๐ - ๑,๐๐๐ ปี หลังคริสตกาล ซึ่งการค้นพบดังกล่าวส่งผลให้ศูนย์กลางกลายเป็นแหล่งชุมทรัพย์ทางการศึกษาด้านวัฒนธรรมจีนในยุคโบราณและแหล่งจารึกแสงบุญในทันที แต่ขณะเดียวกันบรรดานักสำรวจ นักโบราณคดี นักแสวงโชคชาติต่าง ๆ ได้เข้าไปฉกฉวยสมบัติอันล้ำค่าและลักลอบขนย้ายออกนอกประเทศจีนไปเป็นจำนวนมาก คัมภีร์ทางศาสนาและประติมากรรมจำนวนมากตกไปอยู่ในพิพิธภัณฑสถานของอังกฤษ ฝรั่งเศส สหรัฐอเมริกา เยอรมนี สวีเดน อินเดีย และอื่น ๆ จนถึงต้นศตวรรษที่ ๒๐ รัฐบาลจีนได้เริ่มสกัดกั้นการลักลอบขนมรดกของชาติ และเข้าไปดูแลและบูรณะซ่อมแซมอย่างจริงจัง

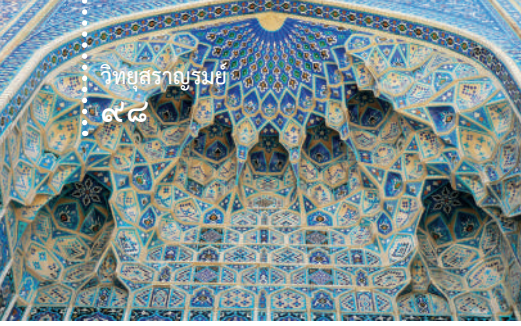
ถ้าโมเกาได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกจากองค์การยูเนสโกเมื่อปี ค.ศ. ๑๙๘๗ และได้รับการยกย่องเป็นพุทธศิลป์ที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของจีนจนถึงปัจจุบัน



๒. สถาปัตยกรรมแห่งเมืองซามาร์คันด์ (Sarmarkand)

เมื่อกล่าวถึงศิลปะการก่อสร้างบนเส้นทางสายไหมแล้วหลายท่านจะนึกถึงความงดงามของสุเหร่าต่าง ๆ ในเมืองซามาร์คันด์ ซึ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวจากที่ต่าง ๆ มาชมความงดงามของอาคารสุเหร่าที่ได้รับอิทธิพลจากศาสนาอิสลาม (Islamic influences) ที่แพร่เข้ามาในเอเชียกลางตั้งแต่ศตวรรษที่ ๘

ซามาร์คันด์เป็นเมืองเก่าแก่ที่สุดเมืองหนึ่งในเอเชียกลาง ตั้งอยู่ในประเทศอุซเบกิสถานในปัจจุบัน ในอดีตมีความเจริญรุ่งเรืองจากการเป็นศูนย์กลางการค้าและวัฒนธรรมในเส้นทางสายไหมจากจีนไปถึงอาณาจักรโรมันแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ซามาร์คันด์เป็นจุดเชื่อมต่อระหว่างตะวันออกกับตะวันตก เป็นโอเอซิสที่มีความอุดมสมบูรณ์ทั้งที่ดิน การชลประทาน มีอากาศอบอุ่นเหมาะกับการทำเกษตร มีชุมชนขนาดใหญ่ที่ประกอบอาชีพการพาณิชย์ ชื่อเดิมของเมืองซามาร์คันด์คือ มารากันดะ (Marakanda) ซึ่งเรียกตามภาษากรีก เมื่อปี ค.ศ. ๓๒๙ ก่อนคริสตศักราช พระเจ้าอเล็กซานเดอร์มหาราชแห่งมาซิโดเนียยกกองทัพผ่านเมืองนี้เพื่อที่จะไปอินเดียจึงได้ยึดเอาไว้ ต่อมาเมืองซามาร์คันด์ก็ถูกปกครองโดยเปอร์เซียและพวกเติร์ก ต่อมาในราวปี ค.ศ. ๑๒๑๕ เจงกิสข่าน (Ghenghis Khan) แผ่อำนาจจักรเข้ามาควบคุมเส้นทางสายไหมและยึดซามาร์คันด์ได้ในปี ค.ศ. ๑๒๒๑ ภายใต้การยึดครองของมองโกลเมืองซามาร์คันด์ก็เสื่อมลง อาคารบ้านเรือนถูกทำลาย แต่ต่อมาก็ได้รับการฟื้นฟูปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่ในยุคของติมูร์ (Timur) หรือที่รู้จักกันว่า Tamerlane



กษัตริย์ติมูร์ สถาปนาจักรวรรดิ Timurid Empire ขึ้นมาและครองอำนาจอยู่ระหว่าง ค.ศ. ๑๓๗๐ - ๑๕๐๕ ติมูร์มีเชื้อสายเติร์ก-มองโกล เป็นผู้ฟื้นฟูชาวมาร์คันดีให้เจริญรุ่งเรืองขึ้นมาใหม่ดังเดิม ได้ขยายอาณาจักรไปกว้างไกลจากทะเลดำจรดลุ่มแม่น้ำสินธุ ติมูร์มีชื่อเสียงในด้านความดุร้ายและโหดเหี้ยม แต่อีกด้านหนึ่งเป็นคนที่รักศิลปะ ทุกครั้งที่ยกกองทัพไปที่ใดจะฆ่าฟันศัตรูอย่างโหดเหี้ยมแต่จะไว้ชีวิตพวกช่างฝีมือ และรวบรวมช่างฝีมือจำนวนมากจากแหล่งต่าง ๆ มาสร้างและเนรมิตชาวมาร์คันดีให้กลายเป็นนครที่สวยงาม มีสิ่งก่อสร้างรูปโดมประดับประดาไปด้วยลวดลายโมเสกทั้งดงาม โดยรักษาศิลปะของศาสนาอิสลามไว้ เมืองชาวมาร์คันดีเป็นเมืองหลวงของ Timurid Empire ด้วย ติมูร์เป็นผู้ที่ควบคุมและออกแบบการก่อสร้างเองด้วยสถาปัตยกรรมอิสลาม (Islamic Architectures) ที่ถูกทำลายในยุคการปกครองของมองโกลได้รับการฟื้นฟูขึ้นมาใหม่ภายในยุคของติมูร์

กษัตริย์ติมูร์ได้สร้างสุเหร่าที่ใหญ่ที่สุดในโลกอิสลามในยุคนั้นมีชื่อว่า บิ บิ คะนุม (Bibi - Khanym Mosque) เริ่มสร้างเมื่อวันที่ ๑๑ พฤษภาคม ค.ศ. ๑๓๙๙ ใช้เวลาก่อสร้าง ๕ ปี ใช้ช่างฝีมือ ๒๐๐ คน แรงงาน ๕๐๐ คน และช่างอีก ๙๕ เชือก ต่อมาเกิดการปฏิสังขรณ์ขึ้นใหม่ในปี ค.ศ. ๑๙๘๗ เนื่องจากเกิดแผ่นดินไหวทำให้อาคารชำรุดเสียหาย การปฏิสังขรณ์ยังคงให้รักษารูปแบบดั้งเดิมเอาไว้ ปัจจุบันสุเหร่า บิ บิ คะนุม ยังคงโดดเด่นตระหง่านอยู่ทางตอนเหนือของเมืองซาร์มาร์คันด์

อาคารสุเหร่าทั้งดงามแห่งอื่นในเมืองชาวมาร์คันดีได้แก่ Registan ซึ่งประกอบด้วยอาคาร ๓ หลังตั้งอยู่ติดกันคือ ๑) Ulugh Beg Madrasah สร้างขึ้นในสมัยของติมูร์ ๒) Tilya-Kori Madrasah และ ๓) Sher-Dor

Madrasah อาคารที่ ๒ และ ๓ สร้างขึ้นในยุคของผู้ปกครองชาวมาร์คันด์
หลังยุคของติมูร์ เมืองชาวมาร์คันด์ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกโลกทาง
วัฒนธรรมโดยองค์การยูเนสโกในปี ค.ศ. ๒๐๐๑

กษัตริย์ติมูร์สวรรคตในปี ค.ศ. ๑๔๐๕ จากการทำศึกกับกองทัพจีน
ของราชวงศ์หมิง พระศพฝังอยู่ ณ สุสานในเมืองชาวมาร์คันด์

๓. การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิตในเส้นทางสายไหม

การติดต่อสัมพันธ์ระหว่างชนเผ่าและประเทศต่าง ๆ ในเส้นทางสายไหม
นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงวิถีการดำรงชีวิต เช่น ในจีนยุคโบราณ ผู้คนโดยเฉพาะ
คนชั้นสูงมีรสนิยมการใช้ชีวิตเลียนแบบประเทศตะวันตก เช่น การนำเข้า
สุนัขพันธุ์ต่าง ๆ จากตะวันตกและนำมาเลี้ยงในบ้าน การแต่งกายแบบตะวันตก
ตัวอย่างในเรื่องนี้ได้แก่ หยางก๊วยเฟย (Yang Guifei) พระสนมเอกคนโปรดของ
จักรพรรดิเสวียนจง (Xuanzong) แห่งราชวงศ์ถัง ที่ครองราชย์ระหว่าง
ปี ค.ศ. ๗๑๒ - ค.ศ. ๗๕๖ หยางก๊วยเฟยนิยมแต่งกายแบบสตรีชาวเอเชียกลาง
ที่ใส่ชุดกระโปรงยาวทั้งตัวแบบหลวม ไม่เป็นทรงรัดรูปเหมือนที่สตรีจีน
ผู้สูงศักดิ์ในสมัยก่อนศตวรรษที่ ๘ นิยมแต่งกัน และปล่อยผมยาว โดยไม่ม้วน
เกล้าผมเช่นสมัยก่อน ความเป็นสตรีงาม เป็นที่เลื่องลือและเป็นสนมโปรด
ของจักรพรรดิแห่งราชวงศ์ถังทำให้สตรีจีนแต่งกายตามแบบหยางก๊วยเฟย
ในยุคต่อ ๆ มา



หยางกั๋วเฟยเป็นหนึ่งในสี่ยอดพธู หรือสี่ยอดหญิงงามแห่งประวัติศาสตร์จีนโบราณ เธอได้รับฉายานามว่า “มวลงผกาละอายนาง” เรื่องราวของเธอได้รับการกล่าวขานมาเป็นเวลานานอย่างทั่วทิศ และถูกนำมาสร้างเป็นภาพยนตร์ยอดเยี่ยมหลายครั้ง

หยางกั๋วเฟย ชื่อเดิมคือ หยางอู้หวน (Yang Yuhuan) เป็นชาวเมืองหย่งเล่อ มีความสามารถด้านดนตรี ขับร้องและฟ้อนรำเป็นอย่างมาก เธอถูกเลือกให้เป็นพระชายาของ ลิเหมา (Li Mao) พระโอรสองค์ที่ ๑๘ ของจักรพรรดิเสวียนจง แต่แล้วจักรพรรดิเสวียนจงก็เกิดความคลั่งไคล้และหลงใหลในรูปโฉมที่งดงามของเธอเป็นอย่างมาก จึงนำตัวเธอมาเป็นพระชายา และจัดการแต่งงานใหม่ให้แก่พระโอรสลิเหมา หยางอู้หวนจึงได้รับแต่งตั้งเป็นสนมเอก หรือกั๋วเฟย ในขณะที่เธอมีอายุ ๒๗ ปี ทำให้ญาติ ๆ ของเธอต่างพลอยได้รับยศถาบรรดาศักดิ์ และมีอำนาจวาสนาในแผ่นดินไปด้วย ด้วยความที่จักรพรรดิเสวียนจงลุ่มหลงในตัวหยางกั๋วเฟยเป็นอย่างมากทำให้มีการละเลยการปกครอง และหยางกั๋วเฟยใช้อิทธิพลของตนเองสนับสนุนหยางกั๋วจง (Yang Guozhong) ผู้เป็นลูกพี่ลูกน้องของตนเองขึ้นมาเป็นใหญ่ในกองทัพ หยางกั๋วจงรวบอำนาจและทุจริตทำให้ประชาชนเดือดร้อนไปทั่ว แม่ทัพอันลู่ซัน (An Lushan) เกิดความขัดแย้งกับหยางกั๋วจง เนื่องจากหยางกั๋วจงจับกุมและสังหารทหารในอารักขาของแม่ทัพอันลู่ซัน มีกระแสข่าวลือว่าหยางกั๋วเฟยมีความสัมพันธ์กับแม่ทัพอันลู่ซันด้วย ต่อมา แม่ทัพอันลู่ซันก่อการกบฏ โดยนำกองกำลังทหารจำนวน ๑๖๐,๐๐๐ คนบุกเข้าประชิดเมืองหลวงฉางอานหวังโค่นล้มกษัตริย์เสวียนจง เหล่าเสนาบดีได้กราบทูลให้กษัตริย์เสวียนจงหลบหนีไปยังตอนใต้ที่เมืองเฉิงตู (Chengdu) โดยมี หยางกั๋วเฟย พระญาติของหยางกั๋วเฟย เหล่าเสนาบดี ทหารองครักษ์ติดตามมาด้วย บรรดาทหารองครักษ์เห็นว่า คนในตระกูลหยางเป็นต้นเหตุของการก่อการกบฏและทำให้ราษฎรเดือดร้อนจึงได้จับหยางกั๋วจงสังหารเสีย และยื่นกรานต่อจักรพรรดิเสวียนจงให้ประหารหยางกั๋วเฟยด้วย แม้พระองค์จะไม่เห็นด้วยและสุดแสนโศกเศร้าเพียงใดก็ตาม ในที่สุดก็จำยอมสั่งให้ประหารชีวิต

หยางกุ้ยเฟย โดยได้มอบให้คนที่ผู้ใกล้ชิดชื่อเกาลีชื่อ (Gao Lishi) พาตัวหยางกุ้ยเฟยไปที่วัดพุทธแห่งหนึ่งและใช้ผ้ารัดคอหยางกุ้ยเฟยจนสิ้นชีวิต

ต่อมาแม่ทัพพันลู่ชั้นลูกบุตรชายของตนเองสังหาร และพระราชโอรสองค์ที่สามของจักรพรรดิเสวียนจง ชื่อ Li Heng สามารถยึดเมืองหลวงคืนมาได้ และตั้งตนเองเป็นจักรพรรดิและเชิญพระบิดาเสวียนจงกลับเมืองหลวงฉางอาน พระเสวียนจงไม่เคยเสื่อมคลายจากความโหม่นมั่งที่ต้องประหารชีวิตหยางกุ้ยเฟยจวบจนพระองค์สิ้นพระชนม์ในปี ค.ศ. ๗๖๒

จากที่ได้กล่าวมาข้างต้น หยางกุ้ยเฟยเป็นหนึ่งในสียอดพुरु หรือสียอดหญิงงามแห่งประวัติศาสตร์จีนโบราณ ความงามของสียอดพुरुนี้เป็นตำนานที่โด่งดังไปทั่วโลกตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน หญิงงามทั้งสี่คนนี้ต่างก็มีบทบาทสำคัญในประวัติศาสตร์การเมืองจีน บางคนก็เป็นต้นเหตุให้สถานการณ์บ้านเมืองพลิกผันจนเกือบล่มสลาย หญิงงามทั้งสี่นั้นคือ ไชซี หวังเจาฉวน เตียวเสี้ยน และหยางกุ้ยเฟย





การผจญภัยของมาร์โก โปโล ในเส้นทางสายไหม

การเดินทางในเส้นทางสายไหมที่ได้รับการกล่าวขานมากที่สุดเรื่องหนึ่งคือ การเดินทางของ มาร์โก โปโล ชาวเมืองเวนิส ประเทศอิตาลีในปัจจุบัน

มาร์โก โปโล (Marco Polo) ซึ่งมีชีวิตอยู่ระหว่าง ค.ศ. ๑๒๕๔ - ๑๓๒๔ เป็นนักเดินทางค้าขายและนักสำรวจชาวเมืองเวนิส อิตาลี เป็นชาวตะวันตกที่ได้



เดินทางตามเส้นทางสายไหมร่วมกับบิดาและอาของเขาไปยังประเทศจีน และได้เข้าเฝ้าจักรพรรดิกุบไลข่าน (Kublai Khan) แห่งราชวงศ์หยวน (Yuan Dynasty) ที่ครองราชย์ระหว่างปี ค.ศ. ๑๒๖๐ - ๑๒๙๔ ผู้เป็นหลานของ เจงกิสข่านและเป็นผู้สถาปนาราชวงศ์หยวน มาร์โก โปโลได้ทำงานช่วยราชสำนักในจีนถึง ๑๗ ปี ก่อนกลับบ้านเกิด การเดินทางของเขาถูกบันทึกไว้ในหนังสือชื่อ อิลมิลิโอน (IL Milione) หรืออีกชื่อหนึ่งคือ **“บันทึกการเดินทางของมาร์โก โปโล”** มีนักประวัติศาสตร์หลายรายในปัจจุบันโต้แย้งเกี่ยวกับความน่าเชื่อถือของบันทึกดังกล่าวว่า มาร์โก โปโลได้เยือนจีนและทำงานให้แกพระราชสำนักจีนจริงหรือไม่ หรือเพียงแต่เล่าเรื่องจากการบอกเล่าของนักเดินทางผู้อื่น บันทึกการเดินทางของมาร์โก โปโล เขียนเป็นภาษาฝรั่งเศส โดยเขียนร่วมกับนักเขียนนวนิยายชื่อ รุสตีเซลโล ดาปิซา (Rustichello da Pisa) ที่กล่าวว่า เขาเขียนขึ้นตามคำบอกเล่าของมาร์โก โปโล เมื่อเป็นนักโทษอยู่ด้วยกัน ณ ทณฑลสถานในเจนัว บันทึกดังกล่าวได้รับการแปลเป็นหลายภาษาและ

มีชื่อเสียงโด่งดัง คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส ซึ่งค้นพบทวีปอเมริกาในศตวรรษที่ ๑๕ ก็ได้รับแรงบันดาลใจในการเดินเรือทางทะเลมาจากการอ่านหนังสือบันทึกการเดินทางของมาร์โก โปโล

เค้าเรื่องบันทึกการเดินทางของมาร์โก โปโลมีอยู่ว่า ตอนที่มาร์โก โปโลเกิดบิดาของเขาคือ นิโคโล โปโล (Nicolo Polo) ผู้ซึ่งเป็นพ่อค้าที่ชอบออกไปค้าขายในต่างแดน กับอาของเขา มัฟเฟโล โปโล (Muffelo Polo) ได้เดินทางไปค้าขายแถบคาบสมุทรไครเมียร์ ทางตอนใต้ของประเทศยูเครนในปัจจุบัน ซึ่งอยู่ในอิทธิพลของอาณาจักรมองโกลที่กำลังแผ่อิทธิพลและอำนาจจากเอเชียกลางมายังยุโรป ในราวปี ค.ศ. ๑๒๖๐ ได้เกิดสงครามระหว่างหลานของเจงกิสข่าน ๒ คน ทำให้บิดาและอาของมาร์โก โปโล ต้องเดินทางหลบภัยสงครามไปที่เมืองบูคารา (Bukhara) ในประเทศอุซเบกิสถานปัจจุบัน บิดา และอาของมาร์โก โปโลได้พบกับราชทูตของจักรพรรดิคุบไลข่าน ซึ่งได้ชักชวนให้บุคคลทั้งสองเดินทางไปเข้าเฝ้าจักรพรรดิคุบไลข่านที่เมืองคาลาโครัม (Karakorum) เมืองหลวงของมองโกลเลีย ทั้งสองได้เข้าเฝ้าจักรพรรดิคุบไลข่านในปี ค.ศ. ๑๒๖๖ คุบไลข่านเป็นผู้ที่สนใจเรื่องราวของชาวยุโรปรวมทั้งความเชื่อทางศาสนา จึงขอให้บิดาและอาของมาร์โก โปโลเดินทางกลับไปยังบ้านเกิดเพื่อเข้าเฝ้าพระสันตปาปา และขอให้ส่งนักบวชในคริสต์ศาสนาจำนวน ๑๐๐ รูป และน้ำมันศักดิ์สิทธิ์จากวิหาร Holy Sepulchre ในนครเยรูซาเลมมาถวายพระองค์ที่เมืองคาลาโครัมด้วย

นิโคโล โปโลและน้องชายเดินทางกลับมาถึงบ้านเกิดที่เมืองเวนิสในปี ค.ศ. ๑๒๖๙ การเดินทางใช้เวลา ๑ ปี มาร์โก โปโล ขณะนั้นมีอายุได้ ๑๕ ปี ได้พบบิดาเป็นครั้งแรก มารดาของเขาได้เสียชีวิตก่อนที่จะบิดาจะเดินทางกลับถึงบ้านเพียงเล็กน้อย ในปี ค.ศ. ๑๒๗๑ มาร์โก โปโล ซึ่งอายุได้ ๑๗ ปี ได้ขอเดินทางติดตามบิดาและอากลับไปยังมองโกลเลียด้วย พวกเขาออกเดินทางกลับมายังมองโกลเลียพร้อมกับพระราชสาส์นของพระสันตปาปาเกร์กกอรีที่ ๑๐



(Pope Gregory X) และน้ำมันศักดิ์สิทธิ์ ส่วนพระคริสเตียน ๒ รูปได้หลบหนีกลับไปหลังจากเริ่มต้นเดินทางได้เพียงเล็กน้อย

ครอบครัวโปลใช้เวลาเกือบ ๓ ปีในการเดินทางกว่าจะถึงเมืองคาลาโครัม ระหว่างทางได้ผ่านดินแดนต่าง ๆ ในตะวันออกกลาง เอเชียกลาง ข้ามที่ราบสูงพามีร์ (Pamir) ซึ่งมีความสูงกว่า ๕,๐๐๐ เมตร เดินทางข้ามทะเลทรายโกบี ซึ่งเป็นที่กล่าวขานถึงความน่ากลัวของภูตผีปีศาจ และสภาพดินฟ้าอากาศ เมื่อมาถึงมองโกเลียก็ได้เข้าเฝ้าจักรพรรดิคุบไลข่าน ซึ่งจักรพรรดิคุบไลข่านมีความโปรดปรานและเอ็นดูมารโก โปโลมาก และครอบครัวโปลทั้งสามท่านก็ได้ตามเสด็จมายังกรุงปักกิ่ง เมืองหลวงของจีนด้วย ชาวจีนในขณะนั้นเรียกกรุงปักกิ่งว่า ดาดู (Dadu) มารโก โปโลได้มีโอกาสถวายงานรับใช้จักรพรรดิคุบไลข่าน ซึ่งพระองค์มีความไว้วางใจชาวต่างชาติมากกว่าชาวจีน ภายหลังอยู่ที่ประเทศจีนได้นานถึง ๑๗ ปี ครอบครัวโปลจึงได้กราบทูลคุบไลข่านขออนุญาตกลับไปเยี่ยมบ้านเกิด ซึ่งไม่ได้รับการอนุญาต ต่อมา ในปี ค.ศ. ๑๒๙๒ พระชายาของอาร์กุนข่าน (Arghun Khan) แห่งเปอร์เซีย ซึ่งเป็นเจ้าหญิงมองโกลได้สิ้นพระชนม์ อาร์กุนข่านจึงได้ส่งทูตมาขอให้จักรพรรดิคุบไลข่านส่งเจ้าหญิงมองโกลให้ไปเป็นพระชายาองค์ใหม่ ครอบครัวโปลจึงได้อาสาพาเจ้าหญิงโคคาชิน (Kokachin) พระชนม์มายุ ๑๗ พรรษาไปถวายให้แก่ข่านแห่งเปอร์เซีย จักรพรรดิคุบไลข่านจึงจำใจอนุญาตให้ครอบครัวโปลเดินทางนำเจ้าหญิงโคคาชินไปส่งให้ข่านแห่งเปอร์เซีย

การเดินทางจากจีนไปยังเปอร์เซียในครั้งนี้ใช้ทางเรือ โดยใช้เรือกำปั่น ขนาดใหญ่ ๑๔ ลำ บรรทุกผู้โดยสาร ๖๐๐ คน เดินทางผ่านเกาะญี่ปุ่น อาณาจักร จามปาทางตอนใต้ของเวียดนามในปัจจุบัน (อาณาจักรจามปาได้รับการสถาปนา ในปี ค.ศ. ๑๙๒ และถูกรวมกับราชวงศ์เหงียนในปี ค.ศ. ๑๘๓๒) เกาะสุมาตรา เกาะลังกา เข้าสู่อ่าวเปอร์เซีย ใช้เวลาเดินทาง ๒ ปี ผู้โดยสารกว่า ๖๐๐ คน เหลือรอดชีวิตถึงปลายทางได้เพียง ๑๘ คน เนื่องจากโรคภัยไข้เจ็บและ การปล้นของโจรสลัด คณะผู้ติดตามเจ้าหญิงโคคาซินได้เดินทางถึงเปอร์เซีย ในปี ค.ศ. ๑๒๙๔ เมื่อเดินทางถึงก็ทราบข่าว อาร์กุนข่านได้สิ้นพระชนม์ไปแล้ว เจ้าหญิงโคคาซินจึงได้ทรงอภิเษกสมรสกับพระโอรสของอาร์กุนข่านแทน เจ้าหญิงโคคาซินทรงใช้ชีวิตอยู่ที่เปอร์เซียได้ ๒ ปี ก็สิ้นพระชนม์ ภายหลัง จากจักรพรรดิคุบไลข่านสิ้นพระชนม์ในปี ค.ศ. ๑๒๙๔ อาณาจักรมองโกลก็ เสื่อมสลายลงอย่างรวดเร็ว ในปี ค.ศ. ๑๓๖๘ พวกมองโกลก็ถูกขับออกจาก ประเทศจีน ราชวงศ์หมิง (Ming Dynasty) ได้สืบอำนาจในจีนต่อมาตั้งแต่ ค.ศ. ๑๓๖๘ จนถึง ค.ศ. ๑๖๔๔ และสืบต่อมาด้วยราชวงศ์สุดท้ายของจีน คือ ราชวงศ์ชิง (Qing Dynasty) ระหว่างปี ค.ศ. ๑๖๔๔ - ๑๙๑๑



ภายหลังการเดินทางรอนแรมทั้งทางบกและทางทะเลเป็นระยะเวลาเกือบ ๓ ปี ครอบครัวโปลีก็เดินทางถึงเมืองเวนิส ในปี ค.ศ. ๑๒๙๕ มาร์โก โปโล ซึ่งขณะนั้นมีอายุได้ ๔๑ ปี ได้ถูกเกณฑ์ให้ไปเข้าร่วมสงครามระหว่างเวนิสกับเจนัว (Genoa) ในปี ค.ศ. ๑๒๙๘ มาร์โก โปโลถูกจับเป็นเชลยศึกในคุกของเมืองเจนัวเป็นเวลา ๑ ปี ณ ที่นั่นเขาได้พบกับนักเขียนชาวเมืองปิซาชื่อ Rustichello มาร์โก โปโลจึงได้เล่าเรื่องราวเกี่ยวกับการเดินทางและการใช้ชีวิตในที่ต่าง ๆ ให้นักเขียนผู้นี้ฟัง และได้บันทึกเป็นหนังสือชื่อ **“การเดินทางของมาร์โก โปโล”** หนังสือเล่มนี้ได้กลายเป็นหนังสือที่ขายดีที่สุดในยุโรปในยุคนั้น ได้มีการแปลเป็นภาษาต่าง ๆ แทบทุกภาษาในยุโรป

เรื่องราวการผจญภัยของมาร์โก โปโลในหนังสือเล่มดังกล่าวค่อนข้างจะเหลือเชื่อสำหรับคนในยุคสมัยนั้น เป็นเรื่องเล่าเกี่ยวกับความเจริญยิ่งใหญ่ของราชสำนักของกุบไลข่าน ความเจริญก้าวหน้าของประเทศจีน เช่น การพิมพ์ การใช้ธนบัตร และตัวเงิน รวมทั้งเรื่องราวของพืชและสัตว์ ขนบธรรมเนียมของชนชาติต่าง ๆ ที่มาร์โก โปโลได้เดินทางผ่าน ซึ่งชาวยุโรปสมัยนั้นไม่เคยไปมาก่อน มาร์โก โปโลถึงแก่กรรมในปี ค.ศ. ๑๓๒๔ รวมอายุได้ ๗๐ ปี

นักประวัติศาสตร์ในยุคต่อมาถกเถียงกันว่า บันทึกการเดินทางของมาร์โก โปโล บางส่วนเช่นในจีนอาจเป็นเรื่องที่แต่งขึ้นโดย Rustichello ซึ่งเป็นนักเขียนนวนิยาย เพื่อต้องการให้หนังสือเป็นที่น่าสนใจของผู้อ่าน หรือเป็นเรื่องที่มาร์โก โปโลได้รับการบอกเล่ามาจากนักเดินทางผู้อื่นอีกทีหนึ่ง เนื่องจากในท้องเรื่อง ไม่มีการกล่าวถึงกำแพงเมืองจีน อุปนิสัยของคนจีนที่ใช้ตะเกียบรับประทานอาหาร หรือการรัดเท้าของสตรีจีนในยุคโบราณ และในจดหมายเหตุต่าง ๆ ของราชวงศ์หยวนไม่มีการกล่าวถึงชื่อของมาร์โก โปโลแต่อย่างใด อย่างไรก็ตาม หนังสือบันทึกการเดินทางของมาร์โก โปโลได้เป็นแรงบันดาลใจแก่นักเดินทาง นักสำรวจ เช่น คริสโตเฟอร์ โคลัมบัส ภายใต้

การสนับสนุนจากราชสำนักสเปนเดินเรือข้ามมหาสมุทรแอตแลนติกและได้ค้นพบโลกใหม่คือ ทวีปอเมริกา ซึ่งได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงอย่างมากของสังคมโลกในกาลต่อมา

พัฒนาการของเส้นทางสายไหมในปัจจุบัน

นับตั้งแต่ปลายศตวรรษที่ ๑๙ จนถึงปลายศตวรรษที่ ๒๐ มีพัฒนาการต่าง ๆ เกิดขึ้นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและการดำเนินชีวิตของผู้คนที่อาศัยอยู่ตามสถานที่ต่าง ๆ ในเส้นทางสายไหม การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญ ๆ สรุปได้ดังนี้

ในปี ค.ศ. ๑๘๘๔ ราชวงศ์ชิง ซึ่งเป็นราชวงศ์สุดท้ายของจีนได้สถาปนาซินเจียงเป็นจังหวัดหนึ่งของจีน หลังจากราชวงศ์ชิงล่มสลาย ซินเจียงก็ตกอยู่ภายใต้การปกครองของสาธารณรัฐจีน (The Republic of China) ของพรรคก๊กมินตั๋ง ต่อมา ในปี ค.ศ. ๑๙๔๙ กองทัพปลดแอกของประชาชน (The People's Liberation Army) ได้บุกเข้ายึดครองซินเจียง และเมื่อวันที่



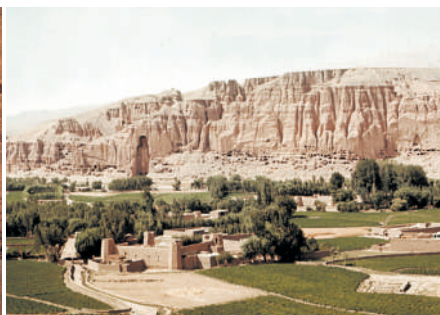
๑ ตุลาคม ค.ศ. ๑๙๕๕ รัฐบาลสาธารณรัฐประชาชนจีน (The People's Republic of China) ได้เปลี่ยนชื่อจังหวัดซินเจียงเป็น “เขตปกครองตนเองอุยกูร์ซินเจียง” (Xinjiang Uyghur Autonomous Region) เป็นเขตการปกครองตนเองที่ใหญ่ที่สุดของจีน ปัจจุบันมีประชากรประมาณ ๒๓ ล้านคน มีชนเชื้อชาติต่าง ๆ อาศัยอยู่ ได้แก่ อุยกูร์ (Uyghur) ประมาณร้อยละ ๔๕.๘๔ ฮั่น (Han) ร้อยละ ๔๐.๔๘ คาซัค (Kazakh) ร้อยละ ๖.๕๐ หุย (Hui) ร้อยละ ๔.๕๑ และชนชาติอื่น ๆ อีกร้อยละ ๒.๖๗ เมืองหลวงคือ อูรัมชี (Urumqi)

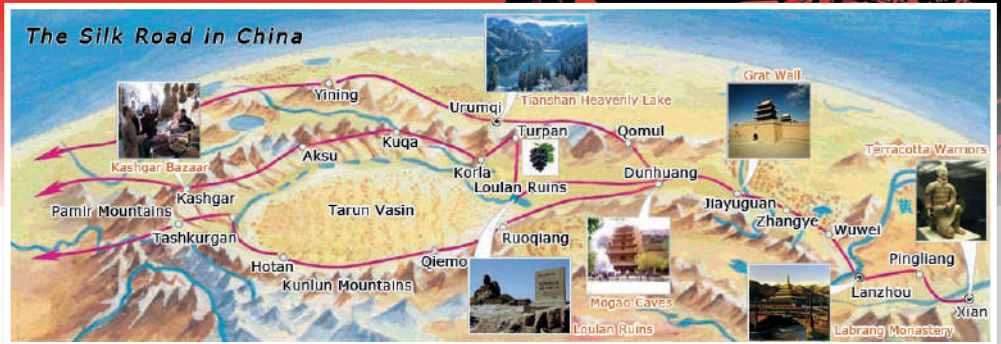
เมื่อสหภาพโซเวียตล่มสลายในปี ค.ศ. ๑๙๙๑ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในเส้นทางสายไหมได้เป็นอิสระในการตัดสินใจจากรัสเซีย ได้ก่อกำเนิดประเทศใหม่บนเส้นทางสายไหมหลายประเทศ ได้แก่ อุซเบกิสถาน คีร์กีซ คาซัคสถาน ทาจิกิสถาน และเติร์กเมนิสถาน ประเทศเหล่านี้ได้เป็นอิสระในการตัดสินใจทางการเมืองและเศรษฐกิจ มีการค้าขายระหว่างประเทศในช่วงเส้นทางสั้น ๆ ที่มีชายแดนติดกัน ทำให้ลักษณะของการค้าขายคล้ายคลึงกับรูปแบบการค้าขายในยุคต้นของการกำเนิดเส้นทางสายไหม ที่การค้าขายมีการเปลี่ยนมือในช่วงเส้นทางสั้น ๆ หลายครั้ง จากจีนไปยังชอกเคีย ต่อเนื่องไปยังอินเดีย เปอร์เซีย และสิ้นสุดปลายทางที่อาณาจักรโรมันในบริเวณทะเลเมดิเตอร์เรเนียน และจากอาณาจักรโรมันผ่านอาณาจักรต่าง ๆ กลับมายังจีนเช่นเดียวกัน และในปัจจุบันได้มีความร่วมมือระหว่างประเทศต่าง ๆ ที่จะฟื้นฟูเส้นทางสายไหม



กลับมาใหม่โดยการพัฒนาเส้นทางการคมนาคมและขนส่งสินค้าระหว่างจีนกับประเทศทางตะวันตกของจีนที่ไม่มีทางออกสู่ทะเล เช่น คาซัคสถาน และคีร์กีซ และการพัฒนาระบบรางระหว่างอิหร่าน เติร์กเมนิสถานกับคาซัคสถาน เพื่อการเชื่อมโยงจีนกับยุโรป และช่วยให้การขนส่งสินค้าจากประเทศต่าง ๆ เข้าสู่เอเชียกลาง รวมทั้งการส่งสินค้าจากเอเชียกลางไปประเทศต่าง ๆ มีความสะดวกรวดเร็วขึ้น และมีต้นทุนต่ำลง

ผู้ที่สัญจรในเส้นทางเส้นทางสายไหมในปัจจุบันส่วนมากเป็นนักท่องเที่ยว ในเมืองซามาร์คันด์ (Samarkand) และบุคคารา (Bokhara) ในประเทศ อุซเบกิสถานมีนักท่องเที่ยวจำนวนมากไปชมความงดงามของสุเหร่าต่าง ๆ ที่เป็นโบราณสถาน และในประเทศจีนก็มีนักท่องเที่ยวจำนวนมากเช่นกันที่ เดินทางไปชมโบราณสถานที่วัดถ้ำโม่เกา เมือง둔หวง และนั่งรถจากเมือง둔หวง ไปทางเส้นทางสายไหมใต้ ผ่านขุนเขาและทะเลทราย และเมืองต่าง ๆ ไปยัง เมืองคาซการ์ และจากคาซการ์ก็เดินทางต่อโดยเครื่องบินไปยังเมืองอูรุมชี รัฐบาลของอุซเบกิสถานและจีนต่างก็ได้ปฏิสังขรณ์โบราณสถานต่าง ๆ ในเส้นทาง สายไหมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว แต่เป็นที่น่าเสียดายที่โบราณสถานและรูปเคารพ ต่าง ๆ ในอัฟกานิสถานที่ครั้งหนึ่งในอดีตเมือง Bamiyan เคยเป็นศูนย์กลาง แห่งหนึ่งของพุทธศาสนาได้ถูกทำลายหรือสูญหายไปเกือบหมด ทำให้ วัฒนธรรมในยุคโบราณที่มีอายุเกือบสองพันปีในอัฟกานิสถานไม่มีหลงเหลือ ให้อนุชนรุ่นหลังได้ชื่นชมกัน





เรื่องราวเกี่ยวกับเส้นทางสายไหมที่กล่าวข้างต้นเป็นเพียงสรุปเรื่องที่สำคัญ ๆ ในแต่ละเรื่องยังมีรายละเอียดอีกมาก ซึ่งผู้ที่สนใจสามารถค้นคว้าเพิ่มเติมได้จากหนังสือหรือเอกสารเกี่ยวกับเส้นทางสายไหมที่มีการเขียนบันทึกไว้อย่างแพร่หลาย เส้นทางสายไหมยังมีมนต์เสน่ห์อยู่เสมอ ผู้คนในยุคโบราณเมื่อสองพันปีมาแล้วและในยุคต่อ ๆ มาอยากจะเดินทางสำรวจในเส้นทางสายนี้ การเดินทางในเส้นทางสายไหมแม้ว่าจะยาวไกล มีสภาพภูมิประเทศและสภาพภูมิอากาศที่ยากลำบาก แต่นักสำรวจต่าง ๆ ก็ไม่เคยย่อท้อ ด้วยความกล้าหาญ ความฉลาดและการรู้จักเอาตัวรอดในสถานการณ์ที่ยากลำบากของบรรดานักสำรวจในแต่ละยุค ทำให้มีการค้นพบหลักฐานทางประวัติศาสตร์มากมาย ให้คนรุ่นหลังได้ศึกษาชีวิตความเป็นไปในอดีตในเส้นทางสายไหม การติดต่อระหว่างผู้คนในเส้นทางสายไหมตั้งแต่ยุคโบราณทำให้มีการติดต่อค้าขายและการเผยแพร่ทางวัฒนธรรมและเทคโนโลยีต่าง ๆ ระหว่างกันสืบมา และเป็นมรดกที่ตกทอดมาถึงคนในรุ่นปัจจุบันและรุ่นต่อไปในอนาคต ☸

ข้อริเริ่มเส้นทางสายไหม ทางบกและทางทะเล (One Belt, One Road) ของจีน

กองเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ๓ กรมเอเชียตะวันออกเฉียงใต้



ปี ๒๕๕๘ เป็นปีพิเศษของความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างไทยกับจีน โดยเป็นวาระครบรอบ ๔๐ ปี ของการสถาปนาความสัมพันธ์ทางการทูตระหว่างสองประเทศ ช่วงเกือบหนึ่งปีที่ผ่านมาทั้งสองฝ่ายได้ร่วมกันจัดกิจกรรมเฉลิมฉลองต่าง ๆ จำนวนมาก โดยรัฐบาลไทยได้จัดตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อกำกับดูแลการจัดกิจกรรมขึ้นเป็นการเฉพาะด้วย ผู้เขียนได้เก็บตกงานสัมมนาเกี่ยวกับข้อริเริ่มเส้นทางสายไหมทางบกและทางทะเล หรือนโยบาย “One Belt, One Road” ของจีน ซึ่งกระทรวงการต่างประเทศ ร่วมกับสถาบันคลังปัญญาด้านยุทธศาสตร์ วิทยาลัยรัฐกิจ มหาวิทยาลัยรังสิต ได้ร่วมกันจัดขึ้นที่กระทรวงการต่างประเทศ เมื่อวันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมเฉลิมฉลองดังกล่าวและเพื่อเป็นการสร้างองค์ความรู้และแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับนโยบายใหม่นี้ของจีนระหว่างกลุ่มผู้เชี่ยวชาญทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาควิชาการ

หากติดตามข่าวคราวเกี่ยวกับจีนคงเป็นที่ทราบดีว่า นายสี จิ้นผิง ประธานาธิบดีจีนได้เริ่มประกาศข้อริเริ่มนี้ในระหว่างการเยือนประเทศคาซัคสถานและอินโดนีเซียเมื่อปี ๒๕๕๖ และได้ผลักดันข้อริเริ่มนี้ในหลายกรอบความร่วมมือ โดยย้ำว่าวัตถุประสงค์หลัก คือ เพื่อส่งเสริมความเชื่อมโยงภายในประเทศของจีนกับประเทศต่าง ๆ ในภูมิภาค โดยข้อริเริ่มเส้นทางสายไหมทางบกและทางทะเล หรือนโยบาย “One Belt, One Road” ของจีน ประกอบด้วยเส้นทางหลัก ๒ เส้นทาง ได้แก่ เส้นทางสายไหมทางบกหรือที่เรียกว่า **แนวเขตเศรษฐกิจเส้นทางสายไหม (Silk Road Economic Belt)** และเส้นทางสายไหมทางทะเลในศตวรรษที่ ๒๑ (21st Century Maritime Silk Road)

เส้นทางสายไหมจากอดีตสู่ปัจจุบันต่างกันอย่างไร ในยุคโบราณจีนเคยใช้เส้นทางสายไหมในการติดต่อค้าขายกับประเทศทางภาคตะวันตก โดยผ่านเส้นทางสายไหมสายบกที่พาดผ่านเอเชียกลางไปถึงตะวันออกกลางและยุโรป และใช้เส้นทางสายไหมทางทะเลในการเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีและติดต่อค้าขายกับประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้เรื่อยไปถึงแอฟริกาตะวันออก ส่วนเส้นทางสายไหมใหม่ตามแนวความคิดของผู้นำจีนจะมีการเปลี่ยนแปลงและครอบคลุมไปถึงพื้นที่ใดบ้างนั้น มีการประเมินจากการแสดงออกของผู้นำจีนในโอกาสต่าง ๆ พอสรุปในเบื้องต้นได้ว่า **เส้นทางสายไหมทางบกหรือแนวเขตเศรษฐกิจเส้นทางสายไหม** น่าจะประกอบด้วยเส้นทางสายไหมเดิมทางด้านเหนือที่พาดผ่านเอเชียกลางไปถึงยุโรป และเส้นทาง



สายไหมใหม่ด้านใต้ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้และเอเชียใต้ที่เป็นระเบียบเศรษฐกิจที่สำคัญต่าง ๆ ขณะที่เส้นทางสายไหมทางทะเลในศตวรรษที่ ๒๑ มีการปรับจากเส้นทางการค้าทางทะเลของจีนในอดีตให้สอดคล้องกับสภาวะแวดล้อมในศตวรรษที่ ๒๑ ซึ่งในการประชุม ASEM Industry Dialogue on Connectivity เมื่อเดือนพฤษภาคม ๒๕๕๘ นายจาง เกาสี รองนายกรัฐมนตรีคนที่ ๑ ที่ดูแลด้านเศรษฐกิจของจีน ได้ขยายความเพิ่มเติมว่า เส้นทางสายไหม ณ ปัจจุบันตามนิยามของจีน ประกอบด้วย เส้นทางสายไหมทั้ง ๖ เส้นทาง ได้แก่ (๑) จีน – มองโกเลีย – รัสเซีย (๒) ระเบียงเศรษฐกิจยูเรเชียใหม่ (New Eurasian Land Bridge Economic Corridor) (๓) จีน – เอเชียกลาง – เอเชียตะวันตก (๔) จีน – เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (๕) ระเบียงเศรษฐกิจจีน – ปากีสถาน และ (๖) ระเบียงเศรษฐกิจจีน – บังกลาเทศ – อินเดีย – เมียนมา ซึ่งก็มีความเป็นไปได้ที่จะมีการขยายให้ครอบคลุมออกไปกว่าที่เป็นอยู่ในอนาคตตามนโยบายต่างประเทศของจีน

ทั้งนี้ รัฐบาลจีนยังได้มีการกำหนดหน่วยงานหลักของจีนที่ขับเคลื่อนนโยบายนี้ คือ คณะกรรมการพัฒนาและปฏิรูปแห่งชาติ (เป็นระดับซูเปอร์กระทรวงของจีนที่ดูแลด้านงบประมาณ การวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม การลงทุนโครงการขนาดใหญ่ และการควบคุมกลไกตลาดภายในประเทศ) กระทรวงพาณิชย์ และกระทรวงการต่างประเทศ

จากการติดตามเส้นทางสายไหมทางบกหรือแนวเขตเศรษฐกิจเส้นทางสายไหม ยังคงมุ่งเน้นการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมทั้งทางถนนและรถไฟ สาธารณูปโภคขั้นพื้นฐาน รวมถึงท่อขนส่งก๊าซและน้ำมัน ที่เชื่อมเอเชียและยุโรปผ่านรัสเซียและเอเชียกลาง ขณะที่เส้นทางสายไหมทางทะเลในศตวรรษที่ ๒๑ มุ่งพัฒนาโครงข่ายของท่าเรือและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานตามแนวชายฝั่งเพื่อเชื่อมโยงจีนกับภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้เรื่อยไปจนถึงยุโรป ด้วยการคมนาคมทางทะเล โดยผ่านทะเลจีนใต้และมหาสมุทรอินเดีย

จริง ๆ แล้ว “เส้นทางสายไหม” เกิดขึ้นตั้งแต่ครั้งโบราณโดยเป็นเส้นทางที่ชาวจีนใช้ทำการค้าขายทั้งทางบกและทางทะเลกับดินแดนในภูมิภาคอื่น ๆ ของโลก เช่น เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เอเชียใต้ เอเชียกลางและดินแดนในแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียน หรือแม้แต่การเดินทางไปจาริกแสวงบุญ เช่น การเดินทางไปอัญเชิญพระไตรปิฎกจากชมพูทวีปของพระถังซำจั๋งก็ใช้เส้นทางสายนี้ จนมาถึงยุคราชวงศ์หมิงและราชวงศ์ชิง ซึ่งแม้จีนในขณะนั้นจะปิดประเทศ แต่ท่าเรือทางตอนใต้ของจีนก็มีการเดินทางติดต่อกับภูมิภาคเอเชียอาคเนย์ไม่ได้ขาดด้วยเหตุนี้ แนวคิด “เส้นทางสายไหม” นอกจากจะสะท้อนแง่มุมพลวัตของการไปมาหาสู่และติดต่อค้าขายระหว่างผู้คนและวัฒนธรรมระหว่างจีนและประเทศในภูมิภาคแล้ว ยังเป็นเส้นทางเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีระหว่างราชวงศ์ของจีนกับประเทศต่าง ๆ ด้วย โดยในอดีตไทยเองก็เป็นส่วนหนึ่งของเส้นทางสายไหมนี้ด้วย โดยเป็นเส้นทางที่ราชสำนักไทยใช้เชื่อมสัมพันธ์ไมตรีและค้าขายกับราชวงศ์ต่าง ๆ ของจีนตั้งแต่ยุคสุโขทัยซึ่งไทยเป็นประเทศเอกราชครั้งแรกจนถึงยุคต้นรัตนโกสินทร์

ทำไมจีนจึงประกาศนโยบายนี้ ผู้เข้าร่วมการสัมมนาเห็นว่า น่าจะเนื่องจากจีนต้องการประกาศย้ำกับประเทศในภูมิภาคว่า จีนมีเป้าหมายหลักคือต้องการส่งเสริมความไว้วางใจระหว่างกันโดยอาศัยชื่อเสียงที่ดีของเส้นทางสายไหมในอดีต ส่งเสริมความเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ทั้งด้านการค้า การลงทุน การท่องเที่ยว และการเชื่อมโยงในระดับประชาชน ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อทุกประเทศที่เกี่ยวข้อง (win-win situation) นอกเหนือจากการพัฒนาโครงข่ายคมนาคมและสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานในประเทศต่าง ๆ อาทิ การพัฒนาระบบรถไฟ การลงทุนสร้างเขื่อน ท่าเรือ และโรงไฟฟ้าซึ่งจีนมีความเชี่ยวชาญด้วยแล้ว จีนยังต้องการส่งเสริมการใช้สกุลเงินท้องถิ่นในการค้าขายระหว่างกันเพื่อหลีกเลี่ยงความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยนในการใช้เงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ รวมทั้งการจัดตั้งธนาคารเพื่อการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานเอเชีย (Asian Infrastructure Investment Bank - AIIB) และกองทุนเส้นทางสายไหม

(Silk Road Fund) เพื่อรองรับแนวคิดดังกล่าวให้เกิดผลเป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น เนื่องจากปัจจุบันจีนเป็นประเทศที่มีเงินทุนสำรองมากที่สุดในโลกกว่า ๓ ล้านล้านดอลลาร์สหรัฐฯ ซึ่งกลายเป็นภาระให้จีนต้องพยายามหาประโยชน์มากขึ้นจากเงินทุนดังกล่าว

ปัจจัยภายในของจีนเอง ผู้เข้าร่วมการเสวนาเห็นว่า การที่จีนประกาศนโยบายนี้ส่วนหนึ่งอาจเพื่อตอบสนองต่อสถานะเศรษฐกิจของจีนเอง ซึ่งกำลังอยู่ในช่วงขาลง ขณะที่เศรษฐกิจโลกก็ไม่ได้กระตือรือร้นมากนัก ทำให้การส่งออกที่เป็นปัจจัยหลักของการกระตุ้นเศรษฐกิจจีนไม่อาจแสดงบทบาทอย่างที่เคยเป็นได้มากนัก จีนจึงจำเป็นต้องแสวงหาตลาดเป้าหมายใหม่สำหรับรองรับสินค้าของจีน และการผลิตภายในประเทศเริ่มถึงจุดภาวะล้นตลาด การแสวงหานวัตกรรมความร่วมมือกับต่างประเทศใหม่ ๆ และเพิ่มพูนกิจกรรมทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศเพื่อการขยายตลาดจะช่วยบรรเทาอุปสงค์ส่วนเกินในภาคการผลิตของจีน ตลอดจนกระตุ้นการพัฒนาของมณฑลตอนในที่มียกระดับการพัฒนาด้อยกว่ามณฑลทางชายฝั่งตะวันออกด้วย โดยผ่านการเชื่อมโยงกับเขตเศรษฐกิจอื่น ๆ ของโลกไม่แต่เฉพาะทางเรือในอดีต แต่รวมถึงการพัฒนารถไฟความเร็วสูงเชื่อมประเทศ เช่น การเชื่อมโยงยูนนานและกวางซีกับอาเซียน การเชื่อมโยงเสฉวน ส่านซี และซินเจียงกับเอเชียกลางไปจนถึงยุโรป เป็นต้น



ด้วยเหตุนี้ นโยบาย One Belt, One Road น่าจะมีส่วนสำคัญที่จะช่วยให้จีนบรรลุเป้าหมายการพัฒนาตามวิสัยทัศน์ “ความฝันของจีน (China’s Dream)” ซึ่งกำหนดว่า จีนจะเป็นสังคม “อยู่ดีกินดี” ภายในปี ๒๕๖๔ ซึ่งเป็นปีที่ครบรอบ ๑๐๐ ปี การก่อตั้งพรรคคอมมิวนิสต์จีน และจะเป็นประเทศพัฒนาแล้วภายในปี ๒๕๙๒ ซึ่งเป็นปีที่ครบรอบ ๑๐๐ ปี การสถาปนาสาธารณรัฐประชาชนจีน รวมทั้งน่าจะเป็นความพยายามของจีนในการปฏิรูปเศรษฐกิจอย่างไม่หยุดยั้งซึ่งปัจจุบันกำลังอยู่ในช่วง “ห้วงน้ำลึก” ด้วย โดยจีนไม่อาจจะถอยหลังกลับไปใช้วิธีแบบเก่าในการปิดประเทศตัวเองในเวลาประสบปัญหาได้อีกต่อไป

นัยต่อไทยและภูมิภาค โดยรวมแล้ว ผู้เข้าร่วมการเสวนาเห็นว่า นโยบาย One Belt, One Road เป็นนโยบายการทูตเชิงเศรษฐกิจที่ไทยควรติดตามอย่างใกล้ชิด โดยเห็นว่าเป็นนโยบายที่เชื่อมโยงกับทุกประเทศในภูมิภาค และทุกประเทศสามารถได้รับประโยชน์จากข้อริเริ่มนี้ โดยทุกประเทศควรมีส่วนร่วมในการร่วมสร้างและพัฒนาให้เส้นทางสายไหมทั้งทางบกและทางทะเลเป็นโอกาสสำหรับทุกประเทศ ทั้งนี้ ผู้เข้าร่วมเสวนาตระหนักดีว่า ประโยชน์ที่ได้รับของแต่ละประเทศอาจจะไม่เท่าเทียมกัน แต่ไทยน่าจะพยายามผลักดันให้ผลประโยชน์นี้มีการกระจายให้ทุกฝ่ายได้รับประโยชน์อย่างเท่าเทียมกัน ไม่มากก็น้อย และที่สำคัญ “มีความยั่งยืน” นอกจากนี้ ผู้เข้าร่วมเสวนาจากภาคเอกชนเห็นว่า โดยที่ไทยตั้งอยู่ในจุดยุทธศาสตร์ทางภูมิศาสตร์ของภูมิภาค (เกี่ยวข้องทั้งเส้นทางสายไหมทางบกและทางทะเล) ไทยน่าจะได้รับประโยชน์จากนโยบายนี้มากที่สุด จึงเห็นว่า ไทยควรร่วมมือกับทุกประเทศบนเส้นทางสายไหมเพื่อบรรลุเป้าหมายที่เป็นประโยชน์สำหรับทุกประเทศ โดยเฉพาะการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานเชื่อมโยงในภูมิภาค (Connectivity) การเชื่อมโยงทางการค้า ตลอดจนความร่วมมืออื่น ๆ เพื่อส่งเสริมการเชื่อมโยงระหว่างกัน ทั้งนี้ นโยบายเส้นทางสายไหมนี้จะประสบความสำเร็จได้ปัจจัยสำคัญยังต้องมีสภาพแวดล้อมระหว่างประเทศที่มั่นคงและมีเสถียรภาพ เส้นทาง

คมนาคมรวมทั้งการเดินเรือทางทะเลที่มีความปลอดภัย และประเทศที่เกี่ยวข้อง มีความร่วมมือที่ไว้นื้อเชื่อใจระหว่างกันในด้านยุทธศาสตร์ทางเศรษฐกิจ ไทยควรพิจารณาพัฒนาปรับปรุงนโยบายส่งเสริมพาณิชย์นาวีของไทย ในภาพกว้าง โดยควรเน้นการส่งเสริมการคมนาคมขนส่งทางทะเลและ ทางบกที่เชื่อมโยงกับภูมิภาคต่าง ๆ ตามเส้นทางสายไหมและมีโครงข่าย อย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมให้เกิดการเชื่อมโยงทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะเป็น พื้นฐานสำคัญของการพัฒนาความร่วมมือด้านเศรษฐกิจในมิติต่าง ๆ กับประเทศที่เกี่ยวข้อง 🌐

ภาพประกอบจากอินเทอร์เน็ต



นักรการทูตไทย

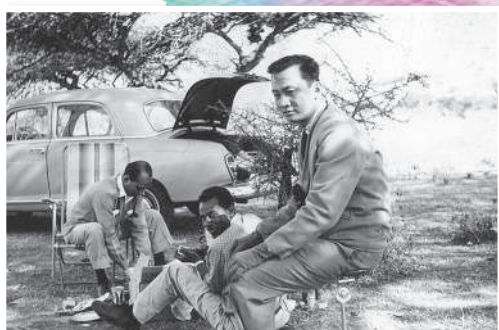
ในเอธิโอเปีย

ตอนที่ ๕

“วาทไก่งวง”



.....
พิมพ์รีรี พิมพ์มาน



ในปี ๒๕๐๗ คุณชวน นักรการทูตไทยซึ่งเพิ่งเดินทางไปถึงกรุงอาดดิส-
อะบะบาเพื่อเปิดสถานเอกอัครราชทูตไทย ที่จะสานต่อความสัมพันธ์ไทย-
เอธิโอเปีย แต่งตัวใส่สูทเป็นพิเศษ เพื่อเดินทางไปกระทรวงการต่างประเทศ
เอธิโอเปีย จากนั้น ก็จะเดินทางไปรับถุงเมลล์ทางการทูตทำอากาศยาน
กรุงอาดดิสอะบะบา ด้วยแท็กซี่เจ้าประจำที่ช่วยเหลือพาคุณชวนไปไหนมาไหน
สักระยะหนึ่งแล้ว

เมื่อไปถึงรั้วกระทรวงการต่างประเทศเอธิโอเปีย ยาม รปภ. สะพาย
ปืนไรเฟิลเต็มยศ ก็โบกรถแท็กซี่ให้จอดและถามว่า มาพบใคร คุณชวนก็ตอบ
ผ่านแท็กซี่ที่เป็นล่ามว่า เป็นนักรการทูตไทยมาพบเจ้าหน้าที่กรมพิธีการทูต

เอธิโอเปีย ยาม รปภ. ทำสีหน้าไม่เชื่อและ
ขอดูหนังสือเดินทาง คุณชวนยื่นให้ ยาม
รปภ. เปิดดู ทำสีหน้าเคร่งขรึมแล้วก็บอกว่า
ไม่อนุญาตให้เข้า

คุณชวนนั่งงงกันไปชั่วขณะ ไม่นึก
ว่าจะไม่ได้รับอนุญาตให้เข้ากระทรวง
การต่างประเทศเอธิโอเปีย จึงพยายาม
อธิบายซ้ำ ก็ได้รับคำตอบปฏิเสธเช่นเดิม
คุณชวนจึงถามว่า แล้วทำอะไร ยาม รปภ.
จะยอมเชื่อว่า ตนเป็นนักการทูตจริง ๆ
มาติดต่อราชการจริง ยาม รปภ. ก็ยิ้มมุมปาก
อย่างเก้ และตอบว่า ต้องมีหนังสือราชการ
รับรองประทับตราแบบสถานเอกอัครราชทูต
ประเทศอื่น ๆ มายื่น ไม่เช่นนั้นก็จะเสียใจด้วย
(อย่าได้แม้แต่จะคิด)



คุณชวนจึงเดินทางกลับอย่างผิดหวัง ภารกิจที่ตั้งใจว่าจะได้ไปพบ
กรมพิธีการทูต กระทรวงการต่างประเทศเอธิโอเปีย เพื่อขอความร่วมมือ
อำนวยความสะดวกในการเปิดสถานเอกอัครราชทูตไทย ณ กรุงอาดิสอะบาบา
เป็นอันตกมาตาย

คุณชวนหน้ามือคว่ำขมวดไปตลอดทาง แต่ก็คิดว่า ไม่เป็นไร ไปรับ
ถุงเมล์การทูตก่อนก็แล้วกัน ถุงเมล์การทูตนี้กระทรวงการต่างประเทศไทยได้ส่ง
มารอไว้ที่ฝ่ายพัสดุการทำอากาศยานกรุงอาดิสอะบาบาสักพักแล้ว ภายใน
บรรจุเอกสารสำคัญทุกอย่างที่จำเป็นสำหรับการเปิดสถานเอกอัครราชทูต
ซึ่งรวมถึงตราประทับรูปครุฑ ซึ่งถือเป็นสิ่งของสำคัญที่สุดที่ต้องดูแล

รักษาอย่างระมัดระวัง เนื่องจากตราประทับดังกล่าวใช้ประทับรับรองความถูกต้องของเอกสารทุกฉบับที่จะออกจากสถานเอกอัครราชทูต ด้วยเหตุนี้จึงมีธรรมเนียมที่จะใช้ถุงมัลการทูตส่งตราประทับ ไม่ให้ข้าราชการถือไปเอง เพราะเกรงว่าอาจจะสูญหายได้ หรือถูกลักขโมยและตราอาจถูกนำไปปลอมแปลงหรือนำไปใช้ในทางทุจริต จึงต้องป้องกันไว้ก่อน

คุณชวนจึงตั้งใจว่า เมื่อรับถุงมัลการทูตมาแล้ว เอาตราออกมาก็คงทำหนังสือขอเข้าพบกระทรวงการต่างประเทศเอธิโอเปียได้ในที่สุด จึงได้มุ่งหน้าไปยังท่าอากาศยานกรุงฮัตติสอะบาบา

เมื่อไปถึง คุณชวนตรงไปติดต่อที่เคาน์เตอร์ฝ่ายโกดังสินค้าของท่าอากาศยาน เพื่อติดต่อขอรับถุงมัลการทูต พร้อมกับแสดงหนังสือเดินทางในใจตื่นเต้นเพราะจะได้รับถุงมัลการทูตครั้งแรกในชีวิตราชการต่างประเทศ เจ้าหน้าที่ไปรษณีย์หายไปนาน สักพักก็กลับมาบอกว่า ถุงมัลการทูตมาถึงแล้ว แต่ไม่สามารถอนุญาตให้คุณชวนนำถุงมัลการทูตออกไปได้ คุณชวนถึงกับร้อง อ้าว (เป็นภาษาไทย) แล้วถาม (เป็นภาษาอังกฤษ) ว่าทำไม เจ้าหน้าที่ตอบว่า เนื่องจากใบนำส่งถุงมัลการทูตเขียนว่า เป็นถุงมัลการทูต และตามระเบียบของการท่าอากาศยานเอธิโอเปีย ผู้รับถุงมัลการทูตของสถานเอกอัครราชทูตในเอธิโอเปียจะต้องแสดงหนังสือประทับตราจากสถานเอกอัครราชทูตด้วย





อ้าว...คุณชวนถึงกับอุทาน (เป็นภาษาไทยด้วยอาการหงุดหงิด) ก็ตราประทับที่จะใช้ประทับหนังสือขอรับลงเมลก็อยู่ในลงเมลที่จะมาขอรับนะแหละ มีหนทางอื่นหรือไม่ เจ้าหน้าที่สายหน้าตอบว่า ไม่มี ยกเว้นจะมีหนังสือรับรองจากกระทรวงการต่างประเทศเอธิโอเปีย อ้าว...คุณชวนอุทาน (ในใจ) ยาม รปภ.กระทรวงการต่างประเทศเอธิโอเปียก็จะเอาหนังสือประทับตราเหมือนกัน ไม่งั้นไม่ให้เข้า แล้วจะเข้าไปติดต่อราชการกันอย่างไร

เจรจาอยู่นานสองนานไม่ประสบผลสำเร็จ ในที่สุด คุณชวนก็คอดกกลับโรงแรมที่พักไปตั้งหลัก เป็นอันว่า วันนี้ ควันน้ำเหลวทั้งสองรายการ

คำวันนั้น คุณชวนนั่งพิจารณาเครื่องเขียนและเครื่องพิมพ์ดีดที่ซื้อมาแล้วก็ตั้งใจว่า จะพิมพ์หนังสือขอรับลงเมลการทูตด้วยตนเองนี่แหละ พิมพ์ตามระเบียบสารบรรณราชการ เมื่อพิมพ์เสร็จ คุณชวนก็ชื่นชมภูมิใจในผลงาน แต่ก็พบว่า มีปัญหาเหมือนเดิม คือ ไม่มีตรายางรูปครุฑประทับหนังสืออยู่ดี ซึ่งเจ้าหน้าที่ประจำโกดังการทำอากาศยานก็ยืนยันกันว่าต้องมี ไม่งั้นไม่รับติดต่อ

ที่นี้จะไปหาทรายางประทับรูปครุฑราชการของไทยที่แกะสลักอย่างอ่อนช้อยจากที่ไหนล่ะ จะไปจ้างร้านทองถิ่นเอธิโอเปียทำทรายางแกะสลักครุฑก็คงลำบาก เพราะช่างทำทรายางอาจไม่เคยเห็นครุฑด้วยซ้ำ กว่าจะอธิบายเสร็จว่า ครุฑหน้าตาเป็นอย่างไร แค่คิดก็เหนื่อยแล้ว หรือถ้าช่างแกะสลักได้จริงก็อาจหน้าตาไม่เหมือนเพราะเขาไม่รู้จัก เช่น ครุฑอาจหน้าตาเหมือนไก่อวงหรือสัตว์ปีกชนิดอื่นแทน ดังนั้น ถ้าทำทรายางออกมาแล้วหน้าตาตลกก็อาจจะต้องอับอายกระพรวงๆ หรือสถานเอกอัครราชทูตอื่น ๆ ซึ่งคงหัวเราะเยาะเวลาได้รับหนังสือประทับตราจากสถานเอกอัครราชทูตฯ

อย่ากระนั้นเลย คุณชวนคิด แต่จะอย่างไรละ หนังสือราชการจะสมบูรณ์ได้มันก็ต้องมีตราประทับ คุณชวนจึงเอาอุปกรณ์เครื่องเขียนทั้งหมดที่ซื้อไว้มาวางแผ่ตรงหน้า ในจำนวนนั้นมีทั้งดินสอ ยางลบ วงเวียน ไม้บรรทัด ปากกาแดง ปากกาดำ กระดาษคาร์บอน และอุปกรณ์อีกมากมาย (คุณชวนเกรงว่า เพื่อเครื่องเขียนขาดตลาดหรือหาซื้อไม่ได้อีก จึงรีบกักตุนทุกอย่างเพื่ออนาคต)



ทันใดนั้น คุณชวนก็เกิดไอเดียแต่งเพลง ๆ คุณชวนหยิบเอาหนังสือเดินทาง
ตนเองออกมาพิจารณาอย่างละเอียด จากนั้น คุณชวนก็เริ่มฝึกหัดวาดครุฑ
โดยคัดลอกลายจากครุฑหน้าหนังสือเดินทาง คุณชวนนั่งวาดครุฑทั้งคืนจน
แน่ใจว่า วาดได้เหมือนแล้ว ก็ร่างแบบครุฑลงบนหนังสือถึงการทำอากาศยาน
และบรรจุเอาปากกาแดงค่อย ๆ วาดเส้นลงไปให้ทึบ เพื่อจะได้แลดูเหมือน
เป็นครุฑจากตราয়งประทับจริง ๆ

คุณชวนนั่งวาดและระบายสีตราয়งประทับทั้งคืนจนรุ่งสาง เมื่อพอใจ
ผลงานดีแล้วก็รีบอาบน้ำอาบท่าเปลี่ยนเสื้อผ้าเพื่อเดินทางไปโกดัง
การทำอากาศยานอีกครั้ง ในใจตื่นเต้นระทึกว่า เจ้าหน้าที่ทำอากาศยานจะ
ยอมรับหนังสือกลางที่มีครุฑวาดอยู่แทนตราประทับหรือไม่

เจ้าหน้าที่เพิ่งพิจารณาหนังสือขอรับถุงเมล็ดจากสถานเอกอัครราชทูตไทย
ณ กรุงอิตาลีซะบ๊าบ่า ที่มีตราครุฑแดง ๆ กลม ๆ ซึ่งวาดด้วยมือ อยู่นาน
สองนาน ก่อนหายเข้าไปในสำนักงานเพื่อให้ผู้บังคับบัญชาดู สักพักก็เดิน
ออกมาออกมา แล้วก็เดินไปหยิบถุงเมล็ดการทูตมายื่นให้คุณชวนแต่โดยดี

หลังจากนั้นเป็นต้นมา
ตลอดระยะเวลาสี่ปีในเอธิโอเปีย
นอกจากการอ่านหนังสือแล้ว
คุณชวนก็มีงานอดิเรกอีกประการ
คือการฝึกฝนฝีมือวาดรูปลายเส้น
ต่าง ๆ ในยามว่าง เพราะไม่มีใครรู้
ว่าจะต้องแสดงฝีมือวาดรูปกันอีก
เมื่อไร 🌀





รู้จัก

ชลธิ จันทรรักษ์กุล

นักการทูตหนุ่มหน้าใหม่
แห่งรั้วบัวแก้ว...
วิรัช ศรีพงษ์

เมื่อวันศุกร์ที่ ๒๖ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๙ รายการ “หน้าต่างโลกกว้าง” ของสถานีวิทยุสารพัดช่าง ซึ่งออกอากาศทุกวันอังคารถึงวันศุกร์ ระหว่างเวลา ๑๘.๐๐ – ๑๘.๓๐ น. ทางคลื่นความถี่ AM 1575 kHz ได้เชิญนักการทูตหนุ่มหน้าใหม่ ไฟแรงคนหนึ่งมาร่วมรายการ เพื่อพูดคุยและบอกเล่าประสบการณ์หรือความรู้สึกเกี่ยวกับการสวมบทบาทเป็นนักการทูตมือใหม่ของกระทรวงการต่างประเทศ

เชื่อว่าหลายท่านที่เป็นแฟนละครโทรทัศน์คงจะเคยชมละครที่มีการเสนอเรื่องราวของนักการทูต (ซึ่งมักจะเป็นพระเอกของเรื่อง) โดยภาพที่ออกมาส่วนใหญ่มักทำให้คนทั่วไปเข้าใจไปว่า นักการทูตเป็นอาชีพที่ต้องใส่สูทผูกเนคไท เก๊กหน้าหล่อ เสียงเข้ม วางมาดพระเอกตลอดเวลา หรือเป็นนักประชุม นักเจรจาที่ต้องพูดภาษาอังกฤษเป็นไฟ สื่อสารกับคนชาติต่าง ๆ ได้อย่างคล่องแคล่วและไม่เคยเซเหิน วัน ๆ ก็ตระเวนออกงานนั่น งานนี้ เวลาเข้าร่วมงานเลี้ยงสังสรรค์ก็ต้องแต่งตัวโก้หรู ดูดี มีระดับ นั่งบนโต๊ะอาหารที่จัดวางอุปกรณ์ต่าง ๆ บนโต๊ะมากมาย

วารสารวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้จึงขอนำเสนอบทสัมภาษณ์แขกคนพิเศษของเรา ซึ่งก็คือ นายวิรัช ศรีพงษ์ หรือเรียกสั้น ๆ ว่า “น้องวิ” เพื่อให้ท่านผู้อ่านได้รู้จักอาชีพนักการทูตในอีกมุมมองหนึ่ง

ผู้ดำเนินรายการ ● สวัสดีค่ะ น้องวิ ยินดีต้อนรับสู่รายการ “หน้าต่างโลกกว้าง” และสถานีวิทยุสราญรมย์ของเรานะคะ

นายวิรัช ● ผมก็ยินดีเช่นกันครับและขอขอบคุณสถานีวิทยุสราญรมย์ด้วยครับที่ทำให้เกียรติผมมาเป็นแขกรับเชิญและให้ออกาสผมได้ร่วมรายการ พูดคุยกับคุณผู้ฟังในวันนี้ครับ

ผู้ดำเนินรายการ ● ก่อนอื่นขอให้น้องวิช่วยแนะนำตัวเองสั้น ๆ ให้ผู้ฟังได้รู้จักสักนิดค่ะ

นายวิรัช ● ครับ ผมชื่อ วิรัช ศรีพงษ์ เพื่อน ๆ มักเรียกสั้น ๆ ว่า “วิ” ครับ เป็นข้าราชการแรกเข้ารุ่นใหม่ล่าสุดของกระทรวงการต่างประเทศครับ ปัจจุบันประจำอยู่กรมองค์การระหว่างประเทศ โดยมีภารกิจหลัก ๆ คือ การเข้าร่วมประชุมร่าง พรบ. คุ้มครองการค้าเงินงานขององค์การระหว่างประเทศ (Geneva of Asia) ที่ส่งเสริมให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางของ

องค์การระหว่างประเทศในเอเชีย-แปซิฟิก และการจดทะเบียนองค์กรเอกชนระหว่างประเทศในประเทศไทยครับ

ผู้ดำเนินรายการ ● ขอเสริมด้วยว่า น้องวิคนี่ได้รับเลือกจากเพื่อน ๆ นักการทูตรุ่นเดียวกันให้ดำรงตำแหน่ง “ประธานรุ่น” ด้วยนะคะ สำหรับท่านผู้ฟังที่ชมรายการย้อนหลังทาง You Tube ก็คงจะได้เห็นหน้าค่าตาน้องวิบนจ้อแล้ว และเห็นว่าน้องวิมีหน้าตาคมเข้มกว่าหนุ่มไทยทั่วไป นั่นเพราะน้องวิเป็นหนุ่มลูกครึ่งไทย-ฝรั่งเศสนั่นเอง และมีรูปร่างสูงโปร่งถึง ๑๘๒ ซม. เลยนะคะ

นายวิรัช ● ครับ คือคุณพ่อผมเป็นคนไทย คุณแม่เป็นคนฝรั่งเศสครับ แต่ผมก็พูดและเขียนภาษาไทยได้ค่อนข้างดี เพราะเรียนหนังสือในประเทศไทยและใช้ชีวิตส่วนใหญ่ในประเทศไทยเป็นหลักกับคุณพ่อคุณแม่ครับ ผมเป็นลูกคนเดียวด้วยครับ เลยก่อนข้างที่จะใกล้ชิดกับคุณพ่อคุณแม่

ผู้ดำเนินรายการ ● ใช่ค่ะ น้องวิพูดภาษาไทยชัดแจ้วเลยนะคะ ช่วยเล่าถึงประวัติการศึกษาสักเล็กน้อยด้วยได้ไหมคะ

นายวิรัช ● ผมจบการศึกษาระดับมัธยมปลายจากโรงเรียนสาธิต มศว. ประสานมิตร (ฝ่ายมัธยม) ครับ ส่วนระดับปริญญาตรี ผมเรียนสาขาการระหว่างประเทศ ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จบแล้วก็เรียนต่อปริญญาโท สาขายุโรปศึกษา ที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้ปริญญาโทอีกหนึ่งใบ ในสาขาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ จากสถาบันการเมือง กรุงปารีส (Sciences Po Paris) ประเทศฝรั่งเศส ครับ

ผู้ดำเนินรายการ ● ก็ถือได้ว่าสิ่งที่น้องวิร่ำเรียนมา เป็นสายงานที่สอดคล้องกับภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศโดยตรงเลยทีเดียว แต่ต้องบอกท่านผู้ฟังก่อนเลยนะคะว่า กระทรวงการต่างประเทศเราเปิดกว้างและยินดีต้อนรับผู้ที่จบการศึกษาจากหลากหลายสาขา น้องวิทราบไหมคะว่า เรามีคนที่

เรียนมาทางสายวิทยาศาสตร์ วิศวกรรม บัญชี มาสอบเข้าทำงานด้วยนะคะ คือถ้าท่านสอบผ่านการสอบข้อเขียนซึ่งเป็นภาคความรู้ความสามารถทั่วไปแล้ว และสามารถสอบผ่านเข้ามาได้ในการสอบวัดความรู้ความสามารถเฉพาะทาง และผ่านขั้นตอนสุดท้าย คือ การสอบสัมภาษณ์เพื่อให้คณะกรรมการของเราได้รับทราบทัศนคติ มุมมอง ความคิด และโลกทัศน์จากประสบการณ์และการเรียนรู้ที่ผ่านมาของแต่ละท่านแล้ว ท่านก็สามารถเข้ามาเป็นหนึ่งในกำลังสำคัญของกระทรวงการต่างประเทศที่จะช่วยขับเคลื่อน ส่งเสริมและพัฒนาการต่างประเทศของไทยให้ก้าวไกลและเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งโดยมากเราก็เปิดรับสมัครเกือบทุกปีนะคะ เพราะภารกิจของกระทรวงการต่างประเทศมีหลากหลายมิติ เราจึงต้องการคนที่มีความรู้และประสบการณ์ที่หลากหลายเพื่อมาเติมเต็มและสนับสนุนซึ่งกันและกัน เพราะแน่นอนว่า ไม่มีใครรู้ไปทุกอย่าง เก่งไปทุกอย่าง

ท่านผู้ฟังคะ คนที่ไม่เคยได้สัมผัสงานด้านการต่างประเทศหรืองานราชการก็คงจะยิ่งนึกไม่ออกเลยว่านักการทูตเป็นอย่างไร วัน ๆ เค้าทำอะไรกัน แล้วน้องวิละคะ คิดอย่างไรจึงมาสอบเข้ากระทรวงฯ และก่อนที่จะคิดทำงานที่กระทรวงแห่งนี้ น้องวิมีภาพหรือความเข้าใจเกี่ยวกับ “นักการทูต” อย่างไรบ้างคะ ขอให้น้องวิเล่าถึงงานที่เคยทำก่อนมาสอบเข้ากระทรวงการต่างประเทศด้วยค่ะ

นายวิรัช ● ที่ผมอยากมาทำงานกระทรวงการต่างประเทศก็เพราะเป็นความใฝ่ฝันมานานแล้วครับว่า การเป็นข้าราชการ แม้เงินเดือนไม่มากนักแต่ก็มีเกียรติ และกระทรวงการต่างประเทศมีระบบการทำงานที่ทำให้ข้าราชการต้องหมุนเวียนเปลี่ยนไปปฏิบัติหน้าที่ทั้งในและต่างประเทศ รวมทั้งในกรม/ กองที่หลากหลาย จึงนับเป็นการเพิ่มโอกาสในการเรียนรู้และเก็บเกี่ยวประสบการณ์ ผมว่าอาชีพนี้เหมาะกับคนที่ชอบและพร้อมที่จะเปลี่ยนแปลงครับ

ผมก็คงเหมือนคนทั่วไปนะครับที่เคยเห็นภาพของนักการทูตจากในทีวี เช่น ในช่วง “ข่าวในพระราชสำนัก” ที่เห็นเอกอัครราชทูตเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และยังมีภาพจากละครโทรทัศน์ซึ่งผมก็เคยได้ดูมาบ้าง และคิดไปว่า นักการทูต คือคนที่ทำงานกับคนต่างชาติ ต่างภาษาเป็นหลัก วัน ๆ ก็ประชุม สัมมนา เจรจาต่อรองกับประเทศต่าง ๆ เพื่อให้ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์สูงสุด ซึ่งนี่ก็เป็นความคิดเบื้องต้นของผมเกี่ยวกับอาชีพนี้ครับ

ก่อนที่จะมาสอบเข้ากระทรวงการต่างประเทศ ผมได้เริ่มทำงานเป็นผู้ช่วยสอนของ อาจารย์ ดร. ม.ล. พินิตพันธุ์ บริพัตร ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ทำงานเป็นนักวิจัยที่ Sasin Institute for Global Affairs และมาเป็นนักข่าวหนังสือพิมพ์ด้านการเมืองและข่าวต่างประเทศของหนังสือพิมพ์เดอะเนชั่นครับ

ผู้ดำเนินรายการ ● แล้วเป็นยังไงบ้างคะ ประมาณ ๖ เดือนที่ผ่านมา มุมมองหรือภาพของนักการทูตจากประสบการณ์ตรงของตัวน้องเองเปลี่ยนแปลงไปหรือไม่ อย่างไรคะ

นายวิรัช ● เปลี่ยนไปค่อนข้างมากนะครับ ที่แน่ ๆ เลยคือนักการทูตไม่ได้มีชีวิตหรูหราฟู่ฟ่าอะไรเลยครับ เพื่อน ๆ ที่สอบเข้ามาได้ด้วยกันก็มาจากครอบครัวที่หลากหลาย ไม่ใช่คนที่ต้องจบเมืองนอกเมืองนา ซึ่งภาพจะค่อนข้างต่างจากสิ่งที่เห็นในละครครับ พวกเราไม่มีใครเป็นคุณชายหรือคุณหนูที่มีคนขับรถหรู ๆ มาคอยรับ-ส่งที่ทำงานทุกวัน บางคนก็ยังนั่งรถเมล์ รถไฟฟ้า รถแท็กซี่มาทำงาน ตอนเที่ยงผมก็ยังไปนั่งทานก๋วยเตี๋ยวหรือข้าวราดแกงกับเพื่อน ๆ พวกเราส่วนมากมีชีวิตที่ติดดินมากครับ

แต่แน่นอนครับว่า การเป็นข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศก็อาจทำให้เรามีโอกาสได้ทำงานในรูปแบบที่หลากหลายและต่างจากคนอื่น ๆ มีโอกาสได้ต้อนรับและดูแลบุคคลสำคัญทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ

ได้เข้าร่วมเวทีประชุม เจริญอาหารหรือระดับประเทศหรือระดับโลก แต่นั่นก็เป็นเพียงมิติหนึ่งของอาชีพนักการทูตเท่านั้น โดยส่วนตัวผมจึงอยากให้มีการทำละครที่สะท้อนให้เห็นการทำงานของนักการทูตผ่านชีวิตของบุคคลสำคัญ เช่น พระองค์วรณโฆยากร ท่านถนัด คอมันตร์ ท่านแผน วรณเมธี ฯลฯ ซึ่งผู้ชมจะได้รับทั้งอรรถรสและเกร็ดความรู้เกี่ยวกับงานทางการทูต และแง่มุมทางประวัติศาสตร์ด้านการต่างประเทศของไทยเป็นอย่างมากครับ

นอกจากนี้ ๖ เดือนที่ผ่านมา ทำให้ผมได้เห็นว่าจริง ๆ แล้วเราต้องทำงานร่วมกับคนไทยและหน่วยงานไทยมากทีเดียว นโยบายต่างประเทศไม่ได้กลั่นกรองออกมาจากกระทรวงการต่างประเทศเพียงลำพัง กว่าที่นโยบายหรือการตัดสินใจใด ๆ จะออกมา เราต้องมีการปรึกษาหารือผู้รู้ทั้งจากภายในและภายนอกกระทรวงฯ มากมาย และไม่ใช่เรื่องง่ายเลยที่เราจะตัดสินใจหรือดำเนินการในเรื่องใด ๆ ที่เป็นผลประโยชน์ของประเทศ เราต้องมีทั้งความรู้ ความละเอียดรอบคอบ มีทีมงานหรือที่ปรึกษาที่ดี และยังต้องมีความสามารถในการมองไปข้างหน้าด้วยครับ

ผู้ดำเนินรายการ • ถูกต้องเลยค่ะ ในฐานะที่ทำงานกระทรวงฯ นี้นานกว่า ๒๐ ปี ก็ยืนยันได้เลยว่า กิจกรรมหลักที่สำคัญอย่างหนึ่งของกระทรวงการต่างประเทศ คือ การติดต่อประสานงานและการปรึกษาหารือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ ฉะนั้น นักการทูตที่ดีก็ต้องมีความสามารถในการสร้างและรักษาปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับหน่วยงานอื่น ๆ และคนรอบข้างด้วย ไม่ว่าจะเป็นเจ้านายระดับต่าง ๆ ไปจนถึงลูกน้องหรือข้าราชการที่มีระดับอาวุโสน้อยกว่าเรา เราทำงานคนเดียวไม่ได้ และต้องพึ่งพาข้อมูล ความคิดเห็น หรือความเชี่ยวชาญจากคนอื่นด้วย ฉะนั้น พี่ก็เห็นด้วยกับน้องวีย่างยิ่งเลยค่ะ โดยเฉพาะในประเด็นที่ว่า นโยบายต่างประเทศไม่ได้กลั่นกรองออกมาจากกระทรวงการต่างประเทศเพียงลำพัง และจากที่ได้เกริ่นไปแล้วว่า นักการทูต

ที่ท่านเห็นในละครโทรทัศน์อาจไม่ได้สะท้อนภาพของนักรการทูตที่แท้จริงเท่าไรนัก จึงขอให้้องวิช่วยขยายความอีกนิดได้ไหมคะว่า ภาพในละครกับชีวิตจริงของ้องวิในฐานะ “นักรการทูต” มันต่างกันอย่างไรบ้างคะ

นายวิรัช

● ผมว่าชีวิตนักรการทูตคงไม่เหมือนในละครทีวีที่หลายคนเคยดูหรือกรับ ผมคิดว่าละครคงต้องการสร้างสีสันให้คนดูรู้สึกว่านักรการทูตเป็นอาชีพที่มีเกียรติ ซึ่งบางทีสังคมก็คิดกันไปเองว่า การมีเกียรติหมายถึงการมีชีวิตหรูหรา สะดวกสบาย แต่จริง ๆ แล้ว ๖ เดือนแรกในฐานะนักรการทูตของผมนี่ก็หนักหนาเอาการทีเดียวครับ ต้องหัดร่างหนังสือราชการซึ่งมีหลายรูปแบบและมีภาษาที่ต้องใช้ความพิถีพิถันและละเอียดรอบคอบอย่างสูง ถือเป็นความท้าทายอยู่เหมือนกันครับ นอกจากนี้ ผมยังได้รับมอบหมายภารกิจที่สำคัญ เช่น การเป็นผู้ติดตาม (Liaison Officer) ผู้แทนถาวรสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ประจำสหประชาชาติ และกริยา ระหว่างการเยือนเมืองไทย ซึ่งที่แรกผมก็กังวลว่าจะทำได้ไม่ดี หากผิดพลาดไปจะทำยังไงดีเนี่ย... แต่พี่ ๆ และเจ้านายของผมก็ได้ช่วยชี้แนะจนสามารถผ่านไปได้ด้วยดี Happy ending ในที่สุดครับ

ผู้ดำเนินรายการ

● แล้วตอนที่ได้ทราบว่ตัวเองเป็นหนึ่งในนักรการทูตรุ่นใหม่ล่าสุดของกระทรวงการต่างประเทศที่จะมาร่วมเป็นพลังขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการต่างประเทศต่อไปนั้น เป็นอย่างไรบ้างคะ คนรอบข้างคิดเห็นอย่างไรกันบ้าง

นายวิรัช

● ครับ ผมดีใจมากครับที่สอบเข้ามารับราชการที่กระทรวงแห่งนี้ได้ เพราะปีที่แล้วผมก็มาสอบ แต่ว่าสอบไม่ผ่าน ผมก็ท้อแท้เสียใจอยู่พักหนึ่งทีเดียวครับ แต่เมื่อกระทรวงการต่างประเทศเปิดรับสมัครนักรการทูตรุ่นใหม่เมื่อช่วงกลางปีที่แล้ว ผมก็มุ่งมั่นและตั้งใจเตรียมตัวให้ดีที่สุด ซึ่งเมื่อผลออกมาว่าสอบผ่านก็ทำให้คุณพ่อคุณแม่ภูมิใจมาก มีหลายคน



รวมทั้งญาติ ๆ ก็ร่วมแสดงความยินดีไปกับผมและครอบครัวด้วย ทำให้ผมคิดว่า ในสายตาของคนทั่วไป ข้าราชการยังคงเป็นอาชีพที่มีเกียรติ มีศักดิ์ศรีในตัวของมันเอง ซึ่งความรู้สึกที่คนอื่นมีให้กับอาชีพข้าราชการก็ทำให้เรารู้สึกว่าเรามีพันธะหน้าที่ที่จะต้องทำตัวให้เป็นข้าราชการที่ดี

ก็มีบางครั้งนะครับที่รู้สึกว่าการทุ่มเทให้กับงานอาจกระทบชีวิตส่วนตัวเราบ้าง แต่ผมเพิ่งรับราชการได้ ๖ เดือนกว่าเองครับ จึงคิดว่า ยังมีเวลาที่จะปรับตัวและบริหารจัดการเรื่องต่าง ๆ ได้อีก ทุกอาชีพก็ต้องเรียนรู้ ชีวิตนักการทูตสำหรับผมยังเป็นหนทางอีกยาวไกลที่ต้องศึกษาและเรียนรู้ไปตลอดทางครับ ☸



อ้อลา...อ้อลีย... ประภัสสร เสวิกุล

ในบทบรรณาธิการของวารสารวิทยุสราญรมย์ฉบับที่ ๖๘ (กรกฎาคม – กันยายน ๒๕๕๘) ดิฉันได้กล่าวถึง การจากไปของคุณประภัสสร เสวิกุล ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยายและกวีนิพนธ์) ประจำปี ๒๕๕๔ ซึ่งเป็นทั้งอดีตข้าราชการกรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ และสมาชิกที่แข็งขันของวิทยุสราญรมย์มาอย่างต่อเนื่อง ดิฉันมีโอกาสดำเนินไปร่วมงานพระราชทานเพลิงศพของท่าน ณ เมรุวัดเทพศิรินทราวาส เมื่อวันที่ ๖ มีนาคม ๒๕๕๙ และในวันนั้นเองที่ดิฉันได้รับหนังสือที่ระลึกงานพระราชทานเพลิงศพ คุณประภัสสรฯ ซึ่งเป็นเล่มขนาด A4 ปกสีขาว และมีความหนาถึง ๔๒๐ หน้า ดิฉันได้อ่านแล้วก็รู้สึกว่าการที่ระลึกฉบับนี้ทรงคุณค่าและงดงามยิ่งนัก เราได้เห็นภาพผู้คนจากหลากหลายวงการที่มาร่วมแสดงความอาลัย

กับการจากไปของคุณประภัสสรฯ ทั้งในพิธีสวดพระอภิธรรมและในงานพระราชทานเพลิงศพ ได้เห็นภาพครอบครัวและตัวตนของคุณประภัสสรฯ ในฐานะ “สามี” และ “พ่อ” ที่อบอุ่นและน่ารัก ซึ่งถึงแม้ว่าดิฉันจะไม่เคยได้ทำงานร่วมกับท่าน แต่ก็ได้ยินชื่อเสียงเรียงนามของท่านมาตั้งแต่เริ่มเข้ารับราชการจนกระทั่งได้มารู้จักลูกชายของท่าน...นายชาคริย์นรทิพย์ เสวิกุล หรือ “น้องกอล์ฟ” นักการทูตชำนาญการ สังกัดกองการสื่อสารมวลชน (เห็นมัยคะแค่ชื่อของลูกชายก็บ่งบอกความเป็นศิลปินของคุณประภัสสรฯ ได้เป็นอย่างดี) ที่สอบเข้ารับราชการเป็นนักการทูตของกระทรวงการต่างประเทศให้คุณพ่อ-คุณแม่ได้ภาคภูมิใจ และขณะนี้ น้องกอล์ฟก็ปฏิบัติงานอยู่ที่กรมสารนิเทศเช่นเดียวกับทีมงานวารสารวิทยุสราญรมย์ทุกคน

ความงดงามที่สำคัญอีกประการหนึ่งของหนังสือเล่มนี้คือ ข้อความและถ้อยคำที่ผู้คนจากวงการต่าง ๆ ได้ถ่ายทอดออกมาเพื่อร่วมไว้อาลัยให้คุณประภัสสรฯ ซึ่งงดงาม ไพเราะ และน่าประทับใจเสียจนดิฉันอดปลาบปลื้มยินดีไปกับครอบครัวของคุณประภัสสรฯ ไม่ได้ และอยากนำมาเผยแพร่ให้ท่านผู้อ่านได้ร่วมชื่นชมอรรถรสของภาษาและถ้อยคำที่งดงามเหล่านี้ด้วยกัน ดิฉันจึงได้ขออนุญาตน้องกอล์ฟเพื่อนำบางส่วนของคำไว้อาลัยที่ปรากฏในหนังสือที่ระลึกดังกล่าวมาเผยแพร่ผ่านวารสารวิทยุสราญรมย์ฉบับนี้ ซึ่งดิฉันต้องขอขอบคุณน้องกอล์ฟและครอบครัวของคุณประภัสสรฯ รวมทั้งผู้เป็นเจ้าของบทกลอนอันไพเราะทั้งสองท่าน คือ คุณชัมย์กร แสงกระจ่าง ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปี ๒๕๕๗ และคุณไพโรจน์ ขาวงาม ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปี ๒๕๕๘ มา ณ โอกาสนี้ด้วยค่ะ ☸

ภาพประกอบ : <http://www.secret-thai.com/article/2453/secretoflife13102015/>



อาลัย...คุณประภัสสร เสวิกุล



แล้วเมื่อทรายก็ร่วงหล่นลงกันแก้ว
ร่วงลงแล้วพร้อมห้ำดามาเป็นฝน
เหลือบมองฟ้าซ้อนสลวยังมีวณ
อาลัยทันเกินร่ำร้ายอาลัยลา

เป็นดวงแก้วแววจรัสประภัสสร
มาดับดวงให้อาวรณ์อย่างแรงกล้า
ยังเห็นยิ้มหวานให้เต็มหทัยดา
ยังเห็นถ้อยอักษรอยู่เรียงราย

ณ คืบพลัน ณ เวลา ณ ขวอแก้ว
แม่ฟ้าหั้นหลากลาแล้วชื่อฝันสลาย
เรือกระดาชลอยล่มจมหน้าตาย
ดริบหักแล้วลอยลายมิงกรพลัน

โอ ชีมจะเป็นไปไร้เวลา
ขึ้นอยู่กับดินฟ้าสิ้นอาลัย
ขอให้รักของเราจงนิรันดร์
ขอให้หมอนใบนั้นสรวรยา

ดินนี้ไม่มีแสงดาว
เหน็บหนาวห้ำดานองห้ำ
แหวดวงวรรณสิ้นสะท้อนเลื่อนหลา
หน้าดาดกเต็มดาลาพี่ชาย

ชมัยกร แสงกระจ่าง
๑๘ กันยายน ๒๕๕๘



สวนอักษร “ประภัสสร เสวิกุล”



ดังว่าโลก หมดเวลา ดั่งเวลาลับ
ล่องไปกับ คลื่นชีวิต ติดไม่ถึง
รอยลิขิต อหิจะยัง ยังดำหึ่ง
ชั่วชีพหนึ่ง รูปอามลา หามอาลัย

ความทรงจำ อนุธาดุ ปรารภนา
เป็นคู่หา เป็นคู่เห็น เป็นคู่ให้
เป็นคู่มา เป็นคู่อยู่ เป็นคู่ไป
เป็นดิน หน้า ลม ไฟ ฆลายกาล

หมดเวลา ได้เวลา เพลงเวลาแล้ว
ดวงดอกแก้ว สวนตึลปะ สติตสภาน
ผืนแผ่นดิน ชีพตึลปะน จิตวิญญาณ
ประดับบ้าน วรรณตึลปะ กลิ่นขจร

ดังโลกหล้า ให้เวลา ใช้เวลา
สวัสดี ชีวิตว่า ขอลาก่อน
ขณะหนึ่ง ขณะนั้น หิรินดร
หออักษร ประภัสสร เสวิกุล

อาลัยพี่ ประภัสสร เสวิกุล ด้วยคารวะ
ไพโรรินทร์ ขาวงาม ส ๑๙ กันยายน ๒๕๕๘

วารสารวิทยุสราญรมย์

ISSN ๑๕๑๓-๑๐๕ X

ปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๗๐ มกราคม - มีนาคม ๒๕๕๙

ที่ปรึกษา	เสข วรรณเมธี รัศม์ ชาลีจันทร์ ลินนา ตังธสิริ
นายสถานีวิทยุสราญรมย์	สุภาค โปร่งธูระ
บรรณาธิการ	ชลธิ์ จันทร์รัชชกุล
ผู้ช่วยบรรณาธิการ	วินัส อัครภูมิ พิมพ์ชนก จิระพัฒนากุล วัลยา รื่นบุตร หิรัญ สุวรรณเทศ
คณะผู้จัดทำ	บัญชา ธิโกศรี บุญยรัตน์ แสงทอง ธิดารัตน์ จิรพันธ์ อากร ชาลิ้อย เบญจวรรณ เรือนทอง
ภาพประกอบ	หิรัญ สุวรรณเทศ
ออกแบบปกและรูปเล่ม	ชัชชัย สาเกตทอง
พิมพ์ที่	บริษัทอมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน)
วารสาร “วิทยุสราญรมย์” รายสามเดือน	
จัดทำโดย	สถานีวิทยุสราญรมย์ กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะ กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ถนนศรีอยุธยา แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ โทรศัพท์ ๐-๒๖๔๓-๕๐๘๔ โทรสาร ๐-๒๖๔๓-๕๐๘๓ E-mail : radio_saranrom@mfa.go.th

รับข้อมูลข่าวสารกระทรวงการต่างประเทศได้ทาง

Website : www.mfa.go.th

Facebook : <http://www.facebook.com/thaimfa>

YouTube : <http://www.youtube.com/user/mfathailand>

วิทยุ : AM 1575 kHz

วารสารวิทยุสราญรมย์ออนไลน์ : <http://www.mfa.go.th/saranrom/th/e-book/321>

ฟังวิทยุออนไลน์ : saranrom.mfa.go.th



แบบแจ้งความประสงค์ เป็นสมาชิกวารสารวิทยุสราญรมย์

ตามที่กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะ กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ ได้จัดทำวารสารวิทยุสราญรมย์ รายไตรมาส และจัดส่งให้หน่วยงาน/ สถาบัน และองค์กรต่าง ๆ รวมทั้งสมาชิกและผู้สนใจอย่างต่อเนื่องนั้น โดยที่วารสารฯ ที่จัดส่งไปได้รับการตีกลับ เป็นจำนวนมากเนื่องจากไม่มีผู้รับหรือย้ายที่อยู่ กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะจึงเห็นควร ปรับปรุงรายชื่อหน่วยงานและสมาชิกที่ประสงค์จะได้รับวารสารวิทยุสราญรมย์เพื่อให้วารสารฯ ถึงมือผู้รับอย่างครบถ้วน ตรงตามวัตถุประสงค์ และเป็นการใช้งบประมาณของราชการอย่างคุ้มค่า

ขอความร่วมมือท่านกรอกข้อมูลในแบบฟอร์มนี้และนำส่งทางไปรษณีย์มายัง

กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะ กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

เลขที่ ๔๔๓ ถนนศรีอยุธยา เขตราชเทวี กรุงเทพฯ ๑๐๔๐๐ หรือทางโทรสาร ๐๒-๖๔๓๕๐๙๓
หรือทางไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ bsaengthong405@gmail.com

และ karn_azzume87@hotmail.com ภายในวันที่ ๓๑ ตุลาคม ๒๕๕๙

ดังนั้น วารสารวิทยุสราญรมย์ฉบับที่ ๗๑ และฉบับต่อ ๆ ไปจะจัดส่งไปให้เฉพาะ
ผู้ที่ส่งแบบแจ้งความประสงค์เป็นสมาชิกวารสารวิทยุสราญรมย์มายังกระทรวง
การต่างประเทศเท่านั้น

๑. กรณีบุคคลทั่วไป

ชื่อนามสกุล..... อายุ.....ปี

อาชีพ.....การศึกษาสูงสุด.....

ที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสารฯ

บ้านเลขที่ หมู่บ้าน/ อาคาร.....ตrock/ซอย.....

ถนนตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัดรหัสไปรษณีย์.....

หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้.....

๒. กรณีหน่วยงาน/ องค์กร/ สถาบัน

ชื่อหน่วยงาน/ องค์กร/ สถาบัน.....

ที่อยู่สำหรับจัดส่งวารสารฯ

เลขที่อาคาร.....ตrock/ซอย.....

ถนนตำบล.....อำเภอ.....

จังหวัดรหัสไปรษณีย์.....

เจ้าหน้าที่ประสานงาน.....

หมายเลขโทรศัพท์ที่ติดต่อได้.....

๓. แบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับวารสารวิทยุสรณมย์

๓.๑ ในภาพรวม ท่านเห็นว่าวารสารฯ น่าสนใจและเป็นประโยชน์หรือไม่ อย่างไร

.....

.....

.....

๓.๒ ท่านมีความเห็นอย่างไรเกี่ยวกับรูปแบบและเนื้อหาของวารสารฯ

.....

.....

.....

๓.๓ ท่านติดตามอ่านวารสารฯ มานานเท่าใดแล้ว (กาเครื่องหมาย X หน้าข้อความ)

..... น้อยกว่า ๑ ปี

..... ๑ - ๕ ปี

..... ๕ - ๑๐ ปี

..... มากกว่า ๑๐ ปี

๓.๔ บทความหรือเรื่องราวประเภทใดที่ท่านสนใจและชอบอ่านมากที่สุด (เลือก ๓ ข้อ)

..... บทความเทิดพระเกียรติหรือเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์ของไทย

..... การประชุมหรือความร่วมมือระหว่างประเทศ อาทิ อาเซียน สหประชาชาติ

..... เกร็ดความรู้ทางการทูต หรือการต่างประเทศ

..... เรื่องเล่าเกี่ยวกับประสบการณ์ของนักการทูตหรือข้าราชการกระทรวงการต่างประเทศ

..... เกร็ดความรู้ทางประวัติศาสตร์ทั้งของไทยและต่างประเทศ

..... ความสัมพันธ์และความร่วมมือระหว่างไทยกับประเทศต่าง ๆ

..... เรื่องเล่าเกี่ยวกับวิถีชีวิตของคนไทยในต่างแดน

๓.๕ ท่านเห็นว่าวารสารฯ ควรมีการปรับปรุงในเรื่องใดบ้าง

.....

.....

.....

ขอขอบคุณทุกท่าน

ที่ตอบแบบสอบถามและส่งแบบฟอร์มนี้กลับมายังกระทรวงการต่างประเทศ

คณะผู้จัดทำวารสารวิทยุสรณมย์

กองประชาสัมพันธ์การทูตสาธารณะ

กรมสารนิเทศ กระทรวงการต่างประเทศ

ผังรายการของสถานีวิทยุสุราษฎร์ AM ๑๕๗๕ KHz.

เวลา / วัน	๐๕.๓๐ – ๐๖.๐๐ น.	๐๖.๐๐ – ๐๖.๓๐ น.	๐๖.๓๐ – ๐๗.๐๐ น.	๑๗.๓๐ – ๑๘.๐๐ น.	๑๘.๐๐ – ๑๘.๓๐ น.	๑๘.๐๐ – ๑๘.๓๐ น.	๒๒.๐๐ – ๒๒.๓๐ น.
จันทร์	วาไรตี้การทูต	รอบบ้านเรา	คุยกันวันจันทร์ (ข่าวภาษาอีสาน)	รักสิ่งแวดล้อม	News & Views From Bangkok	ดาวดวงน้อย	วัฒนธรรม สัมพันธ์
อังคาร	รอบรู้เศรษฐกิจ	รอบบ้านเรา	เราคืออาเซียน	บ๊วแก้ววันนี้	หน้าต่าง โลกกว้าง (เอเชียใต้)	ดาวดวงน้อย	สาระน่ารู้ งานกงสุล
พุธ	SPICE OF ASIA	รอบบ้านเรา	คุยกันวันพุธ (ข่าวภาษาอีสาน)	ปณิณะ สำนึกเราฯ	หน้าต่าง โลกกว้าง (แนะนำประเทศไทย)	ดาวดวงน้อย	รู้รอบโลก
พฤหัสบดี	สุขภาพปรับอารมณ์	รอบบ้านเรา	เราคืออาเซียน	Sparkling English	หน้าต่าง โลกกว้าง (เยาวชน)	ดาวดวงน้อย	เรียนรู้ภาษา เพื่อนบ้าน (ภาษามาเลเซีย)
ศุกร์	หลายคนอยากรู้ (ศาสตร์นาอิสลาม)	รอบบ้านเรา	คุยกันวันศุกร์ (ข่าวภาษาอีสาน)	ยุวทูต On Air	หน้าต่าง โลกกว้าง	ดาวดวงน้อย (โลกเยาวชน)	รู้กฎหมาย สบายใจ

ท่านสามารถติดตามข่าวสารของกระทรวงการต่างประเทศได้ทาง  www.mfa.go.th  [mfa thailand](https://www.youtube.com/mfa-thailand)  กระทรวงการต่างประเทศ

 @MFAThai (ภาษาไทย), @MFAupdate (ภาษาอังกฤษ), @MFAThai_PR_EN (ข่าวสารในภาษาอังกฤษ)

และสามารถรับฟังรายการจากสถานีวิทยุสุราษฎร์ได้ทางคลื่น AM 1575 KHz

